

Årsmelding 2008

INNHOLDSFORTEGNELSE

DEL 1 – GENERELL DEL:

1.	INNLEDNING	side	3
2.	RÅDMANNENS KOMMENTARER	side	3
3.	ØKONOMISK RESULTAT OG ØKONOMIANALYSE	side	5
4.	GENERELL VURDERING AV VIRKSOMHETEN	side	12
5.	BEFOLKNINGSUTVIKLING	side	15
6.	ARBEIDSMILJØ OG SYKEFRAVÆR	side	16
7.	LIKESTILLING	side	17

DEL 2 – RAPPORT FRA ENHETENE:

8.	KULTUR- OG OPPVEKSTSEKTOREN	side	20
9.	HELSE- OG SOSIALSEKTOREN	side	38
10.	TEKNISK SEKTOR	side	51
11.	STØTTEFUNKSJONER OG FELLESOMRÅDET	side	59

VEDLEGG SHEFTE

1 – INNLEDNING

Etter regnskapsforskriftene skal kommunen hvert år avlegge et årsoppgjør, som består av årsregnskapet og årsmeldingen. Årsmelding og årsregnskap skal vedtas av kommunestyret senest 1.juli det påfølgende år. Rådmannen utarbeider årsmeldingen og fremmer denne for de organ kommunestyret bestemmer. Årsmeldingen skal oversendes til kontrollutvalget før utvalget avgir uttalelse til årsregnskapet. Årsmeldingen skal foreligge til behandling i kommunestyret samtidig med at årsregnskapet skal behandles.

Årsregnskapet skal normalt avlegges innen 15.februar i året etter regnskapsåret. Regnskapssjefen avsluttet regnskapet 17.februar. Det har vært god dialog med revisjonen underveis, og kommunestyret fikk en første orientering om resultatet i møte 2.mars.

Årsmeldingen for 2008 følger samme mal som i fjor. Del 1 består av en økonomianalyse for 2008, en generell vurdering av virksomheten samt korte kapitler om befolkningsutvikling, sykefravær/arbeidsmiljø og likestilling. Del 2 består av rapporter fra enhetene. Rapportene er utarbeidet av kommunalsjefene og enhetslederne selv, og er i liten grad bearbeidet av rådmannen. Økonomianalysen er supplert med en rapportering av kommunens finansforvaltning, som følger som vedlegg til årsmeldingen sammen med en del andre instansers årsmelding.

Årsmeldingen vil forhåpentligvis være til nytte både for politikere, administrasjon og kommunens innbyggere i det videre arbeidet med utviklingen av Grimstad til *det gode sted*.

2 – RÅDMANNENS KOMMENTARER

FINANSKRISE 1 + 2

Finanskrise 1:

I skrivende stund har den globale finanskrisen påvirket oss i varierende grad i et snaut år. På mange måter ligger Norge som en beskyttet øy i et urolig hav, men mange får allikevel merke virkningene gjennom ordretørke, mangel på kapital, permittering eller oppsigelse. For de som rammes her hjemme, er det godt å vite at samfunnets sikkerhetsnett finnes, selv om NAV per i dag ikke fungerer optimalt alle steder. Alle skal være sikret en minstepandard, mens de med fast jobb "aldri" har hatt det bedre (materielt).

I denne sammenhengen er det også urovekkende å registrere at et system en hel verden har basert seg på kollapse pga lån uten sikkerhet, finurlige finansielle strukturer og grådighet – uten at "ekspertene" (økonomene) roper et høyt og kraftig varsku.

Finanskrise 2:

Vår egen lokale finanskriser er beskrevet i denne årsmeldingen. I en situasjon der jeg er kommet til enighet med min arbeidsgiver om å tre tilbake i april 2010, er det særdeles utilfredsstillende og et nederlag å presentere et slikt resultat. Jeg (vi) har ikke noe ønske om å bortforklare eller unnskyld, men å finne årsaken til at det gikk som det gikk.

En av årsakene kan være den akkumulerte effekten av feil budsjettgrunnlag over tid (for lavt). Dette temaet er omtalt i årsmeldingen for 2007, pkt 4.6, der det bl.a. heter "... store utfordringer med å tilpasse aktivitetsnivået til de økonomiske rammene". Videre heter det "... har det ikke vært mulig å styre kostnadsveksten innenfor rammene. Trolig vil dette også gjelde for økonomistyringen i 2008". Dessverre slo noe av dette til. Hva er så likhetstrekkene mellom makro- og mikrofinanskrisene?

Jo - manglende varsling og/eller rapportering.

En konsekvens av dette er betydelig økt fokus på økonomi(styring) i 2009/2010. Tiltak er allerede iverksatt, og det vil bli mange vurderinger om de mest hensiktsmessige virkemidlene for å unngå at vi havner i tilsvarende situasjon igjen. Uavhengig av svar – Grimstad kommune skal IKKE inn på ROBEK-listen.

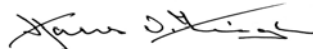
Konsulentselskapet AGENDA gjennomførte i 2008 en evaluering av den ”nye” organisasjonen. Rapporten ble lagt frem i januar 2009. Den konkluderte bl.a. med at vi har lave kostnader – men ikke sunn økonomi – og at vi har støttefunksjoner som er underbemannet. Hovedkonklusjonen er oppløftende og slår fast at vi er godt organisert med myndighet og ansvar på rett sted i organisasjonen. Nå er oppdraget å justere og tilrettelegge organisasjonen slik at den kan levere optimalt innen de til enhver tid gjeldende ressursrammer.

Grimstad er inne i en periode der avgjørelser som får stor betydning for fremtidige generasjoner skal fattes. Sentrum-, havne- og universitetsområdene skal utformes sammen med fremtidens bo- og reisemønster, og vi vil snart få vite hvilken effekt ”nye” E18 vil få. En spennende og utfordrende tid som stiller store krav til saksforberedelser og politisk klokskap.

Vi er også (muligens) ved starten av den endelige avgjørelsesprosessen om ett eller to Agderfylker. I den sammenhengen er det for undertegnede åpenbart at Grimstad må finne sin plass i det lokale, regionale bildet. Det koster for mye innflytelse å insistere på å være ”utenforkommunen” – våre naboer fortsetter ufortrødent med å utvikle sine respektive regionale samhandlingsarenaer.

Avslutningsvis; svaret på spørsmålet i fjorårets årsmelding er juli 2008.

Grimstad, 26.mars 2009



Hans Ole Ziegler
rådmann

3 – ØKONOMISK RESULTAT OG ØKONOMIANALYSE

3.1 – INNLEDNING

En økonomianalyse gir ved bruk av sentrale nøkkeltall viktig informasjon om utviklingstrekkene i kommunens økonomi. En slik analyse sier noe om finansielle forhold og om årsakene til regnskapsresultatet. En nærmere beskrivelse av hvordan kommunen anvender sine midler framgår av enhetenes rapporter. God økonomistyring må til for å holde balanse i økonomien slik at kommunen skal være i stand til å tilpasse seg endrede behov og rammebetingelser.

3.2 – REGNSKAPSAVSLUTNINGEN OG REGNSKAPSTALL 2008

Driftsåret 2008 er regnskapet gjort opp med et **regnskapsmessig merforbruk på 39,0 mill kr**. Driftsregnskapet for 2008 viser følgende hovedtall:

Driftsregnskapet (tall i tusen kr)	Regnskap 2008	Rev.budsjett 2008	Regnskap 2007
Rammetilskudd fra staten	150 166	133 680	128 861
Skatteinntekter	408 900	416 620	400 670
Eiendomsskatt	19 050	19 200	18 881
Andre driftsinntekter	411 688	362 809	343 968
SUM DRIFTSINTEKTER	989 804	932 309	892 379
SUM DRIFTSUTGIFTER	1 039 763	928 647	919 609
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	- 49 959	3 662	- 27 230
Netto eksterne finanstransaksjoner	- 92 710	- 84 695	- 26 929
Internhusleie	58 585	58 585	
Motpost avskrivninger	39 758	38 776	45 106
NETTO DRIFTSRESULTAT	- 44 326	16 328	-9 053
Sum bruk av avsetninger	19 874	15 064	15 401
Sum avsetninger	-14 575	-31 335	-5 261
Regnskapsmessig merforbruk	-39 024	58	1 086

Det vises ellers til hovedoversiktene for driftsregnskapet, investeringsregnskapet og balanse-regnskapet.

Hovedårsakene til endringene i forhold til revidert budsjett er:

- | | |
|---|----------------|
| 1. Økte frie inntekter (skatt og rammetilskudd) | + 8,7 mill kr |
| 2. Netto merforbruk i sektorene, inkl kirke/trossamfunn | - 29,2 mill kr |
| 3. Selvkost/VARF | - 12,0 mill kr |
| 4. Økte netto renter/avdrag | - 8,0 mill kr |
| 5. Pensjonskostnader og premieavvik | - 18,4 mill kr |

I rapporten pr 2.tertial forutsatte rådmannen et nullresultat for kommunen. I forhold til dette varselet avviker regnskapsresultatet med 39 mill kr. Hovedårsakene til dette er:

- Merforbruket i sektorene er 18 mill kr større enn varslet. Dette er fordelt på alle sektorer, men svikten i skjønnstilskudd til barnehager utgjør en hovedforklaring.
- Mindreøkning i frie inntekter med 9,3 mill kr, jfr nedenfor.
- Underskudd i VARF-området med 12 mill kr, jfr nedenfor.

Avvikene forklares nærmere nedenfor, sammen med en kort orientering om status for momskompensasjonen i 2008.

1. Frie inntekter (skatt og rammetilskudd)

De frie inntektene for 2008 er totalt 8,7 mill kr bedre enn budsjettet. Skatteinntekten ble 408,9 mill kr, som er 7,7 mill kr mindre enn budsjettet (-1,85%). I forhold til 2007 øker skatteinntektene med 2,05%. Dette er mye lavere enn skatteveksten for landet (5,8%). Rammetilskuddet ble 150,1 mill kr. Dette er 16,5 mill kr bedre enn budsjettet og skyldes inntektsutjevningen.

Imidlertid er økning i frie inntekter over 9 mill kr lavere enn det som ble varslet i 2.tertial. Dette framkom når endelige skattetall og endelig inntektsutjevning forelå i jan/febr 2009. Rådmannen hadde ikke forventet en slik endring ut fra kommunens lave skattevekst i fjor. På bakgrunn av ekstraordinære skatteinntekter i 2006/2007 har skattene vært vanskelige å prognostisere, jfr også skatteoppkreverens årsrapport, som bemerker at kommunen nå er tilbake på et 'normalnivå' i 2008.

2. Netto merforbruk i sektorene

Sektorene har i 2008 et samlet netto merforbruk på over 41,1 mill kr i forhold til revidert budsjett (tall avrundet nærmeste hele tusen):

• Felles støttefunksjoner	-576
• Fellesområde kommunen	- 287
• Helse- og sosial	-20.138
• Kultur- og oppvekst	-5.241
• Teknisk (ekskl. VARF og Havn)	-2.874
• Kirke/trossamfunn	- 41

Nærmere forklaringer til de enkelte resultater er beskrevet i årsmeldingens del 2. Det samlede merforbruket er større enn varslet i tertialrapportene til kommunestyret, og det er store variasjoner mellom enhetene. Spesielt bekymringsfullt er budsjettavvikene i barnehage, pleie/omsorg (hjemmetjenesten) og boveiledertjenesten. Aktivitetsnivået er for høyt og enhetene har ikke klart å tilpasse virksomheten til budsjetttrammene. Samtidig kan det stilles spørsmål ved om lønns- og priskompensasjonen har vært tilstrekkelig og om deler av virksomheten har hatt en akkumulert underbudsjettering. Videre har helse/sosial store utfordringer med å styre økonomien i forhold til ressurskrevende brukere, demente og mennesker med sammensatte problemer innen rus og psykiatri. Likevel er økonomistyringen samlet sett svært utilfredsstillende.

3. Selvfinansierende tjenester/VARF

Selvfinansierende tjenester har et regnskapsmessig merforbruk på nær 12 millioner i 2008. Dette skyldes at en har budsjettert bruk av VAR-fond på 11,7 mill kr, men regnskapsført bare 4,1 mill. Dette gir en underdekning på 7,6 mill i forhold til budsjett. En kan ikke operere med negative fond, så en er nødt til å vise det som regnskapsmessig merforbruk. I tillegg må VAR-området dekke en erstatning for en landbrukseiendom med 2,2 mill kr, som må dekkes over driftsregnskapet (var forutsatt dekket over investeringsbudsjettet). Merforbruket ble ikke varslet i 2.tertial. Dette skyldes at selve posteringen av fondsbruken først skjer i forbindelse med regnskapsavslutningen. Vi burde imidlertid på et tidligere tidspunkt avdekket at det ikke kunne opereres med negative fond og at det ikke var var tilstrekkelige fondsmidler til disposisjon. Det vises ellers til sektorens beskrivelse i årsmeldingens del 2.

4. Netto renter/avdrag

Netto renter og avdrag for 2008 øker med ca 8,0 mill kr i forhold til budsjettet. I all hovedsak skyldes dette den store renteøkningene i løpet av året. Renteutgiftene ble ca 15,6 mill kr større enn budsjettert, mens renteinntektene øker med ca 7,6 mill kr. Avdragene ble ca 27,4 mill i samsvar med budsjettet.

5. Pensjonskostnader og premieavvik

Grimstad kommunes netto pensjonskostnader er en beregning av årlige endringer i hvor mye hver ansatt skal ha i pensjon ved oppnådd pensjonsalder. Dette kalles en aktuarberegning og utføres av pensjonsselskapene hvert år. Differansen mellom hva vi faktisk betaler av regninger til KLP/SPK og netto pensjonskostnad, kalles premieavvik. Har vi betalt inn mer til pensjonskassene enn beregnet netto pensjonskostnad, skal differansen føres som inntekt i driften. Har vi betalt mindre enn beregnet netto pensjonskostnad, må differansen føres som ekstrakostnad. Beregning av kommunens pensjonskostnader som skal resultatføres, er altså avhengig av hva vi faktisk kommer til å betale av regninger og av beregnet premieavvik. I budsjett 2008 var det lagt inn en for lav pensjonsprosent som ble trukket fra enhetenes budsjetttrammer i forhold til mottatte fakturaer fra pensjons leverandørene (KLP/SPK). Dette sammen med premieavviket utgjorde til sammen 18,4 millioner.

Momskompensasjon: Fra 2004 har kommunen fått refundert betalt merverdiavgift for alle sine vare- og tjenestekjøp. Besparelsen for kommunene blir trukket fra kommunenes rammetilskudd og er skjønnsmessig beregnet av staten. Dette skal – over tid - være et nullsumspill og ikke påvirke kommunenes budsjetter. For 2008 ble det budsjettert med 50,3 mill kr i momskompensasjon fra drifts/investeringsregnskapet. Resultatet ble 44,7 mill kr. Dette betyr en mindreinntekt for driften i forhold til budsjettert på 5,6 millioner. Avviket skyldes dels en merinntekt (økt aktivitet) i driften og dels lavere investeringer enn forutsatt på budsjetteringstidspunktet.

Analyse av bruttotall

<p>Formålet med denne oppstillingen er å si noe om økningen/nedgangen som har funnet sted i de forskjellige utgiftsgruppene. Tabellen viser en vekst i lønnsutgifter på hele 13,2% og sosiale utgifter på 15,6%. Dette viser en vekst ut over den kommunale lønnsveksten, og tilsier et aktivitetsnivå som er betydelig høyere enn året før. Antall årsverk har i 2008 økt med ca 66 i henhold til enhetenes rapportering. Veksten i sosiale utgifter har direkte sammenheng med lønnsveksten og utviklingen i pensjonskostnaden.</p> <p>Utgifter til kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjeneste produksjon øker med 23,1% Hovedårsaken til denne økningen er driftstilskudd til private barnehager og kjøp av institusjonsplasser. En så sterk økning her skulle tilsi en lavere vekst på kommunens egen tjenesteproduksjon (spesielt lønnsutgifter). Økningen i overføringer er statstilskudd til private barnehager og videreformidling av spillemidler etc.</p> <p>Viser ellers til sektorens beskrivelse i årsmeldingens del 2.</p>	Horisontal analyse				
	(tall i hele tusen)				
	Hovedoversikt drift				
	Tekst	2008	2007	Økning/Reduksjon	
				Beløp	i %
	Sum Driftsinntekter	989 804	892 380	97 424	10,92%
	Driftsutgifter				
	Lønnsutgifter	489 848	432 604	57 244	13,2%
	Sosiale utgifter	130 632	112 939	17 693	15,7%
	Kjøp av varer og tjenester som inngår i eget forbruk	132 622	124 622	8 000	6,4%
	Kjøp av tjenester som erstatter komm.tj.prod	114 016	92 587	21 429	23,4%
	Overføringer	136 845	114 318	22 527	19,7%
	Avskrivninger	39 759	45 106	-5 347	-11,8%
	Fordelte utgifter	-3 959	-2 565	-1 394	54,3%
	Sum driftsutgifter	1 039 763	919 611	120 152	13,1%
	Brutto driftsresultat	-49 959	-27 231	-22 728	83,5 %

<p>Formålet med denne oppstillingen er å vise kostnadsstrukturen til kommunen i forhold til driftsinntektene.</p> <p>Oversikten viser at lønn og sosiale utgifter samlet sett vokser med nær 75 millioner fra 2007 til 2008. Lønn og lønnsrelaterte utgifter utgjør samlet sett 62,7% av driftsinntektene.</p> <p>Utgifter til egen tjenesteproduksjon har en negativ utvikling på 0,5% fra 2007-2008. Det kan se ut som at en setter ut flere tjenester til andre, og skjærer ned på egen driftsaktivitet. Det er grunn til å vurdere dette i sammenheng med økningen i lønnsutgifter.</p> <p>Ser en utgiftene til kjøp av tjenester og overføringer under ett, utgjør dette 24,9% av driftsinntektene, eller en økning på 1,7%. Til sammen vokser disse utgiftene med 43,9 millioner.</p> <p>Viser ellers til sektorens beskrivelse i årsmeldingens del 2.</p>	Vertikal analyse				
	Hovedoversikt drift				
	Tekst	2008	I %	2007	I %
	Sum Driftsinntekter	989 804	100%	892 380	100%
	Driftsutgifter				
	Lønnsutgifter	489 848	49,5%	432 604	48,5%
	Sosiale utgifter	130 632	13,2%	112 939	12,7%
	Kjøp av varer og tjenester som inngår i eget forbruk	132 622	13,4%	124 622	13,9%
	Kjøp av tjenester som erstatter komm.tj.prod	114 016	11,5%	92 587	10,4%
	Overføringer	136 845	13,8%	114 318	12,8%
	Avskrivninger	39 759	4,0%	45 106	5,1%
	Fordelte utgifter	-3 959	-0,4%	-2 565	-0,3%
	Sum driftsutgifter	1 039 763	105,1%	919 611	103,1%
	Brutto driftsresultat	-49 959	-5,1%	-27 231	-3,1%

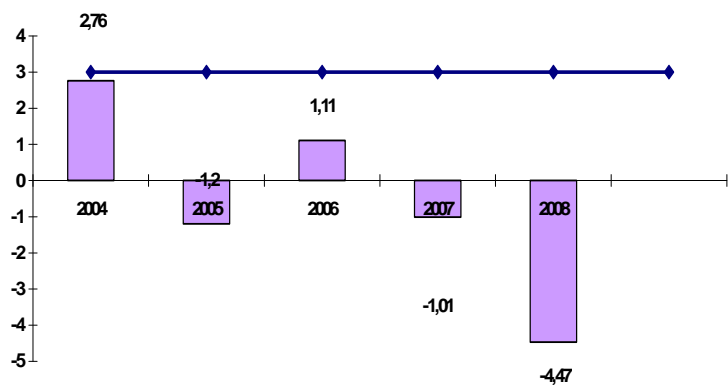
3.3 - NETTO DRIFTSRESULTAT

Netto driftsresultat er den viktigste indikatoren i beskrivelsen av kommunal økonomi. Den viser hva kommunen har igjen til å dekke investeringer og avsetninger, når alle utgifter er betalt. Dersom netto driftsresultat er negativ, må det hentes frie driftsmidler fra oppsparte midler for å dekke inn merforbruket.

Netto resultatgrad viser netto driftsresultat i % av kommunens totale driftsinntekter. Dette betyr hvor stor del av driftsinntektene som kan benyttes til investeringer og avsetninger. Dersom netto resultatgrad er negativ, har kommunen ikke økonomisk bæreevne til å frem-skaffe driftsmidler til investeringer. Det betyr at kommunen blir helt avhengig av fondsmid-ler for å skaffe fram egenkapital til investeringer. Som en norm for god kommuneøkonomi bør netto resultatgrad være 3-5%.

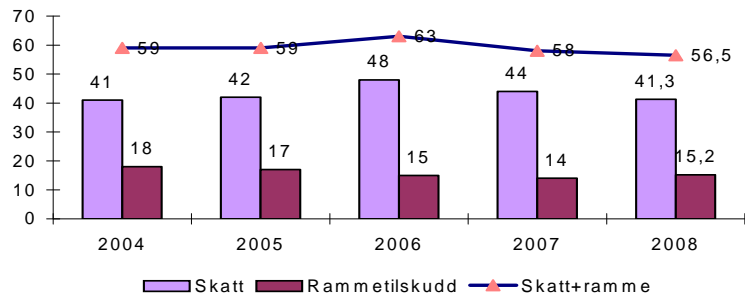
Netto resultatgrad for årene 2004–2007 er på 0,4%. Resultatet varierer en del, og det er spesielt 2004 som drar opp gjen-nomsnittet. Resultatet for 2005 var på -1,2% og innebar at kommunens disposisjonsfond på det nærmeste ble brukt opp. Kommunen kan over tid ikke leve med slike driftsresultat. For 2008 er netto driftsresultat på -4,47%. Dette er en bekymringsfull utvikling. Man må foreta radikale grep i årene som kommer for å tilpas-se aktiviteten i enhetene for at en i kommende år skal kunne generere netto driftsresultater opp mot det anbefalte minimum på 3%. Vekstkommuner som Grimstad bør ideelt sett ha et enda høyere netto driftsresultat enn det anbefalte for å kunne møte økt tjenestekrav/tilbud og til å finansiere nye vekstrelaterte investeringer med oppsparte midler.

NETTO RESULTATGRAD 2004-2008



3.4 - SKATT OG RAMMETILSKUDD

Skatter og rammetilskudd er kommunens frie inntekter. Grafen viser hvor stor prosent av driftsutgiftene som blir dekket av skatt og rammetilskudd. Skatt og rammetilskudd i % av brutto driftsutgifter viser i hvilken grad kommunen fritt disponerer sine inntekter.

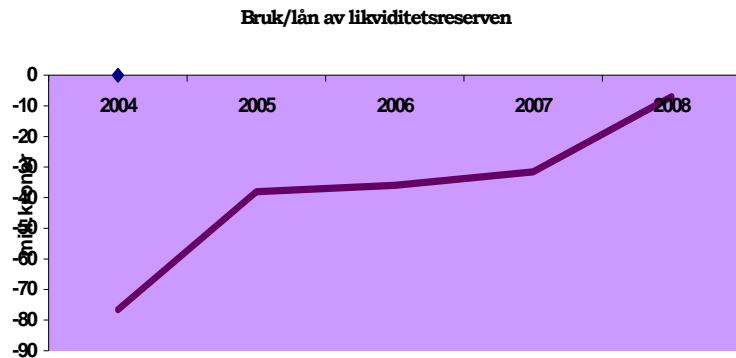


Hovedutviklingen fra 2004 til

2008 viser at det har vært en gradvis reduksjon i hvor mye av brutto driftsutgifter som blir dekket av skatt og rammetilskudd. Denne trenden holder seg, og samlet sett står skatt og rammetilskudd for 56,5% i 2008. I 2006 er det en liten økning, men alle årene sett under ett er tendensen klar: Kommunen disponerer mindre og mindre av sine driftsinntekter fritt. Skattenes andel av de frie inntekter er betydelig, mens ramme tilskuddsandelen har holdt seg på ca 15% de siste 3 år.

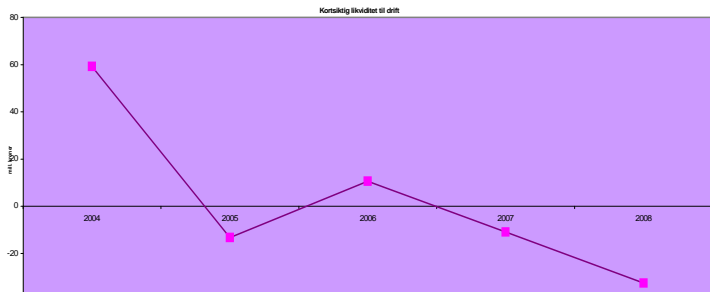
3.5 – LIKVIDITET

Likviditet er de midlene kommunen sitter igjen med som kontantbeholdning ved årets slutt og skal gjenspeile verdien på egenkapitalens fondskonti (korrigert for kortsiktig gjeld, kortsiktige fordringer og ubrukte lånemidler). Likviditetsreserven er et begrep under egenkapitalen i kommuneregnskapet og gjelder både drift og investeringer. Fra 2007 til 2008 er det en styrking av likviditetsreserven med 24,5 mill kr.



Arbeidskapitalens driftsdel **(kortsiktig likviditet til drift)**

er summen av omløpsmidler (bankinnskudd, obligasjoner og kortsiktige fordringer) minus kortsiktig gjeld, bundne fond og ubrukte lånemidler. Det er altså alt det vi har av fri likviditet til å klare våre løpende betalingsforpliktelse. Figuren viser utviklingen i kortsiktig likviditet til drift fra 2004-2008. Reduksjonen i 2004 hovedsakelig skyldes delvis innfrielse av lånegjeld (103 mill kr). Reduksjonen i 2005 skyldes først og fremst at lånemidler for 2004 først kom inn i 2005.



For 2008 er det en svekkelse av arbeidskapitalens driftsdel med 21,7 mill. Dette skyldes en økning av kommunens kortsiktige gjeld på 33,3 mill. Endringene i bundne fond og ubrukte lånemidler har netto en nedgang på 4,2 mill. Kommunens omløpsmidler (bank, obligasjoner, kortsiktige fordringer) har økt med 7,4 mill.

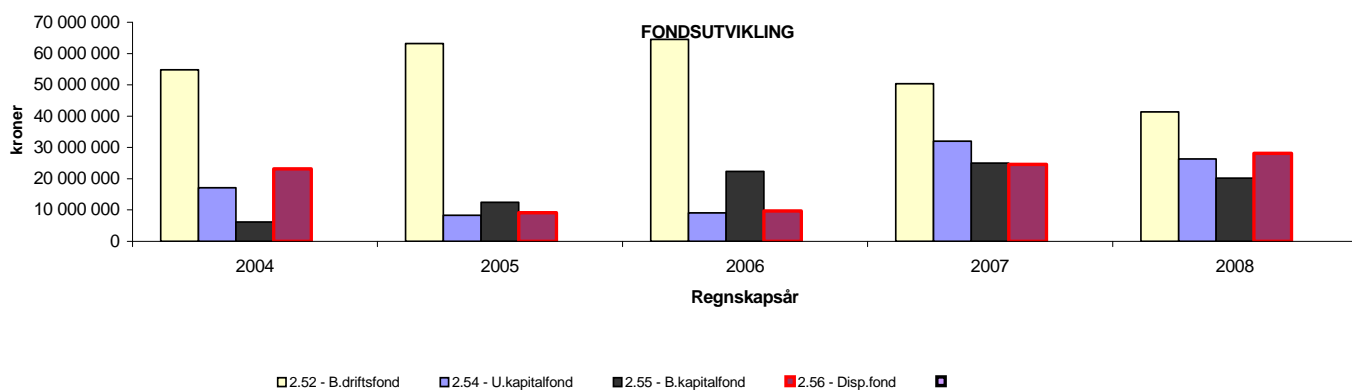
I følge regnskapsforskriftene har kommunestyret et ansvar for at kommunens likviditet til enhver tid er tilstrekkelig til å møte de løpende betalingsforpliktelse. Det ligger dermed et klart pålegg til kommunestyret om å vedta styrking av likviditeten dersom denne anses som lav.

3.6 - FOND

Fondsbeholdningen til en kommune sier noe om kommunens økonomiske handlefrihet. Det skilles mellom fire typer fond (saldo er pr. 31.12.2008):

- Disposisjonsfond er finansiert av netto driftsresultat, og kan fritt brukes til dekning av utgifter både i drifts- og investeringsregnskapet. Avsetningen er enten et resultat av årsbudsjetttvedtak eller gjennom politiske enkeltvedtak.
 - Saldo pr. 31.12.08 er 28,1 mill kr (økt med 3,5 mill kr i 2008). Økningen kommer i all vesentlighet fra avsetning av flyktningemidler
- Bundne driftsfond er fond som er avsatt til bestemte formål i driftsregnskapet. Midlene er bundet av eksterne aktører i form av for eksempel tilskudd, gaver og øremerkede midler, eller selvkost fond (VARF fond)
 - Saldo pr. 31.12.08 er 41,3 mill kr (reduisert med 9 mill kr i 2008). Den store nedgangen i 2008 skyldes i all hovedsak bruk av fond til flyktningetjenesten, overføring til private barnehager og VAR sektoren.

- Ubundne investeringsfond er fond som fritt kan nyttes til dekning av utgifter i investeringsregnskapet og er avsatt fra drift- eller investeringsregnskapet gjennom vedtak.
 - Saldo pr. 31.12.08 er 26,3 mill kr (Redusert med 5,7 mill kr i 2008). Endringen skyldes i all hovedsak egenkapitalinnskudd i KLP.
- Bundne investeringsfond er fond som er avsatt til bestemte formål i investeringsregnskapet. Midlene er bundet av eksterne aktører i form av for eksempel tilskudd, gaver og øremerkede midler.
 - Saldo pr. 31.12.08 er 20,2 mill kr (reduisert med 4,8 mill kr i 2008). Endring skyldes ekstra ordinære innbetalinger på forvaltnings/startlån.



Pr. 31.12.2008 er det 115,9 mill kr på fond, en reduksjon på 16,0 mill kr fra 2007. Kommunens frie disposisjonsfond er blitt styrket fra 24,5 mill i 2007 til 28,1 mill kr i 2008. Denne styrkingen er i all hovedsak foretatt gjennom rydding i regnskapets fondsbeholdning. Midler som rådmannen har vurdert som frie (disponible) er blitt flyttet fra bundne fond til disposisjonsfond. Disposisjonsfondet består av blant annet flyktningfond og omstillingsmidler. Kommunestyret har gjort vedtak om disponering av 4,1 millioner til budsjett 2009, samt 3 millioner til et bufferfond for overføring av enhetenes mer/mindreforbruk.

3.7 – LANGSIKTIG GJELD

Grimstad kommune hadde ved regnskapsavslutningen en samlet lånegjeld på 989,4 mill kr. Inkludert i denne ligger:

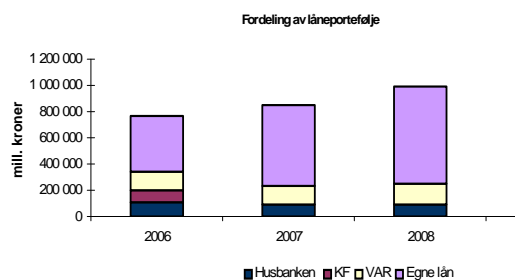
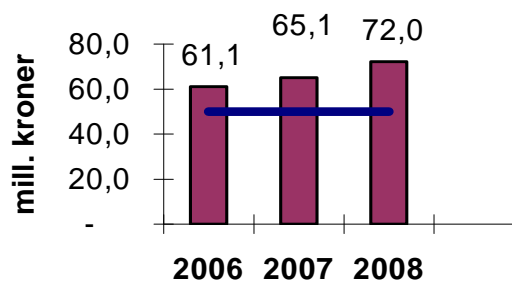
- Formidlingslån i Husbanken på 90,1 mill kr
- Lån/avskrivningsgrunnlag til selvfinansierende tjenester (vann/avløp) på 161,8 mill kr.
- Lån til havn på 17,3 mill.

Kommunale Foretak er opphørt som egne selvstendige juridiske enheter fra 1/1-2007, og dermed lagt inn i kommunens driftsregnskap på ordinært vis. Avdrag i forbindelse med forvaltningslån i Husbanken blir belastet investeringsregnskapet og skal over tid gå i null.

Lånegjeldsgraden viser netto lånegjeld i forhold til kommunens brutto driftsinntekter. Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. Lånegjeldsgraden gir et godt bilde av kommunens evne til å betjene gjelden. Lånegjeldsgraden bør over tid ikke overstige 50%. Grimstad ligger betydelig høyere enn dette, men ved vurderingen bør man imidlertid se på sammenhengen i kommunens lånegjeld, d.v.s. andelen av helt eller delvis selvfinansierende lån.

Figuren viser hvordan Grimstads låneportefølje fordeler seg på ulike typer lån. Formidlingslån gjennom Husbanken og VAR-lån skal være selvfinansierende. Det er derfor viktigst å fokusere på utviklingen i lån som gjelder egen drift (øvre del av søylediagrammet).

Egen lånegjeld øker fortsatt markant, mye grunnet store skoleinvesteringer. Målet må være å frigjøre midler fra renter og avdrag til avsetninger slik at en større del av investeringene kan finansieres med egenkapital.



4 – GENERELL VURDERING AV VIRKSOMHETEN

De økonomiske høykonjunktorene fikk en brå stopp i 2008. En global finanskriser og usikre økonomiske spådommer preget slutten av året. Flere signaler tyder nå på at de økonomiske nedgangstidene vil bli langvarige. Også i Norge øker arbeidsløsheten sterkt, men oljeøkonomien gjør landet bedre rustet til å håndtere utfordringene. Flere tiltakspakker er iverksatt, også i forhold til kommuneøkonomien. Med unntak av den lokale båtbransjen og dens underleverandører er Grimstad foreløpig relativt lite preget av situasjonen. I dette kapitlet vil rådmannen trekke fram noen hovedområder fra virksomheten i 2008. For en mer detaljert beskrivelse av aktivitetsnivået, viser rådmannen til rapportene fra kommunalsjefene og enhetene i del 2 av årsmeldingen.

4.1 Kommunal økonomi

Realveksten i kommuneøkonomien er svak i 2007 og 2008. Aktiviteten og satsingen på kjerneoppgaver - som pleie/omsorg, barnehager og skole - har vært høy i 2008. Men økonomitallene er historisk svake. Foreløpige tall viser at kommunal lønns- og prisstigning er større enn den lønns- og prisstigningen (deflatoren) som var forutsatt i statsbudsjettet. Halvparten av kommunene har negative netto driftsresultater. Driftsresultatet er derved klart svekket og netto driftsresultat (kommunene utenom Oslo) gikk ned fra 5,2% i 2006, 1,9% i 2007 til -0,7% i 2008. For den kommunegruppen som Grimstad tilhører (sammenlignbare kommuner) er netto driftsresultat på -2,7% i 2008. Det betyr at kommunene har et utgiftsnivå som er høyere enn inntektene forsvarer, og at utgiftene må kuttes de nærmeste årene dersom ikke inntektene øker. På landsbasis var det en vekst på 12 200 flere barn i barnehage fra 2007 til 2008. Innenfor pleie/omsorg fikk over 7 300 flere personer hjemmebaserte tjenester.

Grimstad har et regnskapsmessig underskudd på 39 mill kr og et negativt netto driftsresultat på -4,5% i 2008. Dette er langt fra målsettingen som ble vedtatt i omstillingsprogrammet *Grimstad-økonomien mot år 2010* og en klar forverring i forhold til den økonomianalysen som Agenda utførte i fjor på basis av 2007-tall. Økonomianalysen var en del av grunnlaget for arbeidet med og prioriteringene i handlingsprogram 2009-2012. Regnskapsresultatet for 2008 understreker behovet for ytterligere innsparingstiltak i kommunens økonomi. En nærmere økonomianalyse er gitt i kap 3 og sektorenes resultater er beskrevet i årsmeldingens del 2.

Et så vidt stort regnskapsmessig underskudd er uakseptabelt, og rådmannen er spesielt bekymret for at resultatet ble betydelig dårligere enn varslet i 2.tertial 2008. Årsakene til dette er sammensatte, jfr økonomianalysen. De tre siste årene har kommunens regnskapsresultat blitt 'berget' av en stor vekst i frie inntekter. Dette var i en viss grad forventet også i 2008, men endelig regnskap viser at veksten ble nær 10 mill kr lavere enn varslet i 2.tertial. Også i 2009 blir de frie inntektene ca 10 mill kr lavere enn vedtatt budsjett. Rutinene for økonomistyring har heller ikke vært tilfredsstillende. Det kan stilles spørsmål ved om organisasjonen har vært tilstrekkelig 'skjerpet' i sitt økonomifokus. Forventet vekst i frie inntekter utover budsjettet medførte bl.a. at tiltak ikke ble iverksatt selv om det var varslet merforbruk i noen enheter.

Underbudsjettering i helse/sosial og støttefunksjonene har bidratt til det dårlige regnskapsresultatet. Gjennom budsjettprosessen for 2009 skal det nå være foretatt konsekvensjusteringer som sikrer et riktig budsjettgrunnlag i alle enheter. Regnskapsresultatet for 2008 gjør det imidlertid nødvendig å gjennomgå budsjettet på nytt for noen enheter (f.eks. barnehagene og sosialtjenesten). Imidlertid har rådmannen gitt et sterkt styringssignal i hele organisasjonen om at budsjetttrammene for 2009 skal holdes. Det vil også bli et sterkere fokus på de samlede utgifter/inntekter og på årsverk, og ikke bare på enhetenes netto budsjetttrammer.

4.2 Langsiktig samfunnsutvikling

Samtidig med at kommunen har behov for å få orden på økonomien på kort sikt, er det satt i gang flere planprosesser som vil prege utviklingen av Grimstad-samfunnet på lang sikt. Som utgangspunkt for kommuneplanarbeidet for 2010-2022 ble det gjennomført et scenarieprosjekt der folkevalgte, administrasjon og representanter for organisasjons- og nærings-

liv tegnet to framtidbilder for *Grimstad 2035 – 30 000 innbyggere*. Innenfor framtidbildene *UrbanGrimstad* og *GrimstadSmåby* skisseres et mulighetsrom for utviklingen av det framtidige Grimstad.



GrimstadSmåby



UrbanGrimstad

I tillegg har det i 2008 blitt gjennomført planprosesser knyttet til;

- Kommunedelplan for Grimstad byområde (byplanen) er vedtatt og erstatter den gamle sentrumsplanen fra 1991.
- Estetiske retningslinjer er utarbeidet parallelt med byplanprosessen.
- Byutviklingsprosjekt for havneområdet er startet opp og vil bli videreført i form av en reguleringsplan for hele området.
- Arealdisponeringsplan for Campus Grimstad er utredet videre med utgangspunkt i mulighetsstudien for kompetanseområdet, og med sikte på kommunestyrebehandling våren 2009. I samsvar med kommunens signaler har de private aktørene involvert både UiA, SiA, Husbanken, Grimstad Næringsråd, fylkeskommunen og kommunen i arbeidet.
- Vegvesenets *Byregion Sør*-prosjekt er startet opp med et areal- og transportplansamarbeid mellom Arendal og Grimstad. Vegvesenet forutsetter at ATP-samarbeidet i Arendal/Grimstad senere knyttes til tilsvarende samarbeid i Knutepunkt Sørlandet, med sikte på et felles transportplanarbeid for hele Agderbyen
- I sammenheng med dette har formannskapene i Arendal og Grimstad avholdt felles møter. Kommunestyret har også vedtatt å innlede samtaler til sikte på deltakelse i samarbeidet *Østre Agder*. I mange sammenhenger har det vært uheldig at kommunen ikke deltar på arenaer der regionale spørsmål drøftes.

Disse planprosessene vil som nevnt påvirke utformingen av det framtidige Grimstad. Videre vil ny E18 over tid påvirke bo- og arbeidsmarkedet i hele Agderbyen. Rådmannen vil ta disse planprosessene og utfordringene inn i arbeidet med ny kommuneplan.

4.3 Disponering av eiendommer

Nye Dahlske videregående skole, nytt universitetsbygg og endringer innen psykiatrien har gitt kommunen muligheter, men også store utfordringer knyttet til framtidig disponering av offentlige eiendommer i Grimstad. Gjennom 2008 har det i ulike sammenhenger blitt vurdert om det er hensiktsmessig å sikre hhv Fagskolen, Frivoll videregående skole, Dømmesmoen, UiA-lokalene i Grooseveien og Egra til kommunale formål. En avklaring har skjedd gjennom kommunestyrets vedtak om å kjøpe Fagskolen, med forutsetning om at barneskolearealene i Storgaten skal selges snarest mulig.

For Fagskolen er det foretatt en tilstandsanalyse, samtidig som det gjennom ungdomsplanarbeidet er vurdert muligheter for å etablere et ungdomstilbud UngArena i lokalene. For Dømmesmoen har Statsbygg i et pilotprosjekt engasjert et engelsk firma Comedia til å vurdere framtidig bruk. Egra er lagt ut for salg hos megler. I tillegg inngår også eiendommene i det debattheftet om framtidig skolestruktur og skolekapasitet som på slutten av året ble sendt på bred høring



Mange kommunale virksomheter har vært berørt i disse vurderingene. Rådmannen har forståelse for at vurderingene kan medføre frustrasjoner i kommunale virksomheter som ønsker en snarlig avklaring på framtidig lokalisering. Samtidig er det nødvendig å se flere forhold i sammenheng og at kommunen bruker noe tid for å få til en framtidsrettet og langsiktig disponering av eiendommene.

4.4 Fra sektorene

Kommunalsjefene har i sine kommentarer mye fokus på de økonomiske utfordringene – naturlig nok. Samtidig er det grunn til å understreke at kommunen også i 2008 i all hovedsak har gitt gode og varierte tjenester til brukerne. Rådmannen vil for sin del trekke fram følgende fra 2008;

- Grimstad ungdomsskole sto ferdig ombygget og utvidet i november. Med dette har kommunen investert over 337 mill kr i skolebygg de siste 12-13 årene. Brukerundersøkelsen i 2008 viser at elevene i Grimstad er langt mer fornøyd med skolelokalene enn landet for øvrig.
- Grimstad oppnådde målet om full barnehagedekning høsten 2008. Antall barn i barnehage økte med 189 i fjor. Ut fra oversikten over antall barn som har søkt om barnehageplass i 2009, er det grunn til å tro at vi skal oppfylle retten til barnehageplass og kravet om full barnehagedekning også i 2009. Som nevnt er imidlertid ikke budsjetttramme tilpasset denne veksten og barnehagetjenesten går med et stort minus i 2008.
- Grimstad kommune ble i 2008 utviklingskommune i demens. Det Nasjonale kompetansesenter for aldring og helse har på oppdrag fra Helsedirektoratet initiert følgende programområder under Demensplan 2015 som Grimstad deltar i:
 - Utredning og diagnostisering av demens
 - Dagtilbud og avlastningsordninger for personer med demens
 - Tilbud til pårørende – pårørendeskoler og samtalegrupper
- Fevikun ble etter to års prosjektperiode permanent Undervisningssykehjem i Aust-Agder, og i løpet av året har vi sett betydningen av at Grimstad fikk dette oppdraget (ressursenter for fagutvikling, forskning og kompetanseutvikling). Oppdraget innebærer et tett samarbeid med Universitetet, Helse Sør-Øst og Fylkesmannen. I tillegg er det etablert et samarbeid med Regionalt senter for omsorgsforskning og Dahlske videregående skole. I 2008 har hovedsatsingsområdene vært:
 - Palliativ omsorg (omsorg ved livets slutt)
 - Demens
 - Aktiv omsorg
- ”Livsgledeuka for eldre” og barnebokfestivalen ble gjennomført for andregang i Grimstad i 2008.
- Forvaltningstjenesten har i 2008 hatt store utfordringer med både manglende bemanning og med sykefravær. For å kompensere for manglende arbeidskapasitet, har det hele året vært innleid konsulenter både innenfor plan- og byggesak. Spesielt har det vært sterkt fokus mot kommunens byggesaksavdeling, der hovedmålsettingen har vært å redusere restansene til et akseptabelt nivå. Kommunen har mottatt 389 byggesøknader i 2008. Ved slutten av året vurderes både restanser og behandlingstid å ligge på et tilfredsstillende nivå.



4.5 Sluttmerknad

Det er viktig å understreke – som det framgår av årsmeldingens del 2 – at kommunens enheter har levert mange og gode tjenester også i 2008. Dette overskygges imidlertid av det

faktum at økonomistyringen har vært svært utilfredsstillende. Det er rådmannens foreløpige anbefaling at regnskapsresultatet på -39 mill kr dekkes inn i 2009 og 2010. Dette innebærer at budsjetttrammene for inneværende år må revideres og at vedtatt innsparingskrav neste år blir økt. Samtidig viser rådmannen til at enhetenes netto budsjetttramme – etter en omfattende detaljbudsjettering/konsekvensjustering og etter et flatt kutt på 2,5% – er økt med i alt 65 mill kr fra 2008 til 2009. Merforbruket i sektorene på 29,2 mill kr må ses i forhold til dette.

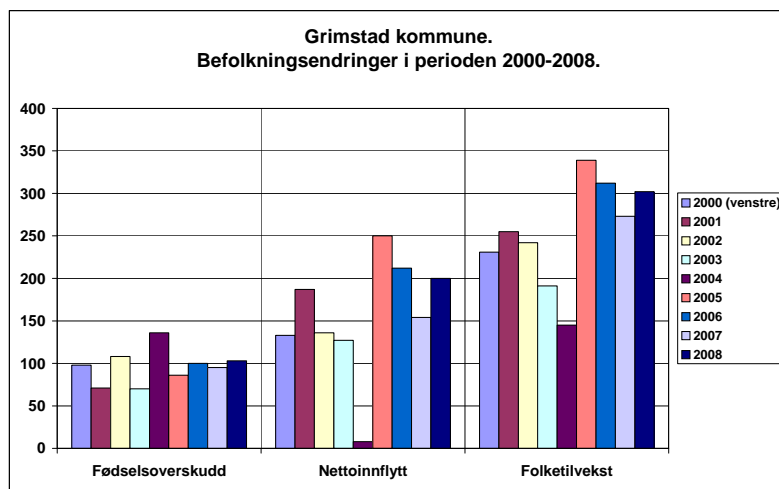
Agendas evaluering av den administrative organiseringen konkluderer med at kommunens støttefunksjoner har for små ressurser. Det er for tidlig å konkludere entydig med at regnskapsresultatet har sammenheng med dette, men rådmannen minner om at han i fjorårets årsmelding stilte ”spørsmål ved om innsparingene innen administrasjon og ledelse har gått for langt”. Rådmannen vil ha fokus både på ressursituasjonen i støttefunksjonene og nye systemer og rutiner for økonomistyring i 2009. I samsvar med Agendas evaluering av administrativ organisering har rådmannen iverksatt nye rutiner for månedrapportering fra 2009.

5 - BEFOLKNINGSUTVIKLING

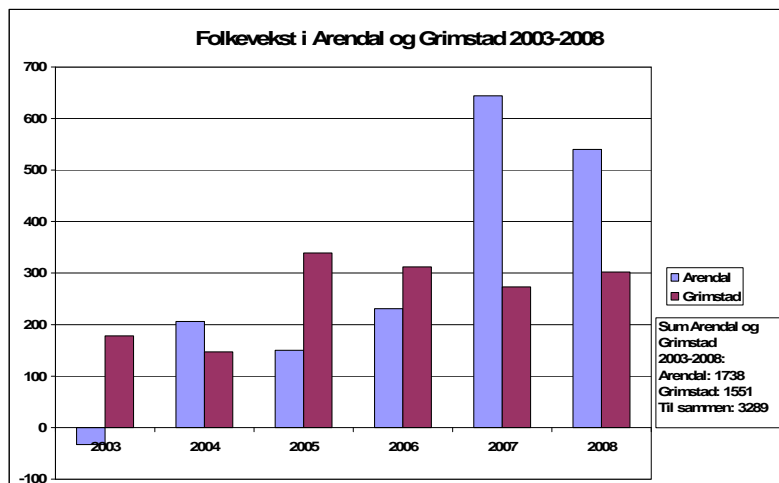
Endringer i kommunens folketall handler om forholdet mellom fødsler, dødsfall og flyttinger. Kommunen kan påvirke befolkningsutviklingen ved sin bolig-, nærings-, kultur- og oppvekstpolitikk.

Grimstad

Grimstad hadde 20.111 innbyggere 1.januar 2009. Befolkningen økte med 302 personer i



ner ut av Grimstad.



2008 (+1,5 %). De siste 35 årene har gjennomsnittsvекsten ligget på ca. 220 innbyggere pr år (ca +1,4 %).

I perioden 2000 til 2008 har befolkningsendringene vært slik i Grimstad:

- Folkemengden har økt med 2.290; en årlig økning på i snitt 254 personer.
- Nettoinnflyttingen har vært på 159 personer.
- Det har årlig flyttet 1.027 personer til og 870 personer ut av Grimstad.
- Fødselsoverskuddet har vært på 96 per år. I snitt ble det født 246 barn, og 150 personer døde.

Arendal/Grimstad-regionen

Befolkningen i regionen Arendal og Grimstad økte samlet med nær 2.500 innbyggere i 6-årsperioden 2003-2008.

Den relative befolkningsveksten var høyere i Grimstad enn Arendal. I 2007 økte befolkningen i Grimstad og Arendal samlet med 917 innbyggere.

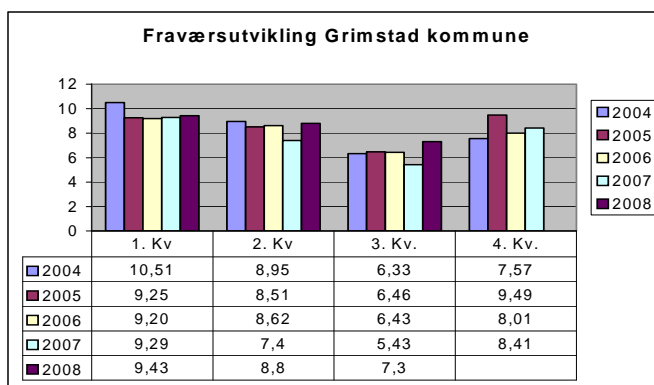
Norge

Folketallet i Norge økte med hele 62.100 i 2008, dvs en økning på 1,3 %. Ved årsskiftet var det registrert nesten 4,8 millioner bosatte i Norge. Fruktbarhetstallet var i 2008 på 1,96 % som er noe av det høyeste i Europa. Innflytteroverskuddet fra utlandet (43.300) utgjorde rundt 70 % av befolkningsøkningen. Det er statsborgere fra Polen (12.000) som utgjør den klart største innflyttergruppen fra utlandet, etterfulgt av statsborgere fra Tyskland, Litauen og Sverige.

6 – ARBEIDSMILJØ OG SYKEFRAVÆR

Sykefravær

Tallene for sykefravær bygger på innmeldt fravær for årene 2004, 2005, 2006, 2007 og 2008. Samlet sykefravær for Grimstad kommune var i 2008 på **8,59%**, hvorav kvinner utgjorde 9,37% og menn utgjorde 6,10%. Tallene for 2008 viser en økning på i underkant av 1% sammenlignet med 2007. Vi ser en økning i alle kvartaler, med unntak av 4. kvartal hvor vi har nedgang (7,91%) sammenlignet med 2007. Men det er mange faktorer som spiller inn når det gjelder økning i sykefraværet. Blant annet må økningen i sykefraværet sees i sammenheng med at vi i 2007 hadde en rekordstor vekst i sysselsettingen og at arbeidsledigheten frem til 4.kvartal var meget lav.



Sektor	2006	2007	2008
H&S	10,63	7,88	9,91
K&O	6,90	8,2	7,83
Tekn	4,53	3,68	7,88
Støtte	8,05	7,9	8,71

Tabellen til venstre viser at sektorene totalt sett har hatt en økning i fraværet i 2008 sammenlignet med 2007, bortsett fra kultur og oppvekst som har hatt en liten nedgang. Tabellen nedenfor viser i detalj fraværet fordelt pr sektor. Alle sektorene viser en økning i løpet av 2008. Spesielt øker teknisk sektor i alle kvartalene og støttefunksjonene i 2. og

3.kvartal. Sykefraværet følges opp på et mer detaljert nivå innen hver tjenesteenhet, og spesielle tiltak vurderes fortløpende. I tallene for sykefravær i 2008 er det en større prosent av de sykmeldte som er i aktivitet, enten på aktiv sykmelding eller gradert sykmelding. Det har i 2008 vært et økt fokus på konkrete tiltak som kan bidra til å hjelpe sykemeldte arbeidstakere tilbake i jobb, forhindre at de med plager forsvinner ut i sykemelding og forebygge overbelastning og skader hos friske arbeidstakere. Grimstad kommune har et tett samarbeid

Kvartal	H&S	K&O	Tekn	Støtte
Første	11,01	9,19	6,14	8,80
Andre	10,38	9,11	9,01	10,36
Tredje	9,32	5,58	9,73	8,87
Fjerde	9,05	7,53	6,74	6,79

Tabell : Fravær pr sektor 2008

med NAV lokal og NAV arbeidslivssenter med fokus på å holde folk i arbeid ved for eksempel tilrettelegging og god dialog med alle partene i dette. Arbeidet er omtalt med reportasje på www.idebanken.org. I løpet av 2008 har det vært 70 atferingssaker. Av disse er 13 personer blitt omplassert til nytt ordinært arbeid i kommunen og 26 personer har fått tilrettelagt egen arbeidsplass. 16 personer gjennomgår ekstern atfering via NAV.

Nærværprosjekt - arbeidsmiljø

Fra 1.september 2006 er det ansatt prosjektleder knyttet til nærværprosjekt. Prosjektet koordinerer og støtter opp om sektorenes ulike tiltak og arbeid med sykefravær innenfor tre hovedområder: Styling, Ledelse og Rutiner/IA.

Dette har økt fokuset på arbeid for å redusere sykefraværet i Grimstad kommune. Prosjektstillingen videreføres ikke i 2009.

Nærværprosjektet hadde i 2008 fokus på områder som stimulerer til å forebygge sykefravær og øke nærværet. Her kan nevnes arbeidsmiljøpris, midler til arbeidsmiljøtiltak på den enkelte arbeidsplass, fokus og dialog om nærvær og trivsel i ledermøter og personalmøter, møter med tillitsvalgte og verneombud og diverse helsefremmende tiltak som kan bidra til å hjelpe sykemeldte arbeidstakere tilbake i jobb, forhindre at de med plager forsvinner ut i sykemelding og forebygge overbelastning og skader hos friske arbeidstakere, sykle til jobben aksjonen, trimrom, diverse seminar, sommersamling m/ diverse turneringer for alle ansatte og pusterom er noen av tiltakene vi hatt fokus på. Grimstad kommune hatt fokus på arbeidsmiljø, lederopplæring, systematisk HMS-arbeid og nærvær, noe som er vesentlige faktorer i forhold til motivasjon og trivsel på de enkelte arbeidsplasser.

7 - LIKESTILLING

Likestilling mellom kvinner og menn kan belyses på mange måter, og ved hjelp av forskjellige typer statistikk. Statistisk Sentralbyrå operer med en likestillingsindeks over kommunene. Denne sammenfatter ulike - direkte og indirekte - mål på likestilling, som viser i hvilken grad kvinner og menn deltar i politikk, utdanning og yrkesliv i den enkelte kommune. Likestillingsindeksen rangerer i 2008 Grimstad på **plass 307** av 431 kommuner mot 356 i 2003, 324 i 2004, 326 i 2005, 327 i 2006 og 254 i 2007. Indeksen viser at Grimstad kommer ut med en likestillingsindeks (2,2) som blitt en tiendedel svakere enn året før. Gjennomsnittet for landet ligger på 2,5. Grimstad bidrar ennå til å trekke snittet ned.

Nr.	Indeks	Barnehagedekning	Kvinneandel i kommunestyret	Kvinner med høyere utdanning	Kvinner pr. 100 menn	Kvinner i arbeidsstyrken	Inntekt
307	2,2	1,0	4,0	2,5	3,0	1,0	1,5

Tabell 1: Grimstads resultater i SSBs Likestillingsindeks 2008

Faktiske forhold

I henhold til enhetenes rapportering hadde Grimstad kommune ca 1087 årsverk i 2008, fordelt på ca 1580 stillinger. Dette inkluderer både fast og midlertidig ansatte. Kvinner dekker ca 810 av disse årsverkene, mens menn dekker ca 277 årsverk. 1580 stillinger som til sammen utgjør 1087 årsverk tilsier totalt sett en gjennomsnitts stillingsstørrelse på omtrent 69 %. For kvinner er gjennomsnittlig stillingsstørrelse ca 64 %, og for menn ca 76 %. Det er ikke gjort noen kartlegging av uønsket deltidsarbeid i Grimstad. Det nærmeste en har til en slik kartlegging er resultater fra medarbeiderundersøkelser i 2005 og 2007. Her har medarbeiderne blitt spurt om i hvilken grad de er tilfreds med muligheten til å få en stillingsstørrelse tilpasset sine behov. Lavest score både i 2005 og 2007 fikk helse/sosial. Resultatene viste en lavere grad av tilfredshet i 2007 enn i 2005. Tilfredsheten var også synkende i kultur/oppvekst på dette spørsmålet.

Ledelse og kjønn

Det er fortsatt bare menn i de øverste posisjonene i Grimstad kommune. Når det gjelder enhetsledere er antallet økt fra 27 til 30 i løpet av 2008. En kvinnelig enhetsleder ble erstattet av fire nye kvinnelige enhetsledere i forbindelse med at barnehagetjenesten ble omorganisert. Med denne endringen har kjønnsfordelingen blant enhetslederne blitt 15 kvinner og 15 menn.

Mannlige enhetsledere har i gjennomsnitt hatt høyere lønnsvekst enn sine kvinnelige kolleger fra 2007 til 2008. Lønnsgapet mellom kvinnelige og mannlige ledes gjennomsnittslønn ble noe mindre i 2007, men i 2008 gikk dette tilbake igjen slik at lønnsgapet er større enn i 2006. Årsakene til dette kan være mange. De nye enhetene innenfor barnehageområdet er små enheter. Størrelse, kompleksitet og konkurransedyktig lønn spiller inn ved lønnsfast-

settelse for ledere i Grimstad. I lønnsforhandlinger i Grimstad er det vanlig å benytte prosentvise rammer. Dette vil kunne øke forskjeller som allerede er der.

Gjennomsnittlig lønn for enhetsledere 2006 - 2008:					
	2006	2007	2008	Økning gj.snittslønn i kroner 2007-2008	Økning gj.snittslønn i kroner 2006-2008
Menn	487555	505538	548813	43275	61258
Kvinner	449600	486636	505688	19052	56088
Diff	37955	18902	43125		

Tabell 1: Lønnsutvikling for enhetsledere vist i gjennomsnittslønn for kvinner og menn, lønnsvekst i kr.

Lønn ansatte

I de lokale forhandlingene i kapittel 4 i 2008 ble barnehageområdet og teamsykepleiere høyt prioritert. Det ble blant annet gitt funksjonstillegg på 20 000 til pedagogiske ledere og teamsykepleiere, som kommer i tillegg til den grunnlønn minstelønnstabellen i tariffavtalen gir. I kapittel 5 ble det gitt et generelt tillegg på 3,5 prosent. Denne måten å gi tillegg på øker eksisterende forskjeller. Utover dette kunne det gis individuelle tillegg på inntil 3 prosent.

For ytterligere informasjon om likestillingssituasjonen i Grimstad kommune henvises det til vedleggsheftet.

Del 2

Rapport fra kommunalsjefene og enhetene

8 – KULTUR- OG OPPVEKSTSEKTOREN

8.1 – KOMMUNALSJEFENS KOMMENTARER

GENERELT

Kultur- og oppvekstsektoren besto i 2008 av 14 tjenesteenheter hvorav 10 skoler. Sektoren hadde et samlet merforbruk på 5.2 mill kroner (2.1%). Kommunens åtte grunnskoler hadde et samlet mindreforbruk i 2008 på kr. 934 000,- (0.5%). Sju av sektorens tjenesteenheter hadde positive regnskapsresultat mens seks enheter hadde små merforbruk. Dersom vi ser

bort fra barnehagetjenesten hadde kultur- og oppvekstsektoren et regnskapsresultat i balanse i 2008 (reelt et mindreforbruk på kr. 477 000,-). I regnskapsrapporten for første tertial anslo kommunalsjefen at sektoren kunne få et samlet merforbruk ved årets slutt på anslagsvis 3 mill kroner, mens anslaget etter andre tertial var redusert til et merforbruk på 1.0 – 1.5 mill kroner.

Barnehagetjenesten hadde et negativt regnskapsresultat i 2008. Regnskapstallene viser et merforbruk på 5.7 mill kroner, mens det *reelle* merforbruket er på 10.0 mill kroner siden det er hentet 4.3 mill kroner fra bundet fond avsatt fra statlige skjønnsmidler i 2006 og 2007. I regnskapsrapportene for både første og andre tertial 2008 ble det meldt at barnehagetjenesten ved årets slutt ville få et regnskapsresultat i balanse siden et eventuelt merforbruk ville bli dekket av tidligere avsatte fondsmidler.

Fram til 2003 var barnehagene i Norge preget av relativt stabile rammebetingelser m.h.t offentlig finansiering. Hovedvirkemiddelet var utbetaling av statstilskudd med samme sats pr. barn til både private og kommunale barnehager. Etter innføring av maksimalpris fra 1.mai 2004 ble den såkalte kostnadsdekningsmodellen lagt til grunn for kommunenes finansieringsplikt. Prinsippet for kostnadsdekning var at private barnehager kunne få dekket opp til 100% av hva kommunale barnehager mottok i offentlige tilskudd. Fra 1. august 2005 ble det innført en nytt minstenivå på tilskudd til private barnehager slik at disse ble sikret et tilskudd på minst 85% av samlet offentlig tilskudd i sammenlignbare kommunale barnehager.

I 2008 har det kommunale tilskuddet til de private barnehagene i Grimstad økt med 13 mill kroner i forhold til 2007, mens økningen i skjønnsmidlene fra staten bare var på 3 mill kroner. Deler av økningen i tilskuddet til de private barnehagene henger sammen med at antall barn i de private barnehagene i 2008 økte fra 733 til 943 barn. Kommunen hadde forventet at skjønnsstilskuddet i større grad skulle kompensere for de økte utgiftene. Grimstad kommune har 20% kommunale barnehageplasser og 80% private plasser. Kommunens tilskudd til de private barnehagene er beregnet ut fra gjennomsnittlig kostnadsnivå i kommunens barnehager. Den sannsynlige hovedårsaken til merforbruket i 2008 er at regnskapstallene for de kommunale barnehagene i 2007 har vært høyere enn de budsjetterte kostnadene som lå til grunn for budsjettet for 2008. En relativt sett liten differens mellom budsjett og regnskapstall for de kommunale barnehagene i 2007, vil medføre et betydelig større kommunalt tilskudd til de private barnehagene i 2008. Rådmannen har iverksatt en regnskapsanalyse for å etterprøve grunnlaget for tilskuddsberegningene for 2008. Analysen vil vise endringene i kostnadsnivået i de kommunale barnehagene fra 2007 til 2008 og gi grunnlag for bedre

Leder:	Bjørn Kristian Pedersen			
Antall årsverk:	498,1			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	254 637 613	249 125 803	-5 511 810	102
Varer og tjenester	27 219 170	23 438 793	-3 780 377	116
Driftsmidler	8 673 355	6 687 789	-1 985 566	130
Kjøp av tjenester	47 999 861	32 683 234	-15 316 627	147
Overføringer	72 258 901	63 500 566	-8 758 335	114
Finansutgifter	38 930 003	32 159 300	-6 770 703	121
Sum utgifter	449 718 903	407 595 485	-42 123 418	110
Salgsinntekter	-15 695 281	-14 247 190	1 448 091	110
Refusjoner	-80 069 624	-66 486 295	13 583 329	120
Overføringer	-92 489 665	-80 344 500	12 145 165	115
Finansinntekter	-11 709 471	-2 004 100	9 705 371	584
Sum inntekter	-199 964 040	-163 082 085	36 881 955	123
Sum netto utgifter	249 754 862	244 513 400	-5 241 462	102



styring av barnehagedriften. Analysen vil også gi svar på om kommunen risikerer nytt merforbruk i 2009 og bidra til bedre rutiner for avvikshåndtering samt forberede kommunen på ny rammefinansiering av barnehagene fra 2011.

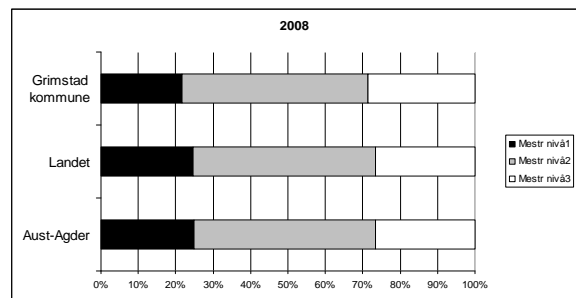
Fellesområdet i budsjettet til kultur- og oppvekstsektoren skal bl.a. dekke utgifter til Grimstads elever på Langemyr skole, skyssutgifter for alle skolene, oppgjør for gjesteelever og overføringer til private skoler til bl.a. spesialundervisning. Fellesområdet hadde i 2008 et merforbruk på 1.7 mill kroner. I regnskapsrapportene for første og andre tertial er det anslått at fellesområdet kunne få et merforbruk på 2.5 – 3.0 mill kroner ved årets slutt. At merforbruket er blitt mindre enn tidligere anslått skyldes at kostnadene for kommunens elever ved Langemyr er blitt noe mindre da elevtallet på høsten ble lavere enn på våren. Årsaken til merforbruket på 1.7 mill kroner er primært økte skyssutgifter på 1.3 mill kroner som meldt i tertialrapportene og økt overføring til Hesnes Montessoriskole på kr. 300 000,-. Fellesområdet har vært underbudsjettet de siste årene, men fra 2009 er budsjettet justert slik at det er mer riktig i forhold til reelle kostnader.

Skole:

Grimstad kommune har betydelig lavere driftsutgifter pr. elev enn sammenlignbare kommuner. I 2007 (KOSTRA-tall for 2008 er ikke tilgjengelige når årsmeldingen skrives) var gjennomsnittlig gruppestørrelse på ungdomstrinnet i Grimstad 24.5% høyere enn for sammenlignbare kommuner (18.3 elever mot 14.7 elever). På barnetrinnet var gjennomsnittlig gruppestørrelse i Grimstad 22% høyere (16.1 elever mot 13.2 elever). For skolene i Grimstad er det en betydelig utfordring å balansere de relativt sett lave driftsutgiftene mot Opplæringslovens bestemmelser og krav til undervisningen.

Ved skolestart høsten 2008 hadde Grimstad 2 900 elever i grunnskolen. Dette er en økning på 5 elever fra forrige skoleår. De tre siste årene har elevtallet i kommunen vært stabilt. Antall elever som går i skolefritidsordningen (SFO) har imidlertid økt betydelig i samme tidsrom. Ved skolestart høsten 2005 gikk 459 elever i SFO mens antallet høsten 2008 var 673. Antall elever i SFO har dermed økt med 46% på tre år. Ved skolestart høsten 2003 var det 11.5 elever pr. PC i Grimstadskolen. Satsingen på IKT i skolen har medført at antall PC'er i skolen har økt fra 378 i 2003 til 1187 i 2008. Antall elever pr. PC er i samme tidsrom redusert til 3.6. Kommunen er nå nær målet om 3 elever pr. PC.

De nasjonale prøvene er obligatoriske prøver i lesing, regning og lesing på engelsk for alle elever på femte og åttende trinn. Hensikten med prøvene er at skolene skal bruke informasjonen fra prøvene i arbeidet med å utvikle og forbedre opplæringen. For Grimstad kommune er det hyggelig at resultatene fra prøvene i 2008 viser en tydelig fremgang i lesing på femte trinn hvor vi har satset mest. Grimstad hadde flere elever på det høyeste mestringsnivået og færre på det laveste nivået enn Aust-Agder og landet. For engelsk og regning på femte trinn er resultatene for kommunen omtrent de samme som i 2007. Resultatene fra de nasjonale prøvene er gjennomgått av den enkelte skole som har gitt tilbakemelding på hvordan resultatene følges opp og satt resultatmål for 2009. Tabellen over viser eksempelvis resultatene for 2007 og 2008 og resultatmål 2009 for Landvik sentralskole. Tallene viser gjennomsnittlig mestringsnivå for de tre prøvetypene.



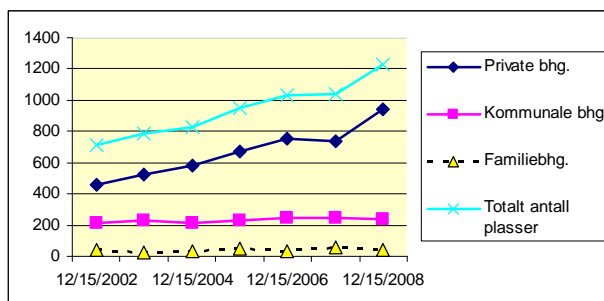
NASJONALE PRØVER LANDVIK SENTRALSKOLE			
	Lesing	Eng.lesing	Regning
Resultat 2007	1.9	1.7	1.9
Resultat 2008	2.1	2.1	2.2
Resultatmål 2009	2.2	2.2	2.2

Skolene i Grimstad har for første gang i 2008 gjennomført en systematisk skolebasert rapportering som synliggjør at kommunen nå har et forsvarlig system for å sikre at kravene i Opplæringslovens §13-10 med forskrifter blir overholdt. Rapporteringen vil bli gjennomført årlig fremover.

Høsten 2008 gjennomførte alle skolene en ny brukerundersøkelse. Både foreldre, lærere og elever deltok i undersøkelsen. Tilsvarende undersøkelser ble gjennomført også i 2004 og i 2006. 91% av elevene, 78% av lærerne og 37% av foreldrene besvarte undersøkelsen. I hovedsak er resultatene for Grimstad nær resultatene for landet. Elevene i Grimstad er klart mer fornøyd med de fysiske forholdene ved skolen enn elever ellers i landet.

Barnehage

Ved utgangen av 2008 gikk 1225 barn mellom ett og fem år i barnehage i Grimstad. Antall barn i barnehage økte i 2008 med 189. Økningen i de private barnehagene var 210 mens det har vært en liten reduksjon i de kommunale barnehagene og i familiebarnehagene. Antall barn med heltidsplass økte i 2008 med 150. Grimstad nådde målet om full barnehagedekning høsten 2008 som signalisert i årsmeldingen for 2007. Ut fra oversikten over antall barn som har søkt om barnehageplass primo mars 2009, er det grunn til å tro at vi skal oppfylle retten til barnehageplass og kravet om full barnehagedekning også i 2009.



Det er gjennomført tilsyn etter barnehageloven i 22 barnehager i 2008. Tilsynet avdekket ikke store feil eller mangler og avvikene var i hovedsak lukket ved utgangen av året.

Fra 1. desember 2008 ble barnehagetjenesten inkludert i Veilednings- og utviklingstjenesten og Knøttet/Groosåsen, Storgata, Grimstad og Hausland barnehager ble etablert som egne tjenesteenheter.

Kultur

Barnebokfestivalen ble arrangert for andre gang i april 2008. 2 300 elever i grunnskolen fikk forfatterbesøk under festivalen. En ny transportordning mellom alle bibliotekene på Agder ble innført i 2008. Planlegging av nytt bibliotek på Rutebilstasjonen har pågått for fullt. Grimstad kommune etablerte Fjæreheia Drift AS sammen med Aust-Agder fylkeskommune, Agder Teater AS og Kastellet kultursenter AS. Aksjeselskapet skal sørge for økt aktivitet i Fjæreheia.



VIKTIGE HENDELSER SISTE ÅR

- Ny driftsavtale med IKT Agder ble innført i skolen (*Agderskolen*)
- Utbygging ved Landvik sentralskole startet opp
- Gamlebygget til Frivoll skole ble malt (oppført av G. Heineche)
- Fevik skole bygget ny lavvo i trematerialer
- Kommunen oppnådde full barnehagedekning (1225 barn gikk i barnehagen)
- En arbeidsgruppe anbefalte at Grimstad kommune overtar Langemyr skole
- Lærere ved Eide, Holviga og Grimstad har fått veiledning i Marte Meo
- 86% av deltakerne i introduksjonsprogrammet gikk over i arbeid eller utdanning etter fullført program
- Grimstad ungdomsskole sto ferdig ombygget og utvidet i november
- Barnehagen ved Eide oppvekstsenter fikk kommunen arbeidsmiljøpris
- Kommunestyret besluttet å bygge ny skole på Fevik
- Fjæreheia Drift AS ble etablert for å skape økt aktivitet i Fjæreheia.
- Et debatthefte om skolestruktur og skolekapasitet ble sendt ut på høring
- Barnebokfestivalen ble gjennomført for andre gang
- Kulturutvalget behandlet 66 saker
- Oppvekst og omsorgsutvalget behandlet 42 saker
- Kortfilmfestivalen ble arrangert for 31 gang
- Utbygging/utvidelse av Eide barnehage startet opp

8.2 – FEVIK SKOLE

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Fevik skole kommer ut med et regnskap for 2008 som viser et merforbruk på kr. -119,498.- . Av budsjetterte lønnsmidler er 103,29 % brukt.

Driftsmidler hadde et høyt forbruk. På grunn av trangboddhet fikk vi bygd et nytt rom som vi måtte kjøpe inn alt inventar til. Innkjøp av lærebøker hadde vi ventet med p.g.a. dårlig utvalg.

Vi salderte størstedelen av merforbruket til disse postene ved bruk av fond som var avsatt fra 2007 til kjøp av undervisningsmateriell og inventar.

Refusjon sykkelønn november og desember er ikke inntektsført i 2008. Inntektene kommer i 2009. Dersom disse hadde kommet i 2008, hadde enheten kommet ut med et lite mindreforbruk.

Leder:	Brit Eskedal			
Antall årsverk:	39,5			
Antall brukere:	387 130 barn i SFO.			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	19 404 458	18 786 800	-617 658	103
Varer og tjenester	1 245 430	1 090 500	-154 930	114
Driftsmidler	375 255	280 400	-94 855	134
Kjøp av tjenester	0	500	500	0
Overføringer	3 351	0	-3 351	0
Finansutgifter	2 181 154	2 181 000	-154	100
Sum utgifter	23 209 647	22 339 200	-870 447	104
Salgsinntekter	-1 753 935	-1 700 000	53 935	103
Refusjoner	-1 207 015	-695 000	512 015	174
Overføringer	0	0	0	0
Finansinntekter	-185 000	0	185 000	0
Sum inntekter	-3 145 949	-2 395 000	750 949	131
Sum netto utgifter	20 063 698	19 944 200	-119 498	101

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Mål for 2008:

- Rutiner for oppfølging av leseferdighet er utarbeidet.
Oppnådd.
- Personalet har høynet kompetansen i matematikk.
Ikke oppnådd.
- Kompetanseplan for personalet foreligger.
Ikke oppnådd.
- Evaluering og justering av fagplanene i norsk, engelsk og matematikk er gjennomført.
Oppnådd.
- Helhet skole og kultur er etablert.
Delvis oppnådd.
- Bygging av lavvo i trematerialer.
Oppnådd.

Hele personalet har deltatt i prosessen med å gjennomgå og utvikle organiseringen av ny Fevik skole. Dette har tatt så mye tid og engasjement at høying av kompetanse knyttet til fag ikke har latt seg prioritere. Personalet har høynet sin kompetanse i å tenke organisering i forhold til undervisning og samarbeid.

8.3 – JAPPA SKOLE

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Jappa skole hadde et mindre-forbruk på ca. 383.000,-. Alle refusjoner er tatt med under inntekter, også sykerefusjoner. Avvik mellom budsjett og regnskap skyldes at refusjonene er større enn budsjettet. Dette gjelder refusjoner for frikjøp av tillitsvalgt og sykepengerefusjoner.

Leder:	May-Elin S. Lien			
Antall årsverk:	31,0			
Antall brukere:	278 elever			
Barn i SFO	88			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	17 203 800	16 905 000	-298 800	102
Varer og tjenester	1 045 744	928 000	-117 744	113
Driftsmidler	301 694	320 000	18 306	94
Kjøp av tjenester	0	8 500	8 500	0
Overføringer	17 764	0	-17 764	0
Finansutgifter	3 179 492	3 107 000	-72 492	102
Sum utgifter	21 748 493	21 268 500	-479 993	102
Salgsinntekter	-1 162 486	-1 120 000	42 486	104
Refusjoner	-1 575 916	-860 000	715 916	183
Overføringer	0	0	0	0
Finansinntekter	-87 359	0	87 359	0
Sum inntekter	-2 825 761	-1 980 000	845 761	143
Sum netto utgifter	18 922 732	19 288 500	365 768	98

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

I forhold til vedtatte mål for 2008 er følgende oppnådd:

Opprettelse av mottaksklasse: Velkomstklassen som ble opprettet høsten 2006 og skal være et

norskopplæringstilbud for alle nye minoritetsspråklige elever i hele kommunen har blitt større og behovet er tydelig. Barn av arbeidsinnvandrere og flyktningebarn er elever i klassen. For tiden er det 20 elever der (maks antall i utgangspunktet satt til 20) i alder fra 7 til 15 år. Tilbudet er bemannet med to lærerårsverk og en miljøarbeider i 80% stilling. På grunn av svært mange ulike språk har vi ytterligere en assistent i klassen i tillegg til morsmålsassistenter for ulike språk. I dag er det fire morsmålsassistenter noen timer hver uke. Vi ser stort behov for å opprettholde og utvikle tilbudet i velkomstklassen ved Jappa skole. Utover ekstra midler til en pedagog og en assistent dekkes øvrige ansatte her av egne midler. Høy grad av måloppnåelse.

Skoleutvikling: Kunnskapsløftet er fulgt opp ved bruk av fleksibel timeplan. Skoleåret er inndelt i perioder tilpasset emner det undervises i. Læreren lager planer for hver enkelt periode, med fokus på målformuleringer og vurderingspraksis. De lokale fagplanene brukes som grunnlag for periode – og ukeplan arbeidet. Vår deltakelse i prosjekt ”Bedre vurderingspraksis” gjør at fokus på mål og fremover melding til den enkelte elev står sentralt. Timeplanen brukes som et verktøy til å legge til rette for størst mulig individuelt tilpasset opplæring. Ukeplanen beskriver tydelig målet for undervisningen slik at elever og foresatte kan involveres best mulig. Det er videre innført mappe - vurdering på flere trinn. De som nå tilhører 3. trinn er kommet lengst i prosessen, selv om de fleste trinn nå er i gang med dette. Bruk av mapper gir større elevmedvirkning i tillegg til å være et verktøy for bedre samarbeid skole - hjem i vurderingspraksisen. I samsvar med målsetting ser vi et økt engasjement både i forhold til elever og foresatte.

Kompetansen innenfor leseopplæring og leseforståelse har vært prioritert. Lærere på alle trinn har blitt kurset på området. Det er gjennomført repetert lesing på alle trinn bortsett fra 7. Vi har også styrket leseopplæringen ved å gjennomføre flere lesekurs på ulike nivå. Flerkulturelle foreldregrupper; et tre - årig verdiprojekt : ”Skal .skal ikke”, der målet er å skape møteplasser for foreldre med barn på trinn 1. Prosjektet ble avsluttet høsten 2008. Samarbeidspartnere: familiesenteret, kvalifiseringstjenesten og helsestasjonen. Vi drar nå stor nytte av å være godt kjent med de støttefunksjonen vår samarbeidspartnere i dette prosjektet kan tilby. For å styrke skole – hjem samarbeidet for øvrig er vi inne i en prosess der foresatte gjennom foreldremøter og FAU utarbeider forventninger til skolen. Skole vil tydeliggjøre sine forventninger til hjemmene. Her ser vi store muligheter til å utvikle skole - hjem samarbeidet ytterligere.

Kulturforum; Det er opprettet kulturforum på Jappa skole. Vi har i dag dansegrupper, foto/redigeringsgruppe og band. Gruppene har øvelser en gang i uken og har med jevne mellomrom fått hjelp fra instruktører utenfra, men er stort sett selvstyrte. To av skolens lærere er engasjert i kulturforum. Høy grad av måloppnåelse.

Vedtatte mål som ikke er oppnådd: Bruk av ”It`s learning” ikke innført, men kursing av personalet er i gang.

Annet: Antall stillinger er satt til ca. 31. Antallet kan variere noe knyttet til periodevis bruk av morsmålsassistenter i velkomstklassen og assistenter for øvrig.
Fortsatt fokus på fysisk aktivitet - fått tilsagn på tippemidler til kjøp av klatrevegg.

8.4 – FRIVOLL SKOLE

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Enheten har hatt et merforbruk i 2008 som skriver seg fra følgende forhold:

1. Skolen har måttet etablere og utvikle en alternativ læringsarena. Utgifter til bl.a. bil, har vært fullt ut belastet Frivoll skoles budsjett, men brukes også av andre enheter som er knyttet til dette tiltaket. Likeledes har det krevd en viss oppgradering av datatilgang (på to forskjellige steder) og utstyr.
2. På inntektsiden er ikke forventet refusjon for sykefravær siste 3 mnd. kommet med på årets regnskap.

Leder:	Inger Sofie Jahr			
Antall årsverk:	19,5			
Antall brukere:	152 elever			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	9 856 909	9 760 600	-96 309	101
Varer og tjenester	748 571	456 100	-292 471	164
Driftsmidler	229 044	73 000	-156 044	314
Kjøp av tjenester	0	6 500	6 500	0
Overføringer	0	0	0	0
Finansutgifter	1 579 000	1 579 000	0	100
Sum utgifter	12 413 524	11 875 200	-538 324	105
Salgsinntekter	-769 968	-680 000	89 968	113
Refusjoner	-469 233	-220 000	249 233	213
Overføringer	0	0	0	0
Finansinntekter	-56 732	0	56 732	0
Sum inntekter	-1 295 933	-900 000	395 933	144
Sum netto utgifter	11 117 591	10 975 200	-142 391	101

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Skolen har vært med i Utdanningsdirektoratets utprøving av kjennetegn på høy måloppnåelse, noe som har resultert i at lærerne gjennom året har fått en bedre vurderingspraksis på alle klassetrinn. Prosjektet avsluttes med en anbefaling til Udir våren 2009.

Personalet har arbeidet planmessig for å få til en fleksibel undervisningsorganisering for å kunne ivareta ulike gruppesammensetninger og elevenes individuelle behov.

Skolen har i løpet av året hatt fokus på uteskole og utarbeidet en gjennomgående plan for uteskole fra 1.kl. til 7.klasse. Planen skal revideres og videreutvikles i løpet av våren 2009.

Brukere viser gjennom undersøkelser høsten 2008 at de er godt fornøyd med det tilbudet Frivoll skole gir. Størst utfordring har vi i kroppsøvingsavdelingen der det kun er en garderobe og dusj. Skolen har kjønnsdelt undervisning i noen timer kroppsøving og svømming for 6. og 7.klasse. Ingen elever i 5.-7.klasse forteller at de mobbes på skolen eller skolevei. Skolen har hatt høyt fokus på mobbeproblematikk gjennom flere år og skolens tiltaksplan mot mobbing brukes aktivt.

Vi har fortsatt hatt stort fokus på psykososialt arbeidsmiljø dette skoleåret. Medarbeidere melder om høy trivsel, noe også et lavt sjukefravær indikerer. Gjennomsnittlig fravær 2008: 2,64%

Vedlikehold.

”Gamlebygget” (oppført av G. Heineche) ble malt sommeren 2008, og framstår nå som velholdt. Klasseromsfløyen fra 1968 begynner å bli slitt, og vinduene trengs å skiftes. Gymnastikksal og garderobe fyller ikke kravene til kroppsøving i en moderne skole, verken i størrelse eller garderobeforhold.

8.5 – LANDVIK SKOLE

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Totalt kommer hele driften ut med et merforbruk på 167.000,-.

Merforbruk lønn sett i forhold til refusjoner og økt foreldrebetaling gir balanse. Skolen hadde beregnet et positivt resultat her, men måtte sette inn ekstratimer for gjesteelev og i grunnleggende norsk for minoritetsspråklige elever senhøsten. Avviket for varer/tjenester må ses i sammenheng med økte inntekter, bl.a. foreldregaver til leirskole / skøytedag samt statlige kompetansemidler. 1/3 av merforbruk driftsmidler skyldes innbrudd og tyveri av PC'er på senhøsten.

Leder:	Bent Sætra			
Antall årsverk:	39,7			
Antall brukere:	Våren 392 elever / høsten 402 elever			
	SFO – høsten 110 elever			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	19 772 832	18 750 900	-1 021 932	105
Varer og tjenester	1 495 926	1 110 000	-385 926	135
Driftsmidler	348 052	175 000	-173 052	199
Kjøp av tjenester	11 455	20 525	9 071	56
Overføringer	0	0	0	0
Finansutgifter	3 238 275	3 238 000	-275	100
Sum utgifter	24 866 538	23 294 425	-1 572 113	107
Salgsinntekter	-1 360 360	-1 210 000	150 360	112
Refusjoner	-1 809 132	-578 000	1 231 132	313
Overføringer	0	0	0	0
Finansinntekter	-23 000	0	23 000	0
Sum inntekter	-3 192 492	-1 788 000	1 404 492	179
Sum netto utgifter	21 674 046	21 506 425	-167 621	101

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

I forhold til vedtatte mål er følgende oppnådd:

1. Elevene opplever mestring.

Med metoden "Å skrive seg til lesing", skolens lese- og skriveopplæring på PC, får elevene i 1.-4. årstrinn utvikle sine ferdigheter ut fra eget nivå og tempo. Undervisning og arbeidsplan tilpasses elever / elevgrupper, og bedre vurderingspraksis og framovermeldinger hjelper elevene til å ha fokus på læringsmålene. Elevsamtalen er systematisert og gitt et innhold mer rettet mot faglige læringsmål oppover i årstrinnene. Brukerundersøkelsen viser at elevene trives på skolen, og resultatene fra nasjonale prøver viser at 5. trinn ligger over landssnittet i prøvefagene.

2. Ansvar og roller mellom skole og hjem er avklart.

Gjennomgående plan for hjem- / skolesamarbeid er utarbeidet, og forventningsavklaring hjem / skole er del av denne planen. Hvert hjem får en slik plan. Utviklingssamtalene mellom lærer og elev/foresatte er gitt et innhold som samsvarer med strukturen i elevsamtalene.

3. Skolen har kompetente og tydelige voksne med en felles faglig plattform.

Det er utviklet et godt teamsamarbeid på trinnene med et felles faglig ansvar for elevene. Skolen deltar i prosjektet "Bedre vurderingspraksis" i regi av Utdanningsdirektoratet. Alle lærerne og skolens ledelse er med i prosjektet, og skolen har målrettet kompetanseutviklingen mot lik vurderingspraksis og felles forståelse av kjennetegn på måloppnåelse.

Mål som ikke er oppnådd:

4. Det er samsvar mellom tid / budsjettmidler og oppgavene.

Skolen er i en presset situasjon når det gjelder romforhold og lærertetthet i forhold til antall elever. Skolen har en lav kostpris pr elev sammenholdt med andre skoler og opplever at oppgavene ikke står i forhold til budsjettmidlene. Et første arbeidsmål må være å få en profesjonell fordelingsmodell for å sikre bedre styring i grunnskolen.

8.6 – EIDE OPPVEKSTSENTER

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Skolen fikk for 2008 ekstra midler til bemanning ifm. en elevsituasjon. Behovet falt av ulike årsaker bort, og i september varslet vi derfor at vi hadde for mye penger på budsjett, og overførte da 400 000,- til kommunalsjefens fellesområde. Det er planlagt at der står ubrukte penger ved årets slutt, de skal overføres til 2009 for innkjøp av inventar og uteleker til nybygg/utvidelse av barnehagen.

Leder:	Espen C. Svendsen			
Antall årsverk:	24,0			
Antall brukere:	42 barn i barnehage, 125 elever i skole, 39 barn i SFO og ca 100 barn i kulturarena			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	12 656 366	12 082 600	-573 766	105
Varer og tjenester	1 126 653	1 150 300	23 647	98
Driftsmidler	190 113	228 135	38 022	83
Kjøp av tjenester	16 572	7 684	-8 888	216
Overføringer	2 198	0	-2 198	0
Finansutgifter	1 622 790	1 552 000	-70 790	105
Sum utgifter	15 614 692	15 020 719	-593 973	104
Salgsinntekter	-1 591 990	-1 335 920	256 070	119
Refusjoner	-3 193 866	-2 649 915	543 951	121
Overføringer	0	0	0	0
Finansinntekter	-70 000	0	70 000	0
Sum inntekter	-4 855 856	-3 985 835	870 021	122
Sum netto utgifter	10 758 836	11 034 884	276 048	97

RESULTATVURDERING OG MÅL OPPNÅELSE

Oppvekstsenterets visjon er: *"Med barnet i hovedrollen"*. De sentrale verdiene i virksomheten vår er *Glede, Mot, Kompetanse og Kultur*.

HVA VILLE VI OPPNÅ I 2008:

- *"Å arbeide etter Kunnskapsløftet og rammeplan på en slik måte at utvikling og høy kvalitet preger undervisnings- og opplæringstilbudet."*

Skolen har i løpet av 2008 revidert de lokale fagplanene med tilhørende målark for basisfagene på alle trinn. 5-7 trinn har i tillegg startet på skriftlig vurdering i forhold til målarkene i basisfagene. Alle trinn har kjøpt inn nye lærebøker i naturfag, samfunnsfag og RLE samt at vi har fått nye engelskbøker for 1-4 trinn. Vi bruker smartboard og it's learning. Høsten 2008 forandret vi alderssammensetningen i barnegruppene. En avdeling er for barn i aldersgruppen 0-3 år og avdeling er for barn i aldersgruppen 3-6 år. Personalet har arbeidet i tråd med Lov om barnehager og Rammeplan for barnehagens innhold og aktiviteter, og gitt barna et spennende, variert og lærerikt pedagogisk innhold i barnehagehverdagen.

- *"Sørge for at barna opplever vekst og mestring gjennom tilpasset opplæring og motiverende undervisning."*

Vi har satt i gang prosjektet *"Utvikling av relasjonskompetanse. Marte Meo som redskap"*. Det er en veiledningsmetode for personalet, hvor målet er økt relasjonskompetanse hos de ansatte knyttet til samspillet barn-voksen. Dette skjer i samarbeid med Langemyr skole. I 2008 fikk barnehagen kr 15.000,- til utviklingsarbeid om pedagogisk ledelse fra fylkesmannen i Aust Agder. Prosjektets målsetting var *"Utvikling av relasjonskompetanse. Marte Meo som redskap"*. Klassegjennomgang mellom kontaktlærerne og faglederne er påbegynt slik at hver eneste elev blir gjennomgått faglig og sosialt. Dette fører til at både ledelsen og kontaktlærerne får økt bevissthet om hver enkelt elev. SFO har et tett samarbeid med Kulturarenaen, slik at de barna som ønsker det kan delta innenfor kulturopplæring (dans og HipHop, gitar, fiolin, trommer, og sirkus) og få tilrettelagt dette i SFO tiden. Vi har også et samarbeid med *"Lillesand Fotball Akademi"*, der 10 av barna går på fotballtrening i SFO tiden.

- *"Få gjennomført bygging av vedtatt barnehage med fokus på trivsel og trygghet for voksne og barn i byggeperioden."* Utvidelsen av barnehagen er godt i gang og dette har gitt personalet utfordringer i forhold til organiseringen av barnehagedriften i byggeperioden.

- *"Eide oppvekstsenter er mobbefri sone, preget av trygghet og trivsel for både brukere og ansatte."*

Disse to målene er arbeidsmål som man er i en kontinuerlig prosess mot. Grad av suksess knyttet til dette målet svinger, men jevnt over opplever vi fornøyde brukere og ansatte, og når det motsatte er tilfelle, gjør vi vårt beste for å skape endring i dette. Se elev- og foreldreundersøkelsen 2008 for skolen.

- *"Gjennomføre tiltak for å øke nærværet ved oppvekstsenteret."*

Nærværet er økt betraktelig i 2008 til 95,8%. Sykefraværet er altså mer enn halvert i 2008. På barnehagens 10 års dag motok personalet Grimstad kommunes arbeidsmiljøpris ☺

- "Oppgradere uteområdet til skolen med trygge og varige lekeapparater."

Uteområdet er dessuten oppgradert betydelig med nye lekeapparater og flytting av parkeringsplass. Det er kjøpt inn to store og fire små lekeapparater, alle er forhåpentligvis trygge og varige. Kom og lek da vel.

8.7 – HOLVIGA SKOLE

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Holviga skole brukte opp 100 % av sitt budsjett i 2008. Ekstra ressurser ble satt inn på å ansette lærer for minoritetsspråklige elever idet vi fikk inn 6 nye elever direkte til skolen uten at de hadde vært innom Jappas velkomstklasse.

Videre satser skolen på å gi elevene en bedre lese og skriveopplæring, spesielt i 1 til 4 trinn, og derfor ansatte vi en lærer med spesiell trening i en 100 % post. Skolen har spart inn ca en halvpost innen administrasjon, som var målet for sammenslåinga av barne og ungdomskolene i 2005/6. Dette har vært mulig bare fordi faglederne og spesielt enhetsleder har tatt på seg mye ekstraarbeid i løpet av året. For enhetsleder totalt 430 timer. Det er umulig å fortsette med en slik lav adm-prosent for skolen i framtida.

Videre har skolen lagt ut 347000 kr for innkjøp av datamaskiner til begge trinna. 24 maskiner for å erstatte de som ble stjålet i mai 08, og 35 for barnetrinnet for å få en bedre dekning av maskiner. Dette innkjøpet, pluss innkjøp av lærebøker forklarer overforbruket under driftsmidler.

Leder:	Valter Tinderholt			
Antall årsverk:	56,8			
Antall brukere:	484 elever			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	27 834 287	28 096 800	262 513	99
Varer og tjenester	2 309 349	2 730 302	420 953	85
Driftsmidler	769 280	181 000	-588 280	425
Kjøp av tjenester	0	7 500	7 500	0
Overføringer	0	0	0	0
Finansutgifter	6 010 445	6 010 000	-445	100
Sum utgifter	36 923 361	37 025 602	102 241	100
Salgsinntekter	-1 310 275	-1 150 000	160 275	114
Refusjoner	-876 064	-1 161 000	-284 936	75
Overføringer	0	0	0	0
Finansinntekter	-65 152	0	65 152	0
Sum inntekter	-2 251 491	-2 311 000	-59 509	97
Sum netto utgifter	34 671 870	34 714 602	42 732	100

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Mål:

Fokus på skolens kjernevirksomhet.

Skolens visjon er Trivsel, Omsorg og Læring. Hendelser på skolen i åra like før 2008 tilsa at det måtte jobbes mye med disse tre områdene, og spesielt med trivsel og omsorg for lærerne for at de skulle kunne gi elevene god læring. Det var viktig å få mange av de ansatte til å senke skuldrene og å tenke framover i stedet for å dvele for mye med fortida. Vi har lykkes ganske godt med dette. I lærenes svar på spørsmålet om vi skal følge Agenda evalueringsfor-slag om at skolen bør splittes opp i en barne og en ungdomsskole igjen, var det et stort flertall for å fortsette som en 1 – 10 skole.

For å styrke vår opplæring i kjernefaga har vi opprettet funksjoner som hovedlærere i norsk, matematikk og engelsk på begge skoletrinna. Disse har jevnlig møter med lærerne innen faga for å diskutere erfaringer, nytenkning og framdrift i forhold til kunnskapsløftets mål. De nasjonale prøver høsten 08 viste en tilbakegang i forhold 07, spesielt i engelsk. Barnetrinnets lærere og ledelsen har analysert og diskutert resultatene og hva som kan gjøres for å heve nivået. Samarbeid med andre skoler i kommunen er lagt inn arbeidsplanen nå våren 09.

Kunnskapsløftet:

Alle lærerne har utviklet halvårs/helårsplaner innen de faga de underviser, og disse planene er forankret i Kunnskapsløftets mål. På de forskjellige lærerteama, seks i alt, diskuteres læringsstrategier og variasjon av undervisningen. I 2008 fikk vi en stor økning i elever med Individuell Opplæringsplan over fra barnetrinnet til ungdomstrinnet. For å gi disse elevene, pluss noen andre elever med spesielle lærevansker et tilbud, opprettet vi "Pluscamps" med tilpassa timeplan og undervisningsopplegg hvor pedagoger, miljøarbeidere, psykisk vernepleier, helsesøster og sosiallærer arbeider godt sammen.

Digital kompetanse.

Holviga skole bruker læringsplattformen "It's learning" som databank, informasjonssenter og diskusjonsforum mellom lærere og miljøarbeidere, og dette verktøy utvikles stadig videre. Elevene bruker datamaskiner i forskjellige fag nærmest daglig og vi satser spesielt på barnetrinnet med å mer enn doble antall datamaskiner der.

Skolen deltar også i nettverket Lærende nettverk. Der utveksler vi erfaringer og kunnskap når det gjelder bruk av IKT ved flere skoler i Aust- og Vest-Agder, samtidig som vi får små kurs i bruk av forskjellige digitale hjelpemidler.

Sosial kompetanse.

Skolen har erfaring med at flere og flere elever strever med å gli inn i det sosiale fellesskap på skolen og dette fører lett til konflikter og mistilpassning og mistrivsel. For å møte denne utfordringa har alle skolens lærere og miljøassistenter/miljøarbeidere gjennomgått et treningsprogram innen sosial kompetanse - "Det er mitt valg" - presentert av Lions Norge.

Dette er nå innarbeidet i alle klassetrinns årsplaner og det følges opp kontinuerlig i nært samarbeid med foreldrekontaktene for klassene.

Skolen har også startet et opplegg for å få til et bedre samarbeid mellom hjem og skole. Et opplegg initiert av VUT og med ei arbeidsgruppe sammensatt av foreldrerepresentanter, FAU, skolens lærere og ledelse. Vi arbeider spesielt med å få til gode, vel planlagte foreldremøter styrt av foreldrene, og godt samarbeid med foreldre/foresatte ut gjennom hele skoleåret.

Videre har skolen sammen med en av foreldrene utviklet en ny, ganske omfattende sosialplan som kommer ut på høring til FAU, SU og lærerkollegiet i mars 09.

8.8 – FJÆRE SKOLE

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Skolen har et positivt driftsresultat. Lønnsutgiftene er økt i forhold til budsjett. Dette skyldes en økning i ledelsesressursene, spesialundervisning og økning av ansatte i SFO p.g.a. flere brukere i SFO. Skolen har kjøpt inn lærebøker og fornyet en del pulter. Barnetrinnet har fremdeles behov for flere lærebøker. Inntektene er økt p.g.a. flere barn benytter SFO.

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

- **Kommunens satsingsområder: Grunnleggende leseopplæring, tidlig inngripen og skole-hjemsamarbeid:** Skolen

har satsset på leseopplæringa og har lagd en leseopplæringsplan. Videre har store deler av personalet fått opplæring i repetert lesing. Alle klasser fra og med 3. trinn til 7. trinn gjennomfører nå en periode med repetert lesing årlig. I tillegg tilbys det intensive lese-

Leder:	Hallgeir Berge			
Antall årsverk:	73,0			
Antall brukere:	644 elever 135 brukere i SFO (ca 110 i 2007)			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	35 702 203	34 788 600	-913 603	103
Varer og tjenester	3 385 266	2 857 328	-527 938	118
Driftsmidler	615 808	322 000	-293 808	191
Kjøp av tjenester	0	31 632	31 632	0
Overføringer	1 404	0	-1 404	0
Finansutgifter	6 824 379	6 823 000	-1 379	100
Sum utgifter	46 529 060	44 822 560	-1 706 500	104
Salgsinntekter	-1 552 682	-1 200 000	352 682	129
Refusjoner	-1 709 521	-100 000	1 609 521	1710
Overføringer	-112 311	0	112 311	0
Finansinntekter	-8 096	0	8 096	0
Sum inntekter	-3 382 609	-1 300 000	2 082 609	260
Sum netto utgifter	43 146 451	43 522 560	376 109	99

kurs fra 1.-7. trinn. I forhold til tidlig inngripen har tre ansatte fått opplæring i PMTO. PMTO prøves nå ut.

Skolen hadde framgang på de nasjonale prøvene på både 5. og 8. trinn, med unntak av engelsk på 5. trinn. Eksamensresultatene i de skriftlige fag lå litt under landsgjennomsnittet, mens gjennomsnittskarakteren på muntlig eksamen var 4,1 mot 4,2 i 2007.

Brukerundersøkelsene viser at elevene trives godt på skolen. Samtidig viser brukerundersøkelsene at skolen kan bli bedre på vurdering, IKT-bruk og elevmedvirkning.

SFO tilbyr gode og varierte aktiviteter. Skolen/SFO har fått bygd en leirplass med multhus. Dette gir bedre vilkår for uteskole og bedre arbeidsforhold for elever og ansatte.

- **Kunnskapsløftet:** Kunnskapsløftet setter en forpliktende ramme for vårt arbeid. Skolen arbeider med å forbedre vårt vurderingsarbeid. Fortiden jobber vi med elevsamtalen og foreldresamtalen. Videre arbeider skolen med å utvikle kjennetegn på måloppnåelse. Totalt sett har personalet behov for mer kompetanse innenfor vurdering og vi må videre prioritere fagrettet etter- og videreutdanning.
- **Organisasjon og framtid:** Skolen har i hele 2008 ventet på en evaluering av skolesammenslåinga. Det er nå viktig for skolen at det raskt blir tatt en avgjørelse i forhold til dette spørsmålet.
- **Bygningsmessige utfordringer:** Barnetrinnet har trange vilkår. Det er derfor positivt at det nå bygges en paviljong som vil avlaste arealene i hovedbygningen. Paviljongen kan også gi bedre forhold for SFO. Personalets arbeidsforhold på barnetrinnet er også svært dårlig. Dette er den mest krevende og begrensende rammefaktor for Fjære skole for tiden.
- **Godt arbeidsmiljø og redusert sykefravær:** Det kollegiale samspill oppleves som godt. Sykefraværet lå på 4,42% i 2008. Dette er litt lavere enn i 2007.

8.9 – GRIMSTAD UNGDOMSSKOLE

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Enheten har et mindreforbruk på kr. 303 000 som tilsvarende ca 1% av budsjettet. Dette ansees å være innenfor en usikkerhetsmargin som kan påregnes ut fra de økonomiske styringsredskapene enheten har til rådighet. Refusjoner grunnet sykmeldinger over lang tid kompensere for merforbruk på lønn og på varer og tjenester.

Leder:	Svein Pedersen			
Antall årsverk:	43,1			
Antall brukere:	368			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	21 557 719	21 169 000	-388 719	102
Varer og tjenester	2 102 463	1 508 370	-594 093	139
Driftsmidler	209 328	163 000	-46 328	128
Kjøp av tjenester	36 990	19 493	-17 497	190
Overføringer	0	0	0	0
Finansutgifter	3 864 745	3 861 000	-3 745	100
Sum utgifter	27 771 245	26 720 863	-1 050 382	104
Salgsinntekter	-360	0	360	0
Refusjoner	-2 293 482	-950 000	1 343 482	241
Overføringer	0	0	0	0
Finansinntekter	-10 000	0	10 000	0
Sum inntekter	-2 303 842	-950 000	1 353 842	243
Sum netto utgifter	25 467 403	25 770 863	303 460	99

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Noen arbeidsmål for 2008:

1. Skolen bygger videre på organiseringen i basisgrupper og etablerer trinnet som hovedgruppe for utvikling og planlegging av undervisningen.
2. Teamorganiseringen av personalet videreutvikles med velfungerende team som mål.
3. Skolen innfører *It's learning* som styringsredskap og læringsplattform.
4. Skolen planlegger innkjøp og kjøper inn inventar og undervisningsutstyr til byggetrinn 1 på Levermyr.
5. Skolen flytter inn i byggetrinn 1 på Levermyr.

Vurdering av måloppnåelse:

1. Skolen har gjort vesentlige skritt i retning av å utvikle trinnet som arena for planlegging og utvikling. Denne utviklingen videreføres i 2009.

2. En stor del av personalet var organisert i team høsten 2008. Målet er fullstendig gjennomføring av tiltaket vår 2009.
3. *It's learning* er innført som viktig styringsredskap og langt på vei som læringsplattform.
4. Inventar til byggetrinn 1 er kjøpt inn. Det meste av undervisningsutstyret er kjøpt inn.
5. Innflytting er gjennomført.

Økonomisk situasjon:

Den økonomiske situasjonen har gjort det vanskelig å nærme seg et tilfredsstillende nivå for undervisning og oppfølging av elevene. Når det gjelder oppfølging av en del enkeltelever er situasjonen ikke tilfredsstillende. Dette gjelder også deler av det spesialpedagogiske tilbudet. Denne situasjonen er forverret i forhold til 2008. Ressursnivået i forhold til behov anses å være ytterligere senket sammenliknet med 2007.

8.10 – LANGEMYR SKOLE OG RESSURSSENTER

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Langemyr skole og ressurscenter justerer sitt budsjett hvert halvår. Dette er nødvendig på grunn av endringer i elevenes behov og tilbud. Regnskapet for 2008 viser et merforbruk på grunn av for lite avsatt i budsjettet til lønnsoppjøret og for høyt sykefravær. Selv med stort fokus på helsefremmende tiltak, støtte fra NAV og UiA samt godt skolerte vikarer ble fraværet stort. Det reelle merforbruket, på 2.2 mill kroner, er avsatt i balansen og skolen regner med å dekke dette inn ved redusert forbruk og/eller økte inntekter i 2009.

Leder:	Dag Røyseland			
Antall årsverk:	65,0			
Antall brukere:	50			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	34 995 577	31 665 400	-3 330 177	111
Varer og tjenester	2 375 305	1 642 800	-732 505	145
Driftsmidler	473 426	447 500	-25 926	106
Kjøp av tjenester	6 975	336 100	329 125	2
Overføringer	0	0	0	0
Finansutgifter	4 557	0	-4 557	0
Sum utgifter	37 855 840	34 091 800	-3 764 040	111
Salgsinntekter	-25 591	-75 000	-49 409	34
Refusjoner	-35 328 136	-34 016 800	1 311 336	104
Overføringer	-2 230 193	0	2 230 193	0
Finansinntekter	-271 920	0	271 920	0
Sum inntekter	-37 855 840	-34 091 800	3 764 040	111
Sum netto utgifter	0	0	0	0

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Noen mål for 2008

1. Opprettholde den faglige utviklingen på skolen med ansatte fordelt på to arenaer
2. Fortsatt utvikling mot et regionalt ressurscenter
3. Være en sentral aktør i utviklingen av spesialundervisningen bl.a. i Grimstad
4. Redusere sykefraværet
5. Full utredning om Langemyr skole.

Måloppnåelse

1. Langemyr skole har i hele 2008 gitt tilbud til elever både på skolen i Østerhus og på "Fagskolen" nær sentrum. Skolen har i alle år hatt fokus på at elevene skal få det best mulige tilbudet. Det betyr at skolen gjennom flere år gjennomfører etterutdanningstiltak for alle ansatte. I tillegg til å videreutvikle ICDP-kompetansen ved avdelingen i byen, har skolen gjennomført veiledningstiltak også på hovedskolen. Alle tiltak er beskrevet i skolens kompetanseplan.
2. Arbeidet mot å være et regionalt ressurscenter fortsatte i hele 2007. Forespørselene om kurs og veiledning er stort, og skolen samarbeider aktivt med Sørlandets kompetansesenter, Hjelpemiddelsentralen, HABU og fylkesmannen i Aust-Agder om kompetanseutvikling innen IKT/ASK. Skolen har også sammen med Universitetet i Agder søkt å få til en doktorgradsstipendiatstilling for å sette fokus på kompetanse på tvers av sektorene. Vi lykkes ikke med å få midler i 2008 heller, men fortsetter samarbeidet.

Skolen fikk dessuten 600.000 kr. fra Utdanningsdirektoratet til et banebrytende arbeid rundt autisme og leseforståelse. Prosjektet fullføres i 2009.

3. Langemyr skole startet i 2007 et samarbeid med Grimstad kommune om å ha fokus på relasjonskompetanse i undervisningen. Prosjektet er tenkt å vare i en fireårs periode slik at alle skolene i Grimstad skal kunne få tilbud om veiledning. I 2008 fikk Eide, Grimstad U-skole, Holviga og Fevik skoler veiledning.
4. Skolen har som kjent ikke lykket med å få ned sykefraværet. Det er gjennomført hel-sebringende tiltak (mulighet for "trim" i elevfri arbeidstid), det er utdannet flere vikarer slik at vikarene ikke skal være en belastning på andre ansatte, det er gitt veiledning fra fagfolk utenfor skolen slik at de ansatte skal kunne mestre hverdagen med store utfordringer bedre og det er gitt faglig veiledning i spesielt vanskelige saker. NAV trygd og NAV Arbeidsliv har vært sentrale støttespillere i arbeidet. Våren 2009 vil en gruppe Master-studenter evaluere tiltakene.

Høsten 2008 ble Langemyr skole utredet. En skulle se på flere alle sider ved eierskap, ressurser og innhold. Utvalget valgte kun å vurdere eierskapet. Utvalget foreslår å oppløse det interkommunale eierskapet. Ny utredning om innhold/videreutvikling og lignende settes i gang tidlig 2009.

8.11 – VEILEDNINGS- OG UTVIKLINGSTJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Veiledning og utviklingstjenesten hadde et mindreforbruk på ca kr 682.000. Avviket mellom budsjett og regnskap skyldes et mindreforbruk på etter – og videreutdanningsområdet, vakanser på stillinger som PP rådgivere, samt merinntekter på finans og refusjoner.

RESULTATVURDERING OG MÅL-OPPNÅELSE

Mål : En tjeneste hvor barn, unge og voksne gis like muligheter

Hovedsatsingsområder: tidlig inngripen, grunnleggende leseopplæring og skole – hjem samarbeid

Kompetanseutviklingsplan for 2008 utarbeidet og politisk vedtatt.

Ikke søkere til videreutdanning i norsk ,ikke oppnådd å få til coaching for lærere i skole-hjem samarbeid, ikke hospitering (Jfr. ressursbruk /avvik ovenfor). Satsingsområder for øvrig gjennomført med høy mål-oppnåelse

Utarbeidet verktøy for skolebasert vurdering for kommunalsjefen. Plan for spesialpedagogiske tjenester er revidert. Arbeidsgruppe for tidlig inngripen er etablert.

3 skoler med i sentralt initiert prosjekt "Bedre vurderingspraksis" . Rådgiver fra VUT som prosjektleder. Resultater og avslutning våren 2009. Konklusjon: Høy mål-oppnåelse på noen områder, middels/lav på andre

IKT i skolen

Ny driftsavtale med IKT Agder " Agderskolen" innført for alle skolene i 2008 med unntak av Eide som mangler linje og voksenopplæringen som skal flytte til Frivoll.

Planlegging av anskaffelse av skoleadministrativt system iverksett. Formaliteter på plass Implementering av læringsplattformen It's learning på alle skolene. Pålegg om å ta i bruk verktøyet. Ulik takt på skolene. Konklusjon : Høy /middels mål-oppnåelse

PP tjenesten

Vi har 4,5 fagstillinger og 60% merkantil stilling som også bistår hele VUT. Vi innleide hjelp av psykolog da denne kompetansen ikke er i tjenesten. Antall saker vi har arbeidet

Leder:	Olga Røed Johnsen			
Antall årsverk:	8,6			
Antall brukere:	Ca 700			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	4 938 938	5 271 000	332 062	94
Varer og tjenester	701 887	1 085 000	383 113	65
Driftsmidler	116 274	45 000	-71 274	258
Kjøp av tjenester	129 730	0	-129 730	0
Overføringer	0	0	0	0
Finansutgifter	301 756	301 000	-756	100
Sum utgifter	6 188 586	6 702 000	513 414	92
Salgsinntekter	-6 300	0	6 300	0
Refusjoner	-458 564	-425 000	33 564	108
Overføringer	0	0	0	0
Finansinntekter	-129 124	0	129 124	0
Sum inntekter	-593 988	-425 000	168 988	140
Sum netto utgifter	5 594 598	6 277 000	682 402	89

med i 2008 er 632. Svært lav bemanning i forhold til arbeidsoppgavene. Enheten ble ved budsjettbehandlingen i des 2008 styrket med 1 årsverk fra medio 2009 .

Vi har ventelister på 2- 6 måneder, men prinsippet om *tidlig inngripen* gjør at vi har prioritert barnehagene og der har vi ikke ventetid!

Vi har bevisst jobbet systemrettet ved at *repetert lesing* er i gang på alle skolene, Grimstadmodellen for skolens rutiner i forhold til kartleggingsprøver er etablert, samt nye rutiner ved henvisning til PP tjenesten. Konklusjon: Høy måloppnåelse på systemrettet arbeid. Medarbeiderne yter stor innsats. Ny stilling som PP rådgiver i siste halvår i 2009 vil være en styrke for kvaliteten på arbeidet.

Vi har en ICDP (International Child Development Program) veileder og en PMTO (Parent Management Training Oregon) sertifisert rådgiver. Begge programmer har fokus på relasjoner og samspill, og er satsingsområder for enheten.

8.12 – KVALIFISERINGSTJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Kvalifiseringstjenesten hadde i 2008 et resultat tilnærmet i balanse. Det var budsjettert med overføring av kr. 1,4 mill fra flyktningefond. På grunn av færre introduksjonsdeltakere enn antatt, og økt integreringstilskudd fra staten, har overføring fra fond vært overflødig. Voksenopplæringen har hatt økt etterspørsel etter norskopplæring i 2008, særlig på kveldstid. Dette har krevd økte ressurser, men disse har vært finansiert gjennom egenbetaling og statlige tilskudd.

Leder:	Ingrid Tønnesen			
Antall årsverk:	20,7			
Antall brukere:	Ca. 335 (av disse 238 elever)			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	14 457 426	14 513 103	55 677	100
Varer og tjenester	1 311 184	1 099 800	-211 384	119
Driftsmidler	3 317 815	2 463 197	-854 618	135
Kjøp av tjenester	178 008	445 000	266 992	40
Overføringer	2 692 853	3 025 000	332 147	89
Finansutgifter	7 131 903	876 300	-6 255 603	814
Sum utgifter	29 089 188	22 422 400	-6 666 788	130
Salgsinntekter	0	0	0	0
Refusjoner	-4 738 429	-4 170 200	568 229	114
Overføringer	-12 599 375	-10 450 000	2 149 375	121
Finansinntekter	-5 623 335	-1 697 200	3 926 135	331
Sum inntekter	-22 961 139	-16 317 400	6 643 739	141
Sum netto utgifter	6 128 049	6 105 000	-23 049	100

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Introduksjonsprogram for flyktninger: Antall deltakere i introduksjonsprogrammet har vært lavere enn antatt. Dette skyldes først og fremst at hovedtyngden av ny bosetting og familiegjenforeninger for 2008 skjedde på høsten. Introduksjonsprogrammet er godt innarbeidet, og resultatene i 2008 viser en prosentandel på 86 % som gikk over i arbeid eller utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram. Regjeringens måltall er 65 %. Det har i 2008 vært et tett samarbeid med NAV for å sikre en god overgang av introduksjonsprogrammet til NAV i 2009.

Voksenopplæring: Forvaltnings- og rapporteringsrutiner har vært viet oppmerksomhet i 2008, i henhold til lovverk og forskrifter. I tillegg har kompetanseheving av lærere hatt prioritet. Blant annet har det vært et nasjonalt satsingsområde å heve kompetanse innenfor norskopplæringen. I den forbindelse har det vært en kursrekke for lærere i 2008. Elevresultater for Grimstad i 2008 vedr. norskopplæring viser at 91 % besto norskprøve 2 muntlig, og 65 % skriftlig. På norskprøve 3 besto 100 % muntlig og 80 % skriftlig. Regjeringens måltall er: 95 % muntlig og 60 % skriftlig på begge prøver.

Mangfoldsåret 2008: Kvalifiseringstjenesten var deltakende i et kulturprosjekt sammen med Lillesand, Birkenes og Arendal voksenopplæring. Et stort arrangement ble arrangert i februar 2008 der ulike kulturer ble presentert gjennom sang, dans, dikt, klesdrakter osv. Arrangementet var så vellykket, at det i løpet av 2008 ble jobbet videre med et nytt arrange-

ment i februar 2009. Dette knyttes sammen med målet om å *arbeide for økt kunnskap og informasjon om de ulike kulturer og deres ressurser*.

Arbeidsmiljøtiltak: Det ble utarbeidet en plan for gjennomføring av arbeidsmiljøtiltak i 2008, for å øke nærværet i Kvalifiseringstjenesten. Nærværsprosenten har ikke økt nevneverdig som følge av tiltakene. Prosenten ligger mellom 94 og 95 % - samme nivå som i 2007. Imidlertid skårer Kvalifiseringstjenesten bra på trivsel i medarbeiderundersøkelse. Dette på tross av dårlige fysiske arbeidsforhold i Storgaten 46 (blant annet murbygningen som er i dårlig forfatning). Dette vil bedre seg betraktelig ved flytting til Frivoll videregående skole våren 2009.

8.13 – BARNEHAGETJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

I 2008 er det et merforbruk i barnehagetjenesten på kr. 5,7 millioner. Ved regnskapsavslutningen er det hentet 4,3 mill. fra fond (statlig skjønnstilskudd fra tidligere år). Merkostnaden for 2008 (før bruk av fond) er dermed ca 10 mill. Kommunalt tilskudd til private barnehager i 2008 er på 28 mill. mot budsjettet 16,5 mill. Utbetaling av kommunalt tilskudd til private barnehager økte med 13 mill kroner fra 2007 til 2008, mens økningen i skjønnstilskuddet kun økte med 3 mill kroner. (Det statlige skjønnstilskuddet er ment å være stort nok til å dekke de merkostnader kommunene har ved gjennomføring av barnehagereformen/ full barnehagedekning i landet).

Årsakene til merforbruket må det gås nærmere inn i, men tre forhold spiller inn:

1. Større økning i antall private barnehageplasser enn budsjettet (volumvekst)
2. Lavere skjønnstilskudd fra staten enn forventet (sett i forhold til økningen i pkt. 1)
3. Høyere kostnader for kommunale barneplasser i 2007 enn i 2006 (regnskap 2006 blir lagt til grunn for beregningene til private barnehager i 2007, 2007 ift. 2008 osv.). Forutsetningen i tidligere kommunestyrevedtak og innføring av kommunal stykkpris var at kostnadene for kommunale barnehageplasser skulle bli lavere.

Nivået på det kommunale tilskuddet til private barnehager avhenger av de gjennomsnittlige kostnadene i kommunale barnehager. En krone brukt i kommunale barnehager gir en kostnad/kommunalt driftstilskudd på fire kroner til private barnehager året etter. Dette siden antallet private plasser er ca. 4 ganger så høyt som antall kommunale. Derfor gir merforbruk i kommunale barnehager store utslag i utbetalingene til de private påfølgende år.

Uansett må en i 2009 ha fullt fokus på kostnadene i kommunal barnehagedrift. I tillegg må det foretas en analyse av årsakene til merforbruket i 2008 og de grep som må gjøres for å ikke komme i samme uføret ved neste årsoppgjør.

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Full barnehagedekning ble nådd i 2008

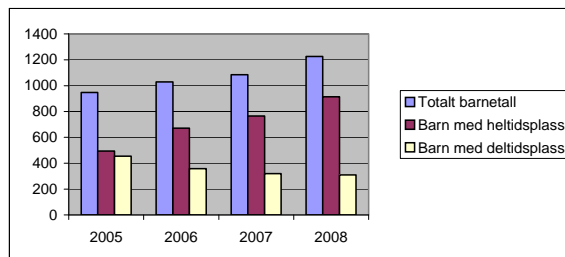
Utviklingen de siste 4 årene (pr. 15/12 hvert år) viser en markant økning i antall barn i barnehage. Økningen i private plasser reduserer kommunens andel av barnehageplassene. Av 1225 barn i barnehage pr. 15/12-08 er 237 barn i kommunale barnehager. Dette utgjør

Leder:	Johanne Rotevatn			
Antall årsverk:	59,0			
Antall brukere:	1225 barn, hvorav 237 i kommunale barnehager			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	26 219 904	27 226 000	1 006 096	96
Varer og tjenester	1 691 419	1 564 896	-126 523	108
Driftsmidler	281 373	1 108 557	827 184	25
Kjøp av tjenester	33 028 958	17 693 800	-15 335 158	187
Overføringer	60 711 756	55 000 000	-5 711 756	110
Finansutgifter	1 795 466	1 756 000	-39 466	102
Sum utgifter	123 728 875	104 349 253	-19 379 622	119
Salgsinntekter	-4 585 067	-4 250 270	334 797	108
Refusjoner	-20 489 139	-16 747 483	3 741 656	122
Overføringer	-74 810 986	-69 600 000	5 210 986	107
Finansinntekter	-4 373 468	0	4 373 468	0
Sum inntekter	-104 258 661	-90 597 753	13 660 908	115
Sum netto utgifter	19 470 214	13 751 500	-5 718 714	142

19.3% av plassene. Grimstad kommune hadde tilnærmet full barnehagedekning ved årsskiftet 2008/2009.

Tilsyn

Det er gjennomført tilsyn i 22 barnehager i løpet av 2008 i samarbeid mellom barnehagetjenesten og Helsetjenesten. Alle barnehager har dermed hatt tilsyn etter Lov om barnehager og Forskriften om miljørettet helsevern i barnehager og skoler. De som står igjen er barnehager som står foran endret eller ny godkjenning i 2009. Tilsynet avdekket ikke store feil og mangler, men noen avvik ble påpekt. Avvikene er i stor grad lukket ved utgangen av året.



8.14 – KULTURTJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Kulturtjenesten hadde et mindre-forbruk i 2008 på ca. kr. 658.000. Dette skyldes i hovedsak to årsaker: 1) Sykefravær i stilling på kulturkontoret (8 mnd) og vakanser har medført at vi har ubrukte lønnsmidler tilsvarende ca ett årsverk. 2) Overførte midler fra 2007 skulle benyttes til kulturskolens etablering på Fagskolen, men innflytting er utsatt til høsten 2009.

Ellers om virksomheten: Vi hadde et nærvær på 95%, og har arbeidet med oppfølging av medarbeiderundersøkelsen. Kulturutvalget har hatt ca 65 saker og 30 delegasjonssaker til behandling, og kulturtjenesten bidrar med en vesentlig andel av disse.

Leder:	Karin Glomsaker			
Antall årsverk:	10,5			
Antall brukere:	400 elever i kulturskolen, 20 000 innbyggere			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	5 467 656	6 011 000	543 344	91
Varer og tjenester	923 881	612 000	-311 881	151
Driftsmidler	571 572	64 000	-507 572	893
Kjøp av tjenester	673 560	461 000	-212 560	146
Overføringer	8 823 285	5 472 566	-3 350 719	161
Finansutgifter	252 159	54 000	-198 159	467
Sum utgifter	16 712 114	12 674 566	-4 037 548	132
Salgsinntekter	-942 846	-875 000	67 846	108
Refusjoner	-2 523 373	-661 000	1 862 373	382
Overføringer	-2 442 300	0	2 442 300	0
Finansinntekter	-509 566	-185 900	323 666	274
Sum inntekter	-6 418 085	-1 721 900	4 696 185	373
Sum netto utgifter	10 294 028	10 952 666	658 638	94

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Oppfølging av idrettspolitisk plan mht utbygging av anlegg og mer fysisk aktivitet for ulike grupper av befolkningen. Planen blir fulgt, men det er ventetid på spillemidler på ca 4 år. Antall spillemiddelsøknader og tilsagn om tilskudd gikk noe ned i 2008 til 10 søknader og tildeling på ca kr 2,2 mill. Det er flere store søknader og færre nærmiljøanlegg enn tidligere. Tiltak for å motivere ulike grupper til fysisk aktivitet er igang, og sees i sammenheng med annet folkehelsearbeid i kommunen. Revidering av Plan for idrett og fysisk aktivitet 2010-2013 er igangsatt.

Barnebokfestivalen arrangeres våren 2008 for å stimulere til økt leselyst, og sette fokus på god litteratur for barn og unge. Barnebokfestivalen ble arrangert for andre gang 23.-25. april 2008. Kulturtjenesten hadde en sentral rolle i planlegging og gjennomføring. Ca 2300 elever fikk forfatterbesøk på skolene, 150 fikk delta på kurs/verksted og ca 500 deltok på åpne arrangement. Festivalen er en del av satsingen på Grimstad – dikternes by.

Kulturskolen trenger egne lokaler for å bedre undervisnings- og kulturtilbudet til barn og unge. Politisk vedtak om at kulturskolen skal flytte inn i Fagskolen, og planlegging skjer i samarbeid med teknisk sektor. Ungdomsplanen foreslår UngArena (ungdomsklubb) på Fagskolen, og kulturskolen kan bidra med ulike tilbud til ungdommene. Utvikling av tilbud innen litteratur og animasjonsfilm er utsatt noe i påvente av egne lokaler. Kulturskolelærer-

ne har fått egne pc'er med noteprogram for å bedre undervisningstilbudet og egen arbeidssituasjon. Sammen med Compagnie Trass har vi kjøpt bandcontainer der lokale band øver.

Den kulturelle skolesekken (DKS); utvikle et lokalt tilbud i samarbeid med profesjonelle utøvere og frivillig kulturliv i Grimstad. Dette er et arbeid som pågår kontinuerlig, og vi er nærmere et fast tilbud av lokale kunst- og kulturtilbud til skolene fra Grimstad bibliotek, Grimstad bys museer, Kortfilmfestivalen/Grimstad kulturhus, Kulturskolen, m.fl.

Den kulturelle spaserstokk; utvikle kulturtilbudet for seniorenne. Kulturskolens elever og lærere spiller fast på eldreinstitusjonene og under Kultur- og miljødagene, og en har et godt samarbeid med helsesektoren om Livsgledeuka for å styrke tilbudet til denne gruppen.

Den kulturelle bæremeis; utvikle kulturtilbudet for de minste. Kulturskolen har hatt konserter for barnehagene under Kultur- og miljødagene, og har tilbud med sang for de aller minste. Barnebokfestivalen hadde tilbud innen litteratur med mer for barnehagebarn.

Mangfoldsår 2008; markering av flerkulturelt mangfold i Grimstad. Kulturtjenesten har ikke hatt kapasitet til å følge opp dette.

8.15 – BIBLIOTEKTJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Bibliotekstjenesten hadde i 2008 et merforbruk på kr. 131.126.-. Det skyldes i første rekke en underbudsjettering på lønn og renhold.

RESULTATVURDERING OG MÅL-OPPNÅELSE

Virksomhet 2008:

Grimstad bibliotek består av hovedbiblioteket i byens sentrum (Storgata 44) og filialen på Fevik (Fevikhallen). Fevik filial fungerer også som skolebibliotek for Fevik skole og får midler for dette. Utlånet i 2008 fordeler seg slik:

Leder:	Brit Østerud			
Antall årsverk:	6,7			
Antall brukere:	Utlån: 109197.			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	3 236 190	3 122 000	-114 190	104
Varer og tjenester	133 910	145 000	11 090	92
Driftsmidler	689 181	632 000	-57 181	109
Kjøp av tjenester	500 000	500 000	0	100
Overføringer	6 290	3 000	-3 290	210
Finansutgifter	700 255	547 000	-153 255	128
Sum utgifter	5 265 827	4 949 000	-316 827	106
Salgsinntekter	-27 211	-45 000	-17 790	60
Refusjoner	-53 490	-25 000	28 490	214
Overføringer	0	0	0	0
Finansinntekter	-175 000	0	175 000	0
Sum inntekter	-255 701	-70 000	185 701	365
Sum netto utgifter	5 010 126	4 879 000	-131 126	103

Avdeling	Voksen	Barn	Totalt
Hovedbibliotek	30 624	24 068	54 692
Fevik filial	14 239	32 652	46 891
Samlet utlån	44 863	56 726	101 583

Biblioteket hadde totalt 4303 aktive lånere hvorav 926 lånere på Fevik. Utlånet for 2008 viser en nedgang, særlig for Fevik filial. Her har det tidligere vært tilsvarende mye øking. Vakanse i personalet samt dataproblemer har begrenset utlånet. Hovedbiblioteket har en svak nedgang, noe man kan forvente ut fra mangelfulle lokaler og de forventninger man i dag har til et moderne bibliotek.

Barneavdelingen har etter påbud fra brannvesenet ikke anledning til å være flere enn 10 personer i lokalet samtidig. Dette setter store begrensninger for aktiviteten, både slik at vi vanskelig kan ha arrangementer for barn, og klassebesøk må foretas i puljer, noe som er svært lite rasjonelt for personalets arbeidstid. Våre brukere opplever å måtte vente på tur for å komme opp i barneavdelingen. Vi opprettholder likevel tilbudet om eventyrstund og klassebesøk og har dessuten hatt brukerorienteringer og flere andre arrangementer for barn.

Det ble forsøkt å flytte eventyrstundene til Oddensenteret for å kunne ta imot flere barn, men det var lite egnete lokaler.

Biblioteket deltok aktivt i gjennomføringen av barnebokfestivalen 2008, litterære kafeer og planlegging av Hamsunåret 2009 samt "leser søker bok". Vi har arrangert 2 forfatterbesøk og hadde 2 julearrangementer.

Fra august har vi hatt nytt nettsted som vi bruker aktivt. Personalet har vært gjennom kursing i Ebib-Agder i Edb kunnskap og Web2.0-teknolog. Dette har vært i regi av Aust-Agder bibliotek og kulturformidling. Bibliotekleder deltok i prosjektgruppen. I tillegg har vi gjennomført noe internopplæring i datakunnskap. Vi har også igangsatt oppdatering av datautstyr.

Det er innført transportordning mellom alle bibliotek i Agder, og biblioteket har innført meldingssenter i arbeidet med reservering, purring, henting og varsling.

Spalten "Nytt fra biblioteket" i Grimstad adresses Tidende har gjenoppstått.

Personalet har i forbindelse med planlegging av nytt bibliotek, vært på studietur til Danmark sammen med prosjektleder, arkitekter og representant for Dikternes by. Bibliotekleder deltok aktivt i planlegging av nytt bibliotek og deltok på alle byggemøter.

Dette innebærer at vi har nådd de målsetningene som ble satt for biblioteket i 2008.

9 – HELSE- OG SOSIALSEKTOREN

9.1 – KOMMUNALSJEFENS KOMMENTARER

GENERELT

Helse og sosialsektoren har i 2008 ikke maktet å holde tildelte bud-sjettrammer. En viktig årsak til dette er underkompensasjon lønn, i tillegg til at en over flere år har hatt en akkumulert underbudsjettering i forhold til de reelle behov for tjenester. Dette siste forholdet gjør seg særlig gjeldende i Hjemmetjenesten og Boveiledertjenesten.

Leder:	Ivar Lyngstad			
Antall årsverk:	375,42			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	248 691 410	219 179 172	-29 512 238	113,5
Varer og tjenester	22 206 513	21 045 305	-1 161 208	105,5
Driftsmidler	55 967 512	52 289 565	-3 677 947	107,0
Kjøp av tjenester	32 392 447	29 056 341	-3 336 106	111,5
Overføringer	21 716 219	19 257 200	-2 459 019	112,8
Finansutgifter	15 400 713	12 951 730	-2 448 983	118,9
Sum utgifter	396 374 816	353 779 313	-42 595 503	112,0
Salgsinntekter	-23 090 535	-20 772 300	2 318 235	111,2
Refusjoner	-101 246 320	-83 028 565	18 217 755	121,9
Overføringer	-376 558	0	376 558	
Finansinntekter	-2 558 804	-1 013 848	1 544 957	252,4
Sum inntekter	-127 272 218	-104 814 713	22 457 505	121,4
Sum netto utgifter	269 102 598	248 964 600	-20 137 998	108,1

I tillegg har en hatt flere brukere ved sykehjemmene som har vært ressurskrevende, samt at overbelegget ved institusjonene har vært betydelige gjennom året. Disse forholdene har særlig gjort seg gjeldende ved Frivolltun. Det er videre riktig å understreke at en i Hjemmetjenesten og i Boveiledertjenesten har hatt et betydelig merforbruk til overtid (ca 2.7 mill) noe som skyldes at en i stor grad må benytte egne ansatte som vikarer. I sosialtjenesten skyldes et betydelig overforbruk store utgifter til omsorgstilbud til personer som venter på rusbehandling (ventetid på ca 1 år), husleieutgifter og utgifter til livsopphold. Det har vært en viss økning i utbetalingene til økonomisk sosialhjelp i slutten av året som kan knyttes til "finanskrisen". Det er sterkt beklagelig at sektoren fikk et betydelig merforbruk utover det som ble rapportert ved 2. tertial, og en må finne årsakene til at en ikke klarte å fange opp det reelle merforbruket på et tidligere tidspunkt. Det vises for øvrig til den enkelte enhetsleders kommentarer til merforbruket i enhetene.

Det er viktig å understreke at det totale ressursforbruket i sektoren er uttrykk for at innbyggerne i kommunen i hovedsak har fått tjenester i 2008 som er basert på de reelle behov de ulike grupper har. Særlig innenfor pleie- og omsorg er vedtak om tjenester i stor grad relatert til kravet og "nødvendige helse-tjenester". En hovedutfordring er at den veksten vi har hatt i behovet for tjenester innenfor pleie- og omsorg, ikke samtidig har medført en tilsvarende vekst i ergo- og fysioterapitjenester.

Dette innebærer helt konkret at vi ikke makter å jobbe forebyggende og helsefremmende gjennom gode rehabiliteringstjenester til de eldre. Vi klarer heller ikke på en tilfredsstillende måte å følge opp det økte behovet for tekniske hjelpemidler.



Grimstad kommune ble i 2008 utviklingskommune i demens. Det Nasjonale kompetansesenter for aldring og helse har på oppdrag fra Helsedirektoratet initiert følgende programområder under Demensplan 2015 som Grimstad deltar i:

- Utredning og diagnostisering av demens
- Dagtilbud og avlastningsordninger for personer med demens
- Tilbud til pårørende – pårørendeskoler og samtalegrupper

Omtrent 100 medarbeidere i kommunen startet på Demensomsorgens ABC høsten 2008. Dette er et 2-årig internt kompetansehevingsprogram som gjennomføres i tverrfaglige arbeidsgrupper. I tillegg skal det gjennomføres 2-3 seminarer i løpet av året. Denne satsingen vil ha stor betydning for kvaliteten på tjenestene til mennesker med demenssykdommer i årene framover.

I løpet av året har vi sett betydningen av at Grimstad fikk oppdraget med å være undervisningssykehjem i Aust-Agder (ressurssenter for fagutvikling, forskning og kompetanseutvik-

ling). Oppdraget innebærer et tett samarbeid med Universitetet, Helse Sør-Øst og Fylkesmannen. I tillegg er det etablert et samarbeid med Regionalt senter for omsorgsforskning og Dahlske videregående skole. I 2008 har hovedsatsingsområdene vært:

- Palliativ omsorg (omsorg ved livets slutt)
- Demens
- Aktiv omsorg

På de to første områdene er det i løpet av året opprettet fagnettverk mellom kommunene i Aust-Agder. Satsingen på Undervisningssykehjem har resultert i at det nå er opprettet tilbud om videreutdanning i palliasjon og demens (30 studiepoeng) ved Universitetet i Agder.



Det er i løpet av året gjort mye viktig forebyggende og helsefremmende arbeid. En omorganisering av ressursbruken ved Helsestasjonen har ført til styrking av tilbudet i skolehelsetjenesten. Tilbudet til elever i videregående skole og tilbudet om husmorvikar er styrket gjennom opptrappingsplan psykisk helse. Vi har videreutviklet tilbudet om foreldreveiledning ved bruk av programmene PMTO og ICDP. I løpet av året er det utdannet nye rådgivere og veiledere i disse programmene. I forebyggende og helsefremmende arbeid har vi økt fokus på rusforebyggende arbeid gjennom deltakelse i prosjekt knyttet til gravide rusmisbrukere og små-

barnsfamilier rammet av rusmisbruk (TIGRIS) og gjennom økt fokus på rusforebyggende arbeid på helsestasjon for ungdom. Tilbudet ved Helsekilden er utvidet med 2 nye grupper. En evaluering av Helsekilden viser at dette er et positivt og viktig tiltak for målgruppen.

Sosialtjenesten har også i 2008 redusert brukertallet (4 %). Imidlertid har utbetalingene økt betydelig (ca 3.7 mill kroner), og særlig i siste halvdel av året. Etter en positiv utvikling fra 2005 og fram til 2008, ser vi nå en negativ utvikling. Dette har sin årsak i konjunkturerendringer, samtidig som ventetiden på rusbehandling i det statlige tjenestetilbudet er økende. Det er positivt at kostnadene i barnevernet er redusert, noe som blant annet skyldes at en har maktet å styre flere av tiltakene mot forebyggende innsats i familien. Brukerundersøkelsen som ble gjennomført i Sosialtjenesten i 2008 indikerer at kvaliteten på tjenesten har utviklet seg positivt fra 2007.

Sektoren har i flere år arbeidet målbevisst med å øke nærværet, og vi oppnådde en positiv utvikling fram til slutten av 2007. I 2008 har nærværet gått ned, og er for året på 90.1 %. Dette er en urovekkende situasjon. Særlig har nærværet gått ned innenfor pleie og omsorg. I tillegg har vi hatt en betydelig negativ utvikling i sosialtjenesten, mens situasjonen er positiv i Helsetjenesten og Bestillerenheten.

VIKTIGE HENDELSER SISTE ÅR

- "Livsgledeuka for eldre" ble gjennomført for andre gang i Grimstad.
- Kommunen undertegnes samarbeidsavtale med Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse, og ble dermed utviklingskommune innenfor fagområdet demens.
- Feviktun ble etter en to års prosjektperiode permanent Undervisningssykehjem i Aust-Agder.
- Det er utdannet nye rådgivere og veiledere i programmene PMTO og ICDP.
- Kommunen deltar i prosjekt knyttet til gravide rusmisbrukere og småbarnsfamilier rammet av rusmisbruk (TIGRIS), som er et prosjekt som styres gjennom Borgestadklinikken.
- Kommunestyret vedtok Helhetlig rusmiddelpolitisk handlingsplan 2008-2012.

9.2 – SOSIAL- OG BARNEVERNSTJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Enheten hadde i 2008 samlet sett et merforbruk på ca 1,77 mill. Vi har hatt fokus på å ”snu førstegangssøkere av sosialhjelp i døra”, men har hatt store utgifter på omsorgstilbud til personer som venter på rusbehandling, husleieutgifter og livsopphold. Mot slutten av året økte utgiftene også som følge av et strammere arbeidsmarked. Samtidig som vi har hatt økte utgifter, har vi også hatt tilskudd til prosjekter i større grad enn regnet med. Barneverntjenesten har hatt færre barn i tiltak, og disse forholdene er trolig den vesentligste årsaken til at vi har hatt noe innsparing i barneverntjenesten også i år.

Leder:	Vidar Gabrielsen			
Antall årsverk:	36,5 fordelt på Sosial, barnevern, Jobbsentral, stab og prosjekter.			
Antall brukere:	464 sosial, en nedgang på 19 i forhold til 07 186 meldinger til barneverntjenesten 50 egne barn i fosterhjem 46 barn under tilsyn plassert av andre			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	25 556 127	25 737 929	181 802	99,3
Varer og tjenester	5 246 711	5 646 500	399 789	92,9
Driftsmidler	1 232 558	1 260 000	27 442	97,8
Kjøp av tjenester	4 804 668	4 746 800	-57 868	101,2
Overføringer	19 908 868	18 152 200	-1 756 668	109,7
Finansutgifter	1 656 324	769 000	-887 324	215,4
Sum utgifter	58 405 256	56 312 429	-2 092 827	103,7
Salgsinntekter	-61 158	-52 000	9 158	117,6
Refusjoner	-6 750 367	-6 466 500	283 867	104,4
Finansinntekter	-1 024 862	-999 929	24 933	102,5
Sum inntekter	-7 836 386	-7 515 429	317 957	104,2
Netto utgifter	505 688 869	48 794 000	-1 774 869	103,6

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Sosialtjenesten:

- Vi bruker jobbsentralen aktivt for å aktivisere unge brukere. Oppfølgingstjenesten (OT) blir koblet inn etter behov. Vi mangler et tilbud for å aktivisere de som har et omfattende misbruk av rus.
- Saksbehandlingstiden ligger gjennomsnittlig på 14 dager. 66 % av sakene er behandlet i løpet av to uker. Ytterligere 20 % de neste to ukene.
- Brukertallet er redusert med 19 (4 %), mens utbetalingene i sosialtjenesten har økt betydelig.
- Kartleggingssystemet KIS er ikke tilgjengelig elektronisk, men brukes i papirutgave.
- Sosialtjenesten mener å ha et meget godt tilbud om bolig til innbyggerne i kommunen. Vi gir raskt hjelp, og boligtrappen ser ut til å fungere. Boligene både på Ekelunden og Charlottenlund ser ut til å ha funnet en god funksjon i løpet av året.
- Nettsiden for sosialtjenesten er tilgjengelig. Den kan forbedres atskillig, men det er satt på vent for en annen plattform for hele kommunens hjemmeside.
- Forberedelsene og samarbeidet med NAV Grimstad er kommet godt i gang og følges opp.
- Brukermedvirkning har hatt fokus og det er gjennomført brukerundersøkelse, med betydelig bedre resultat enn i 2007. Det er likevel mer å hente.
- Serviceerklæring er på plass og er i bruk.
- Reduserte utbetalinger var et mål, men tallene har økt med 3,5 mill i forhold til i fjor.

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Antall brukere	662	676	657	627	558	483	464
Regnskapstall	17.226.772	19.733.471	19.986.212	20.087.195	17.952.000	17.971.521	21493000

Barneverntjenesten:

- Prioriteringer på hvilke oppgaver barneverntjenesten skal ha. Saken diskuteres fortløpende med samarbeidsinstanser.
- Holder de lovpålagte frister. Det er gjennomført tilsyn fra fylkesmannen i år, og merknader etter dette er rettet.
- Utnytte muligheten for momsfradrag ved etableringer. Dette har skjedd i den grad det har vært mulig.

- Vi styrket det forebyggende arbeidet, bl.a. gjennom foreldrerådgivingsprogrammet PMTO, gjennom å utdanne 3 PMTO rådgivere i 2007.
- To ansatte holder på med videreutdanning i rusavhengighets problematikk, 60 vekttall.
- Flere ungdommer i hjemmebaserte tiltak. Øker antall saker med MST, som er et foreldreveiledningsprogram for ungdom mellom 13 til 18 år.
- Implementering av internkontrollsystem. Arbeidet er kommet godt i gang.
- Ny dataplattform er på plass.
- Vi har arbeidet aktivt for å styrke barneverntjenestens omdømme.
- Serviceerklæring er på plass.

Tall fra barneverntjenesten	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Meldinger	123	127	115	185	133	172	186	175
Henlagte meldinger	17	20	14	27	23	34	31	24
Saker som undersøkes	90	108	101	158	110	117	155	123
Avsluttede undersøkelser	97	106	103	144	131	103	114	114
Antall barn i tiltak pr. 31.12.	128	108	117	125	147	152	141	140
Økonomiutvikling	2006		2007		2008		Økning	
Beløp	18.401.000,-		18.699.416,-		19.789.240,-		5,8%	

Stabsfunksjonene:

- Rusmisbrukere etter kap. 6. Ruskonsulenten har hatt terapisaamtaler/henvist til behandling, en stor gruppe brukere siste 5 år. Resultat fra 200 klienter pr. 010708: ca 32 % rusfrie, 20 % klar bedring, 44 % uendret og 4 % døde. Behovet for tjenesten er stort og økende.
- Personaloppfølging går på at vi har hatt fokus på nærvær og trivsel.
- Det er gjennomført medarbeidersamtaler med alle som jobber i merkantil.
- Vi har gode rutiner for rapportering og regnskapsoppfølging, og følger utviklingen nøye.

Prosjektene:

- Prosjektet "Forebyggende bostedsløshet" er finansiert av Husbanken, og gir oss nyttig erfaring i forhold til metodebruk overfor utsatte grupper.
- Vi har etablert 4 nye akutthybler i tilknytning til boligprosjektet "Steg for Steg" på Ekelunden, og lokalisert miljøtjenesten på samme sted. Miljøtjenesten er et viktig supplement til virksomheten og vi fikk tilskudd til prosjektet "Steg for Steg" også i 2008. Tilbudet innebærer at vi kan tilby våre beboere et varmt måltid mat en dag i uken.

Jobbsentralen:

- Jobber tett opp mot NAV og private bedrifter, og har fått 11 personer over i ordinære stillinger i løpet av året, mot 20 året før.
- Har oppdatert teknisk utstyr som traktor med snøfres, og fikk en ny (brukt) bil i 2008.
- Har utført et betydelig arbeid for kommunen (uten å fakturere) i tillegg til oppdrag for private brukere.
- Har fortsatt et godt arbeidstilbud til mennesker med psykiske lidelser.

9.3 - HELSETJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Helsetjenesten har et merforbruk på 1,5 %, hovedsakelig knyttet til fastlegetilskuddet og økte lønnsutgifter. Fastlegetilskuddet tildeles etter faktisk pasientgrunnlag og er utenfor vår kontroll. Lønnsøkningen i 2008 var også betydelig over budsjett.

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Helsestasjonen: Det er foretatt omorganisering av ressursbruk som har ført til styrking av tilbudet i skolehelsetjenesten. Tilbudet til elever i

videregående skole og tilbudet om husmorvikar er styrket gjennom opptrappingsplan psykisk helse. Vi har i samarbeid med Barnevernstjenesten og Veiledning- og utviklingstjenesten fortsatt videreutvikling av tilbudet om foreldreveiledning ved bruk av programmene PMTO og ICDP. I forebyggende og helsefremmende arbeid har vi økt fokus på rusforebyggende arbeid gjennom deltakelse i prosjekt knyttet til gravide rusmisbrukere og småbarnsfamilier rammet av rusmisbruk (TIGRIS) og gjennom økt fokus på rusforebyggende arbeid på helsestasjon for ungdom. Arbeidet er i samarbeid med Sosialtjenesten.

Fysio- og ergoterapitjenesten: Ergoterapitjenesten fikk midlertidig utvidet staben med 1,1 stilling siste 4 mnd. Dette medførte reduksjon i ventetid fra 39 til 9 dager. Brukerne fikk et merkbart styrket tilbud. Fysioterapitjenesten har utvidet tilbudet på Helsekilden med to nye grupper. Opplegget på Helsekilden ble evaluert gjennom spørreundersøkelse til brukerne. Tilbakemeldingene var meget positive. Gjennom skolehelsetjenesten er det startet gruppe for unge med astma og overvektproblemer. Privatpraktiserende fysioterapeuter hadde ventetid fra en til åtte uker. 20 % av pasientene som fikk behandling hos privatpraktiserende fysioterapeuter var fra andre kommuner. Virksomheten i fysio- og ergoterapitjenesten beskrives nærmere i egen årsmelding.

Familiesenteret: Antall henvendelser til Familiesenteret er økende. Opprettholdelse av tilgjengelighet og oppfølging av henvendelser er sårbart med kun to ansatte. Videreutvikling av ICDP-arbeidet har stått i fokus. I samarbeid med Kvalifiseringstjenesten ble det lært opp veiledere med minoritetsbakgrunn. Prosjekt på Jappa skole, "Skal-skal ikke" med fokus på flerkulturelt foreldrenettverk, ble avsluttet uten at vi foreløpig har funnet løsning på videreføring i daglig drift. Virksomheten på Familiesenteret beskrives nærmere i egen årsmelding.

Brannstasjonen legesenter: Pasientlisten ved legesenteret er utvidet til 1000 pasienter. Legesenteret er en lokal "legevakt" og har stor pågang av forespørsler knyttet til flyktninger, gjestearbeidere og turister. Med mange pasienter uten lokal listetilknytning har legesenteret fokus på at disse pasientene ivaretas like godt som pasienter med listetilknytning.

Legetjenesten: Fastlegedekningen er relativt bra. Kommunens deltagelse i prosjekt innen demensfeltet, mulig intravenøs behandling i sykehjem og gravide rusmisbrukere involverer legene i dette arbeidet.

Folkehelse/Miljørettet helsevern: I samarbeid med barnehagetjenesten har nå alle barnehagene hatt tilsyn etter "Forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager. Arbeidet følges godt opp fra barnehagene. Det er mange saker innen miljørettet helsevern og vi har ikke kapasitet til å følge opp alt like bra. Samarbeidet med Partnerskap for folkehelse i Agder er opprettholdt. Etter avtale med og anbefaling fra partnerskapet er det utarbeidet til-

Leder:	Enhetsleder Bente Somdal			
Antall årsverk:	28 årsverk + 25 avtaleårsverk leger/fysioter			
Antall brukere:	20100			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	14 349 781	13 345 338	-1 004 443	107,5
Varer og tjenester	2 752 191	2 490 240	-261 951	110,5
Driftsmidler	604 138	585 600	-18 538	103,2
Kjøp av tjenester	12 321 784	12 135 041	-186 743	101,5
Overføringer	122 500	10 000	-112 500	1225,0
Finansutgifter	2 021 323	1 777 000	-244 323	113,7
Sum utgifter	32 171 717	30 343 219	-1 828 498	106,0
Salgsinntekter	-1 294 371	-900 000	394 371	143,8
Refusjoner	-2 813 084	-2 405 300	407 784	116,9
Overføringer	-249 500	0	249 500	0
Finansinntekter	-394 112	-13 919	3801 93	2831,5
Sum inntekter	-4 751 067	-3 319 219	1 431 848	143,1
Sum netto utgifter	27 420 649	27 024 000	-396 649	101,5

taksplan for folkehelsearbeidet og ikke handlingsprogram som først planlagt. Generelt å ivareta helsehensyn i kommunens planverk har hatt fokus.

Mål som ikke er nådd: Vi har ikke klart å bidra til en videreutvikling og forbedring av individuell plan arbeidet. Antall brukere med individuell plan og koordinator fra Helsetjenesten har økt betraktelig. Kvalitetssikring av arbeidet burde hatt større fokus.

9.4 – BOVEILEDERTJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Årsaken til budsjettoverskridelsen er nye ressurskrevende brukere og brukere som er blitt mer ressurskrevende. I tillegg kommer økt behov for avlastning og underbudsjettering i forhold til reelle lønnskostnader. I budsjettarbeidet for 2008 (og også for 2009) tok vi opp behovet for å få på plass en plan for tjenesteutvikling, samt et behov for tiltak for brukere som har flere "diagnoser". Dessverre har det ikke vært mulig å avsette ressurser til dette arbeidet. Vi mener dette påfører ytterligere utgifter fordi vi på flere områder ikke har de nødvendige rammebetingelsene for å kunne ivareta de utfordringene vi møter. I stor grad har vi også måttet påta oss oppgaver som vi mener burde vært ivaretatt av 2. linjetjenesten. Dette gjelder både psykiatri og barnevern. Det er samtidig viktig å merke seg at staten gjennom finansieringsordningen for ressurskrevende tjenester, dekker er stor andel av kommunens økte utgifter. Jfr forskjellen mellom brutto og nettoutgift.

Enhetsleder:	Signe Ann Jørgensen			
Antall årsverk:	69 + oppdragsavtaler			
Antall brukere:	Bofellesskap: 29, utenfor bofellesskap : 4, avlastning: 11, Dagsentertilbud: 17, personlig assistent: 6 , Vedtak om avlastning privat: 30, vedtak om støttekontakt: 124, vedtak om omsorgslønn: 26			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	42 698 991	32 292 000	-10 406 991	132,2
Varer og tjenester	1 722 235	1 682 800	-39 435	102,3
Driftsmidler	383 061	210 000	-173 061	182,4
Kjøp av tjenester	14 346 711	11 710 000	-2 636 711	122,5
Overføringer	1 527 714	1 050 000	-477 714	145,5
Finansutgifter	307 543	307 000	-543	100,2
Sum utgifter	60 986 255	47 251 800	-13 734.455	129,1
Salgsinntekter	-160 323	-175 000	-14 677	91,6
Refusjoner	-16 377 846	-9 179 800	7 198 046	178,4
Overføringer				
Finansinntekter				
Sum inntekter	-16 538 169	-9 354 800	7 183 369	176,8
Sum netto utgifter	44 448 087	37 897 000	-6 551 086	117,3

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Boveiledertjenesten får få klager på de tjenestene vi gir. Tjenestene blir i stor grad individuelt tilpasset. Brukerundersøkelse er ikke gjennomført. Vil bli gjennomført i 2009.

Støttekontakt - virksomheten omfatter nå også fritid med bistand og treningskontakt.

Nærvær: På tross av tett oppfølging av sykemeldte og stor fokus på et positivt arbeidsmiljø så har boveiledertjenesten er urovekkende lavt nærvær- 88.4%. Vi hadde en positiv utvikling, men situasjonen er nå økende fravær.

Andre forhold: Belastningen på de ansatte er på enkelte arbeidssteder for stor. Vi har for mange vakante stillinger. Årsaken til det er først og fremst at vi ikke får kvalifiserte søkere til små stillinger. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse i turnus er 53 %. 50 % av de ansatte har stillingsstørrelse under 50 %, kun 13 % av de ansatte i turnus har full stilling . Grunnen til at det blir slik er at vi ikke har folk på jobb når brukeren ikke er i boligen sin, dvs når de er på skole, jobb eller dagsenter. Det har vist seg veldig vanskelig å få til kombinasjonsstillinger mellom f. eks skole og boveiledertjenesten. Grimstad kommune bør ha et mye større fokus på dette. Det er en stor ekstrakostnad å ha f. eks 4 stk 25 % stillinger fremfor å ha en 100 % stilling. Å drive godt faglig arbeid, god oppfølging av den enkelte medarbeider og at den enkelte skal føle tilhørighet og ansvarlighet i forhold til arbeidsplassen er krevende i et slikt perspektiv. De ansatte har stor lojalitet og stor fleksibilitet, og vi har mange faglig dyktige medarbeidere. De ansatte i boveiledertjenesten fortjener stor honnør for den jobben de gjør og den omsorgen de viser for enkeltpersonene som trenger våre tjenester.

9.5 – HJEMMETJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Merforbruket for 2008 er på kr. ca 3.959.000.-. 2008 er det andre året en har finansiert ca. 2/3 av Hjemmetjenesten via ISF-systemet (InnsatsStyrtFinansiering). Det gjelder gruppe 1 på Fevik, gruppe 3 og 4 ved Frivolltun, Berge gård/ Bergetun og psykiatritjenesten (ikke rehabiliteringsavdelingen, nattjenesten og dagsentrene). Tjenestene som utføres er hjemmesykepleie, hjemmehjelp/ praktisk bistand og psykisk helsearbeid (støttesamtaler

Leder:	Vidar Aune			
Antall årsverk:	126			
Antall brukere:	600			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	80 293 332	70 564 435	-9 728 897	113,8
Varer og tjenester	2 735 426	2 708 265	-27 161	101,0
Driftsmidler	2 860 110	2 981 000	120 890	95,9
Kjøp av tjenester	708 279	425 000	-283 279	166,6
Overføringer	92 037	0	-92 037	0
Finansutgifter	1 289 899	1 145 000	-144 899	112,6
Sum utgifter	87 979 083	77 823 700	-10 155 383	113,1
Salgsinntekter	-2 253 246	-2 095 000	158 246	107,5
Refusjoner	-54 842 891	-48 989 965	5 852 926	111,9
Overføringer	-37 579	0	35 579	0
Finansinntekter	-147 292	0	147 292	0
Sum inntekter	-57 281 008	-51 084 965	6 196 043	112,1
Sum netto utgifter	30 698 075	26 738 735	-3 959 340	114,8

m.m.). Effektivitetsavviket som måles i ISF-systemet var i 2008 på minus kr. 755.000,-. Totalfinansieringen i 2008 var på kr. 48.423.752,-. Merforbruket er 1,6 %. Totalfinansieringen i 2007 var på kr. 44.144.488 (økning på 9,7 % fra 2007 til 2008). I løpet av 2007 ble ISF-budsjettet som ligger i Bestillerenheten blitt tilført kr. 2.000.000,- ved kommunestyrevedtak i september 2007 på grunn av dokumentert høyere aktivitet (flere dårlige pasienter som trenger mer hjelp). Det er i 2008 ikke lagt fram tilsvarende sak for kommunestyret. Avvikene mellom finansiering og regnskap er noe forskjellig fra gruppe til gruppe. Det er størst merforbruk på Berge gård/ Bergetun og gruppe 1 på Fevik, og størst mindreforbruk i gruppe 3 og 4 ved Frivolltun. Psykiatritjenesten hadde et merforbruk på kr.168.000,-.

Merforbruket utenom ISF for Hjemmetjenesten er kr. 3.203.500,-.

Vikarpoolen ble lagt ned 31.12.08.

Gruppe 2 har i 2008 fortsatt å gi tjenester til beboere på omsorgsboligene ved Frivolltun. Det var ikke lagt inn årsverk for denne gruppen i budsjettet for 2008. Merforbruk i 2008 var kr. 1.260.000,-.

I budsjettet lå det inne innsparingstiltak som ikke har vært mulig å få gjennomført. Dette fordi brukernes funksjonsnivå har vært så lavt at det faglig ikke har vært forsvarlig. Det har ikke vært mulig å redusere bemanningen i helgene og det har til tider vært nødvendig med ekstra bemanning på natt. Dette p.g.a. urolige pasienter og uoversiktlig boligmasse (1 nattevakt på 3 etasjer).

Rehabiliteringsavdelingen har hatt et merforbruk på kr. 490.000,-. Dette skyldes ekstra bemanning hele døgnet p.g.a. en bruker fra august og ut året. Ca. kr. 100.000,- av dette er overtidsutbetaling.

Natt - tjenesten har hatt et merforbruk på kr. 570.000,-. Merforbruket her skyldes i hovedsak at det har vært nødvendig med ekstrabemanning både på Grom og på Berge Gård. Ca. kr.67.000,- er overtidsutbetaling.

Gruppe 5 ble opprettet i desember -08. Vi fikk en bruker med stort hjelpebehov som trengte døgnbemanning. Her ble utgiftene ca. kr. 200.000,-. Dette var også en ekstra- kostnad som det ikke var budsjettert for.

Overtidskostnadene har i 2008 vært på kr. 1.991.483,-. Dette er en økning på 14,1 % fra 2007. Det har i 2008 vært vanskelig å rekruttere nye medarbeidere. Det har derfor vært fast personale som har måttet jobbe ekstra.

Lærlinger har også medført en merutgift på ca. kr. 100.000,-.

Lønnsveksten har vært større enn beregnet.

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE:

Tilpasse tjenesten ISF. Ubalansen i effektivitetsavviket i de forskjellige gruppene i hjemmetjenesten har fortsatt også i 2008. Gruppe 3 og 4 har en positiv balanse, mens gruppe 1 og Berge Gård hele året har hatt en negativ balanse. Grunnen til det har vært vanskelig å finne ut av. Aktivitet og arbeidsbelastning har syntes nokså lik på de forskjellige gruppene. Antall brukere er har økt litt. Fra 407 brukere i januar til 421 brukere i desember. Både antall besøk og tidsbruk er imidlertid redusert i løpet av året. Innen psykisk helse er det en økning på 18 brukere.

Sykefraværet har i 2008 økt til 9,37 %. I 2007 var det gjennomsnittlige fraværet 6,3 %. Men fraværet varierer svært fra avdeling til avdeling, fra 2 % til 20 %.

Multidose ble innført i alle gruppene i hjemmetjenesten i løpet av september 2008. Samtidig ble også avtalen om samarbeid med et nytt apotek effektivt. Det var en utfordring for alle gruppene. Dette fordi det var opparbeidet et godt samarbeid og gode rutiner i forhold til Multidose og fordi reiseveien til apoteket ble lenger.

Gode tjenester til mennesker med psykiske lidelser. Tjenesten preges fortsatt av varierte tilbud. Miljøtjeneste og grønn omsorg er tilbud som brukerne er meget fornøyd med. Dette er fortsatt et populært tiltak. Koordinator- funksjonen til seksjonsleder har bidratt til økt samhandling med flere etater, bl.a. kultur, helse og skoler. Brukermedvirkning er viktig og seksjonsleder har god kontakt med brukerorganisasjonene og treffstedet i byen.

Palliativ omsorg: Prosjektet har bidratt i vesentlig grad til at ansatte har fått økt kompetanse, og pasienter med kreft i terminalstadiet har fått god pleie og pårørende fått nødvendig trygghet. Også i 2008 har det vært gjennomført grunnopplæring i palliativ omsorg og diverse seminarer. Sommeren 2008 ble det opprettet en 50 % stilling som koordinator i palliativ omsorg. Denne er tilknyttet lindrende avdeling på Frivolltun, men har også en veiledende funksjon i forhold til pasienter og personale i Hjemmetjenesten. Prosjektet ble videreført til å gjelde frivillige i palliativ omsorg. Det har blitt gitt opplæring til 6 frivillige som vil være ressurspersoner i dette arbeidet.

Dokumentasjonsplikt. Målet om at alle brukere skal ha en tiltaksplan og som også brukes i det daglige er nesten oppnådd. Mange i hver avdeling har fått opplæring.

Kultur og livsglede: "Livsglede for eldre" har gjennomført "livsgledeuke" og har i tillegg hatt flere arrangementer i form av turer og konserter. Dagsenteret på Berge Gård arrangerte sydentur i 14 dager i oktober for 20 av sine brukere.

Etikk. Etikk har blitt satt på dagsorden. I gruppe 1 på Fevik ble det arrangert grupper i etisk veiledning, der det ble tatt utgangspunkt i verdiene i de nye etiske retningslinjene for ansatte og politikere i kommunen.

9.6 – FEVIKTUN BO- OG OMSORGSSENTER

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Feviktun har hatt et merforbruk på 2.8 % i forhold til budsjett. Årsaken er et stort aktivitetsnivå gjennom hele året, blant annet overbelegg og ressurskrevende brukere med demens sykdom som har krevd ekstra ressurser. Videre har det vært en under budsjettering av fast lønn, i tillegg til at Feviktun måtte anskaffe ny telefonsentral (IP telefoner i hele bygget) og foreta en utskifting av en del hvitevarer det ikke var budsjettert med.

Leder:	Anna Særnmo			
Antall årsverk:	54.09			
Antall brukere:	56 + overbelegg			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	35 262 605	31 429 300	-3 833 305	112,2
Varer og tjenester	1 871 768	1 693 300	-178 468	110,5
Driftsmidler	770 040	539 700	-230 340	142,7
Kjøp av tjenester	65 491	0	-65 491	0
Overføringer	0		0	0
Finansutgifter	3 207 729	2 107 000	-1 100 729	152,2
Sum utgifter	41 177 634	35 769 300	-5 408 334	115,1
Salgsinntekter	-6 724 268	-5 747 000	977 268	117,0
Refusjoner	-3 528 541	-900 000	2 628 541	392,1
Overføringer	-65 309	0	65 309	0
Finansinntekter	-923 663	0	923 663	0
Sum inntekter	-11 241 781	-6 647 000	4 594 781	169,1
Sum netto utgifter	29 935 853	29 122 300	-813 553	102,8

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Feviktun er godkjent som Undervisning sykehjemmet for Aust Agder. USH for Aust Agder knytter i stor grad arbeidet opp mot tre satsingsområder: demens, lindrende behandling og omsorg og aktiv omsorg. Utviklingsarbeidet gjennomføres på flere nivåer: egen organisasjon, kommune, fylke og helseregion, og det koordineres med utgangspunkt i interkommunale og regionale nettverk.

En viktig del av målsetningen til USH er utvikling av et akademisk miljø innen kommunale helse- og omsorgstjenester. Dette innebærer:

- Initiering av og deltakelse i ulike forsknings- og fagutviklingsprosjekt.
- Utvikling av tjenester basert på forskningsbasert kunnskap.
- Bevisst og målrettet samarbeid med etablerte akademiske fagmiljø, hvorav UiA med det nyetablerte regionale Senter for Omsorgsforskning står i en særstilling.

Interkommunale fagnettverk er opprettet innen demens, palliativ omsorg og aktiv omsorg og mestring.

Forskningsprosjekt: Det er undergjennomføring en rekke forskningsprosjekt, både på bachelor, master og doktorgradsnivå.

Videreutdanninger demens: Fire ansatte fra institusjon og hjemmetjeneste deltar på fagskole for demens og alderspsykiatri i regi av NKAH i perioden 2008- 2009.

Fem ansatte deltar på videreutdanning i demens ved UiA og Folkeuniversitetet.

Veiledningspedagogikk: USH arbeider for økt veiledningskompetanse i organisasjonen, for å være godt kvalifisert til å ivareta studenter og elever på best mulig måte. Del1 er gjennomført og vil bli påbygd.

”Demensomsorgens ABC”: med mange nye studiegrupper er startet i 2008.

Fornøyde brukere og ansatte og ”liv til årene”: Prosjektet ”Jo mer vi er sammen ” ble avsluttet i løpet av året. Det har gitt Feviktun og våre beboere et rikere liv med mange spennende møter mellom eldre og unge mennesker. Særlig har ”Ukas hyggekveld” blitt en suksess. Denne vil leve videre sammen med flere andre nye kulturaktiviteter. Treffene mellom mor og barn har også fått stor oppmerksomhet og skapt mye kos. Ansatte ved Feviktun som er i barselsspermisjon, har møtt eldre kvinner. Møtet mellom ”oldemødre” og små barn er rørende og viktig. Se hjemmeside www.feviktun.no

Andre kulturaktiviteter: Det vakte stor oppsikt da Feviktun stilte med egen ”svelestand ” på Hovefestivalen. Det ble en morsom og annerledes opplevelse for både beboer, ansatte og

de vi møtte på Festivalen. Vi regner det som et av årets høydepunkter. Nydelig tur ble arrangert til vakre Foya Blanca på Spanias solkyst.

Felles Trivselsordning: Det har vært arbeidet med mange trivsels skapende tiltak for medarbeiderne. Blant annet Revyen ”Hu hei hvor det går” samt mange andre små og store tiltak. En god medlemsordning som gjør oss i stand til å yte noe ekstra. Her arrangeres alt fra Sputnik konsert til korsang, rekefester og båtturer. Gjør det ekstra som de kommunale pengene ikke strekker til.

Nærværet: gjennom året har vært på 89.7 % på tross av sterkt fokus. Her er ikke målet nådd.

9.7 – FRIVOLLTUN BO- OG OMSORGSSENTER

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Frivolltun har i 2008 hatt et merforbruk på litt i underkant av kr. 2.300.000,-. Hovedårsakene til dette ligger i utgifter til lønn, som i flere år ikke er blitt kompensert riktig. Konsekvensene av dette har ført til at Frivolltun sitt budsjett er blitt konsekvens justert for 2009 med kr. 2.300.000,-. Siste halvår av 2008 har vært svært krevende ved Frivolltun. Dette skyldes ressurskrevende pasienter som har krevd 1 til 1 bemanning i over et halvt år, med en kostnad på ca. kr. 1.000.000,- I tillegg har vi hatt et konstant overbelegg på 2-4 beboere det siste halve året. De siste års nedskjæringer på stillinger, har gjort oss svært sårbare for ekstrabelastninger som dette, og har ført til innleie av ekstra bemanning.

Leder:	Robert Tjersland			
Antall årsverk:	53,9			
Antall brukere:	56 + overbelegg			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	35 247 080	31 065 000	-4 182 080	113,5
Varer og tjenester	1 572 176	1 450 000	-122 176	108,4
Driftsmidler	921 147	895 000	-26 147	102,9
Kjøp av tjenester	45 425	32 000	-13 425	141,9
Overføringer	20 100	0	-20 100	0
Finansutgifter	4 546 971	4 546 000	-971	100,0
Sum utgifter	42 352 899	37 988 000	-4 364 899	111,5
Salgsinntekter	-6 406 345	-5 921 000	485 345	108,2
Refusjoner	-2 602 059	-1 101 000	1 501 059	236,3
Overføringer	-20 670	0	20 670	0
Finansinntekter	-62 231	0	62 231	0
Sum inntekter	-9 091 305	-7 022 000	2 069 305	129,5
Sum netto utgifter	33 261 595	30 966 000	-2 295 595	107,4

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Helhetlig styringssystem: ”Frivolltun det gode hjem og Frivolltun den gode arbeidsplass” har også i 2008 vært et hoved satsningsområde. Denne bevisstgjøringen av visjonen vår har vært svært positiv for avdelingene. Kompetanse hevingen bla teamsykepleierne i personalledelse har vi også gode forventninger til. Flere av våre ansatte deltar også på kurset Demensomsorgens ABC.

Spesialenheter: Arbeidet med å øke fagkompetansen til medarbeidere ved Frivolltuns sine to spesialenheter Palliativt team og Forsterka team, har vært prioritert også i år. Palliativt team blir fulgt opp gjennom palliativ koordinator i kommunen med refleksjonssamtaler og arbeidsgrupper. Forsterka team har blant annet hatt samtalegrupper, internundervisning fra spesialisthelsetjenesten. Begge team har spesialutdannede teamsykepleiere.

Nærværarbeid: I forhold til det kommunale nærværprosjektet, har Frivolltun økt fokus på aktive tiltak for ansatte. Flere velferdsaktiviteter er satt i gang, som for eksempel yoga, gourmet gruppe, dekorasjons gruppe m.m. Målet om 90 % nærvær ble ikke nådd, da fraværet har vært på 12 % i 2008. 10-15 % av våre ansatte plages dessverre av kronisk sykdom og/eller slitasjesykdommer, og har derfor fritak for arbeidsgiverperioden ved sykdom. Det har derfor vist seg vanskelig for oss å øke nærværet i 2008.

Kulturtilbud til beboerne: Det har vært økt fokus på kulturtilbud og det har blitt utarbeidet en ukentlig aktivitetskalender. Det er også en gruppe ansatte som arbeider med trivsel og aktivitetstilbud for beboerne. Ukentlige utflukter for de av beboerne som kan dette, har også vært på programmet. Ferdigstillelsen av "Sanserommet" har også blitt svært godt motatt.

9.8 – LANDVIK ALDERSHJEM

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Merkostnadene på lønn inkl. sosiale kostnader er kr. 462.149. En viktig årsak er under budsjettering lønn, samt at en ikke har klart å håndtere reduksjonen i budsjettet på kr. 100.000,- som følge av merforbruk i 2007. Enhetsleder var ansatt fra 01.01 til 31.07 2008 i 40 % stilling med en totalkostnad på ca. kr. 140.000,-. Inntekt gjennom oppholdsbetaling er kr. 130.000,- mindre enn budsjettet. Det var ikke budsjettmidler til dette. Teamsykepleier ble ansatt i 100 % stilling fra 01.07.08 (intern løsning).

Leder:	Vidar Aune			
Antall årsverk:	8,47			
Antall brukere:	14			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	5 339 149	4 877 000	-462 149	109,5
Varer og tjenester	374 822	359 200	-15 622	104,3
Driftsmidler	66 576	120 100	53 524	55,4
Kjøp av tjenester	74 918	7 500	-67 418	998,9
Overføringer	0	0	0	
Finansutgifter	1 657 656	1 657 000	-656	100,0
Sum utgifter	7 513 122	7 020 800	-492 322	107,0
Salgsinntekter	-1 524 508	-1 654 800	-130 292	92,1
Refusjoner	-444 932	-174 000	270 932	255,7
Overføringer	-3 500	0	3 500	0
Finansinntekter	-6 644	0	6 644	0
Sum inntekter	-1 979 584	-1 828 800	150 784	108,2
Sum netto utgifter	5 533 539	5 192 000	-341 539	106,6

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Landvik er en institusjon med god atmosfære, høy trivsel blant beboere, pårørende og ansatte. Lag og foreninger tar godt vare på stedet med ukentlige besøk. Ansatte, beboere og pårørende er avventende til den videre skjebne for aldershjemmet.

9.9 – KJØKKENTJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Kjøkkentjenesten har merforbruk primært på grunn av en betydelig økning i råvarepriser (kjøtt, fisk) pris på emballasje og næringsgass. Drift av kafeen på Feviktun Bo og omsorgssenter på søndagene, belastet driften negativt.

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Vi klarte å øke nærværet til 93%. Mindre fravær gir besparelse på lønnsbudsjett/ vikarer, men samtidig lavere refusjoner.

Mat til hjemmeboende ligger på ca samme mengde. Cateringen er økt, og der er inntekter høyere enn budsjettet.

Leder:	Harald Birkenes			
Antall årsverk:	12			
Antall brukere:	300 daglig			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	5 864 320	6 027 170	162 850	97,3
Varer og tjenester	5 467 945	4 565 000	-902 945	119,8
Driftsmidler	312 513	161 000	-151 513	194,1
Kjøp av tjenester	1 170	0	-1 170	0
Overføringer		0	0	0
Finansutgifter	641 193	643 730	2 537	99,6
Sum utgifter	12 287 142	11 396 900	-890 242	107,8
Salgsinntekter	-4 059 572	-3 652 500	407 072	111,2
Refusjoner	-501 880	-312 000	189 880	160,9
Overføringer				
Finansinntekter				
Sum inntekter	-4 561 452	-3 964 500	596 952	115,1
Sum netto utgifter	7 725 690	7 432 400	-293 290	103,9

9.10 – BESTILLERENHETEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Samlet regnskapsrapport viser merforbruk på ca. kr. 3.567.000,- i forhold til budsjett for hele enheten. Kr. 420.000,- skyldes merforbruk utenom ISF-finansieringen. Hovedårsaken til dette er først og fremst økte lønnskostnader (til sammen kr. 253.000,- ut over budsjett). Kr. 100.000,- av dette er reduksjon av lønnsbudsjettet på grunn av merforbruk i 2007. Resten skyldes økte lønnskostnader på grunn av lønnsoppgjørene. Kr. 113.000,- skyldes kostnader for 25 parkeringskort for Hjemmetjenesten. Teknisk sektor har fått tilsvarende inntekter. Det er ikke foretatt budsjettjusteringer mellom enhetene som følge av dette. Tidligere fikk Hjemmetjenesten gratis parkeringskort av teknisk sektor. På grunn av at staten skal ha merverdiavgift på parkering, måtte Bestillerenheten/ Hjemmetjenesten i 2008 betale ca. kr. 4.800,- per. parkeringskort. Kr. 61.000,- skyldes innkjøp av nye arkivskap som det ikke var budsjettmidler til, men om var nødvendige på grunn av informasjonssikkerheten.

Leder:	Torvald Omland			
Antall årsverk:	6,75			
TEKST	BUDSJETT	REGNSKAP	AVVIK	%
Lønn	3 238 254	2 985 000	-253 254	108,5
Varer og tjenester	381 502	308 000	-73 502	123,9
Driftsmidler	48 547 799	45 299 165	-3 248 634	107,2
Kjøp av tjenester	24 000	0	-24 000	0
Overføringer	0	0	0	
Finansutgifter				
Sum utgifter	52 191 555	48 592 165	-3 599 390	107,4
Salgsinntekter	-606 744	-575 000	31 744	105,5
Refusjoner	-720	0	0	0
Overføringer				
Finansinntekter				
Sum inntekter	-607 465	-575 000	32 465	105,7
Sum netto utgifter	51 584 090	48 017 165	3 566 925	107,4

Aktivitetsavviket for de gruppene/tjenestene som er med i systemet for Innsats Styrte Finansiering er på minus kr. 3.167.000. Effektivitetsavviket på minus kr. 755.000,- kommenteres i enheten Hjemmetjenesten. I tillegg er det ca. kr. 32.000,- i merinntekter i forhold til utførte hjemmehjelpstjenester.

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

	2006	2007	2008
*Antall timer brukerrettet tid		83 470	87 968 (+5,4 %)
*Antall brukere snitt pr.mnd		632	660 (+4,4 %)
*Antall besøk		229 936	230 863 (+0,4 %)
Antall som får Brukerstyrt personlig assistenttjeneste	12	15	15
Antall som får omsorgslønn	11	14	15
Antall vedtak	1 259	1 251	1 142
Antall med Individuell plan	207	168	170
Antall koordinatorer	100	80	82

*Dette gjelder tjenestene hjemmehjelp, hjemmesykepleie og psykiatritjenester som er ISF-finansiert. Denne registreringen ble første gang foretatt i 2007, så derfor ingen tall for 2006.

Innsats Styrte Finansiering

2008 er andre året en benytter seg av systemet med Innsats Styrte Finansiering i ca. 2/3 av Hjemmetjenesten. Prisene for 2008 er basert på rensert regnskap for 2007 og volumer for 2007 og med et deflatorpåslag på 3,5 %. Det akkumulerte aktivitetsavviket var på minus kr. 1.112.000,- i juni 2008 (halvt år). I oktober var avviket minus kr. 2.231.000,-. I november og desember økte avviket negativt med hele kr. 936.000,-. I 2007 gikk antall brukerrettede bestilte timer ned de siste månedene av året. Ved 2.tertialrapport og rapportering i oktober ble det antydnet samme tendens. Imidlertid ble det en dramatisk økning spesielt i november og desember 2008 (11,5 % sammenlignet med 2007). Den forventede nedgangen ser ut til å

komme i januar/februar 2009. Det var spesielt 2-3 brukere som fikk ekstra mye hjelp i november og desember. Tjenestene til disse brukerne ble avsluttet eller redusert i begynnelsen av 2009. Totalt for hele 2008 har finansieringen vært 9,7 % høyere enn i 2007. I november og desember var økningen på over 13 %. Grunnen til økningen er en kombinasjon av volumøkning (flere bestilte timer hos brukerne m.m.) og økte priser (økte lønnskostnader). Volumøkningen på antall bestilte brukerrettede timer er økt med ca. 5,4 % fra 2007 til 2008. Denne indikatoren er mest sannsynlig den beste til å forklare hva økningen på 9,7 % i finansiering fra 2007 til 2008 skyldes, i tillegg til pris/lønnsveksten. I 2008 ble det ikke lagt inn budsjettmidler til å ta høyde for volumveksten. Mye kan altså tyde på at ca. halvdel av aktivitetsøkningen på kr. 3.176.000,- skyldes volumøkning og resten skyldes lønns/prisøkning.

Antall brukere har økt fra 632 i 2007 til 660 i 2008. Nesten hele denne økning omfatter brukere med psykiske lidelser. Det er en klar tendens at mange av brukerne som får innvilget tjenester, trenger mye mer hjelp enn tidligere. Dette har blant annet sammenheng med at antall institusjonsplasser ikke øker, så derfor må brukere som trenger omfattende hjelp få denne hjemme.

IPLOS (Individbasert pleie-og omsorgsstatistikk)

Prosedyrer er utarbeidet, registreringen har blitt bedre, men fortsatt må personalet kurses slik at registreringen blir riktig.

Saksbehandling

Saksbehandlingen er meget krevende, men dyktige saksbehandlere gjør at ordningen fungerer bra og kvaliteten på sakene blir bedre. Saksbehandlingstiden tar sjelden lenger tid enn 4 uker – jfr. Forvaltningslovens krav. Antall saker er redusert i 2008, men dette har sammenheng med registrering av revurderte saker i 2008. Tidligere år ble disse sakene tatt med i registreringen, men for 2008 har en endret praksis, slik at mange av disse sakene ikke taes med i statistikken. Hadde disse saken blitt tatt med, ville antall saker ha vært høyere enn i 2007.

IP (Individuell Plan)

Antall personer med individuell plan og koordinatører ble betydelig redusert fra 2006 til 2007. Dette har sammenheng med at en har fått et mye bedre system for registrering og oppfølging. Det er avsluttet flere planer som ikke fungerte. I tillegg er det flere brukere som ønsker kontaktperson i stedet for koordinator - ikke registrert med individuell plan - noe som medfører også en reduksjon i antall personer med plan. En liten økning fra 2007 til 2008.

Annet

Har overtatt all saksbehandling som tidligere var tillagt Boveiledertjenesten. Har samtidig fått tilført 40 % stilling. Bestillerenheten fikk i høst ansvaret for "avklaringsteamet". Teamets oppgave er å fordele ansvaret og forslag til hjelp/behandling for barn/ungdom med omfattende hjelpebehov, der mange instanser er involvert. Nærværet var på 99 %.

10 – TEKNISK SEKTOR

10.1 – KOMMUNALSJEFENS KOMMENTARER

GENERELT

Selvfinansområdene (VARF) kommenteres henholdsvis under kommunaltekniske tjenester (**V**ann, **A**vløp, **R**enovasjon) og under Brann og feiertjenesten (**F**eiing). Havn kommenteres under Kommunaltekniske tjenester. Regnskapstallene for VARF og Havn inngår ikke i tabellen til høyre. Derimot er Fellesområdet for teknisk sektor lagt inn i tabellen.

Leder:	Åge Løsneløkken			
Antall årsverk:	143,8			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	57 061 111	54 611 204	-2 449 907	105
Varer og tjenester	22 712 292	21 636 503	-1 075 788	105
Driftsmidler	23 246 106	18 226 135	-5 019 971	128
Kjøp av tjenester	2 216 690	1 999 000	-217 690	111
Overføringer	561 801	2 517 500	1 955 699	22
Finansutgifter	11 656 742	11 636 000	-20 742	100
Sum utgifter	117 454 742	110 226 342	-7 228 400	107
Salgsinntekter	-30 919 544	-28 802 767	2 116 777	107
Refusjoner	-5 844 331	-4 477 475	1 366 856	131
Overføringer	-330 546	-270 000	60 546	122
Finansinntekter	-58 936 361	-58 526 000	410 361	101
Sum inntekter	-96 030 782	-92 076 242	4 954 540	104
Sum netto utgifter	21 423 959	18 550 100	-2 873 859	116

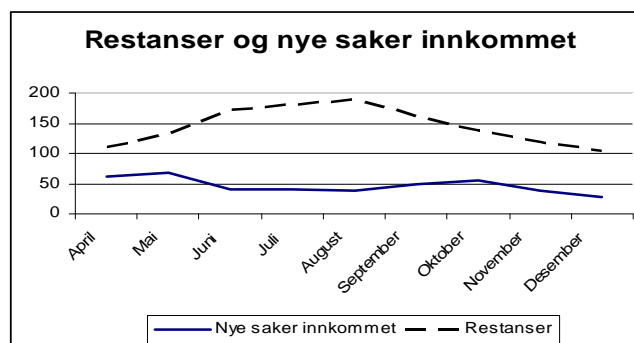
Teknisk sektor har for de fire enhetene; Brann- og feiertjenesten, Forvaltningstjenesten, Bygg- og eiendomstjenesten og Kommunaltekniske tjenester et samlet merforbruk i forhold til budsjett på 2,87 mill. kr. Overforbruket knytter seg i hovedsak til Bygg- og Eiendomstjenestens overtakelse av renhold fra nyttår 2008. Det skal også bemerkes at det for Kommunalteknikk sin del er et overforbruk på ca. 2 mill kr. som ikke kommer til syne i tabelloppstillingen. Overforbruket er primært knyttet til økt strømforbruk og økt andel av KLP (se for øvrig under enhetens egne kommentarer).

Forvaltningsenheten har hatt store utfordringer i form av sykefravær og manglende bemaning i løpet av året. For å kompensere for manglende arbeidskapasitet, har det hele året vært innleid konsulenter både innenfor plan- og byggesak. Det har også i 2008 vært rettet sterkt fokus mot kommunens byggesaksavdeling, der hovedmålsettingen har vært å redusere restansene til et akseptabelt nivå.

For byggesaksavdelingen viser innrapporterte KOSTRA-tall for 2008 følgende:

- Antall byggesøknader mottatt i 2008: 389
- Antall byggemeldinger mottatt i 2008: 313
- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2008: 89,7 dager
- Antall saker der lovpålagt saksbehandlingstid er overskredet: 47

Utviklingen av restansesituasjonen og antall saker innkommet presenteres i fremstillingen til høyre. (I årets første mnd. ble det ikke gjort opp månedlig status). Ved årsskiftet 2008/2009 vurderes både restansene og behandlingstiden for byggesaker å ligge på et tilfredsstillende nivå.



Sykefraværet innen teknisk sektor viser en betydelig økning i 2008 sett i forhold til 2007. Endringen har først og fremst sin årsak i at Bygg- og Eiendomstjenesten har overtatt renhold, hvor det har vært stort fravær (15,4 %) i 2008. Likeledes har flere ansatte, særlig innenfor Forvaltningstjenesten, vært ute i langtidssykemeldinger.

Sykefravær	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
2008	6,14 %	9,01 %	9,73 %	6,74 %
2007	6,22 %	2,99 %	2,17 %	3,32 %

Den tilsynelatende veksten i antall årsverk innenfor teknisk sektor forklares ved at Bygg- og Eiendomstjenesten overtok 28 årsverk innen renhold fra nyttår 2008, og at stillinger som stod vakante innenfor Forvaltningstjenesten, nå er blitt fylt opp. Sommeren 2008 ble det også opprettet en ny stilling som GIS-konsulent (GIS-Geografisk Informasjons System).

Høsten 2008 ble det utarbeidet nytt gebyrregulativ for plan- og byggesaker. Det nye regulativet er første skritt i retning av at plan- og byggesaksbehandlingen kan bli selvfinansierende.

En tilstandsrapport for havnene i Grimstad, som ble gjennomført høsten 2008, viser et betydelig behov for vedlikehold av havneanleggene.

I likhet med tidligere år har kostnadene til nye byggeprosjekter vært økende i 2008. Høy aktivitet i byggebransjen store deler av året medførte at anbudsrunder ble mislykket (få eller ingen interessenter), eller at budgiverne "priset seg for høyt".

På slutten av året begynte en å merke at finanskrisen hadde nådd Grimstad ved at antall byggesøknader gikk ned og gjennom en stigende bekymring over den framtidige situasjon innenfor byggebransjen.

Store prosjekter, så som vannledning til Reddal og rehabilitering av Grimstad ungdomsskole, er gjennomført i 2008.

Betydelige ressurser fra teknisk sektor er lagt ned i forbindelse med planlegging av vedtatte prosjekter som nytt bibliotek på rutebilstasjonen, nytt bo- og omsorgssenter på Landvik, utvikling av campusområdet, nytt idrettsanlegg på Levermyr og parkeringshus i Vardeheia. Likeledes har sykkelbyprosjektet hatt fokus gjennom hele året.

VIKTIGE HENDELSER SISTE ÅR

- Åpning av Grimstad ungdomsskole etter omfattende rehabilitering og nybygg
- Vannledning til Reddal (åpnet på nyåret 2009)
- Åpning av nytt tilbygg på Berge Gård
- Opprusting av Eide barnehage
- Kjøp av Fagskolen
- Brann- og feiertjenesten bistod med personell og utstyr ved skogbrannen i Mykland
- Gjennomført lovpålagt vekterutdanning for beredskapstyrken ved brannstasjonen



10.2 – FORVALTNINGSTJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Forvaltningstjenesten har et avvik mellom budsjett og regnskap på kr. 326 714,-. I 2008 har det blitt brukt betydelige ressurser på arbeidet med å rekruttere nye medarbeidere. På grunn av underbemanning, har en i utstrakt grad gjort seg bruk av innleid konsulenthjelp for å behandle både plan- og byggesaker (jfr. posten ”Driftsmidler”). Innleid konsulenthjelp må derfor sees i sammenheng med lønnskostnadene. Bortsett fra denne omdisponeringen skyldes avviket i regnskapet lavere gebyrinntekter enn budsjettet på byggesak, samt kostnader knyttet til annonsering og ansettelse.

Leder:	Torgeir Neset			
Antall årsverk:	17,6			
Antall brukere:	Hele kommunen			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	9 009 142	10 983 580	1 974 438	82
Varer og tjenester	1 267 154	826 420	-440 734	153
Driftsmidler	1 762 185	209 500	-1 552 685	841
Kjøp av tjenester	72 843	0	-72 843	
Overføringer	0	15 000	15 000	
Finansutgifter	329 328	328 000	-1 328	
Sum utgifter	12 440 652	11 962 500	-478 152	100
Salgsinntekter	-5 910 357	-6 436 500	-526 143	92
Refusjoner	-447 035	-230 000	217 035	194
Overføringer	-330 546	-270 000	60 546	122
Finansinntekter		0		
Sum inntekter	-6 687 938	-6 536 500	248 562	96
Sum netto utgifter	5 752 714	5 426 000	-326 714	106

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Bemannings situasjonen har i løpet av 2008 vært krevende. Fagansvarlig for landbruk fungerte som enhetsleder fram til 1.mai. Da ny kommunalsjef teknisk startet 1.mai, delte han og rådgiver Leiv Egil Thorsen på enhetsleder oppgaven, fram til Torgeir Neset var på plass 1.oktober. Ny fagansvarlig på byggesak startet 1.februar. Ny fagansvarlig på plan ble ansatt med oppstartdato 15.nov. Denne valgte imidlertid å si opp stillingen før han tiltrådte.

Byggesaksavdelingen; Denne avdelingen har hele året vært preget av at flere stillinger har stått ledige (primært lederstillinger) og at avdelingen har hatt mange nytilsatte. I arbeidet med å rekruttere saksbehandlere, valgte en høsten 2008 - etter flere utlysingsrunder uten resultat - å rekruttere studenter i deltidsstillinger. Stort arbeidspress har gjort det nødvendig å leie inn konsulenter, samt i perioder å gjennomføre skjermingstiltak av saksbehandlere. I løpet av høsten har byggesaksavdelingen redusert restansene til et tilfredsstillende nivå. Dette har vært det uttrykte hovedmål for avdelingen dette året. Arbeidet med tilsyn har ikke vært mulig å gjennomføre i løpet av 2008.

Planavdelingen; Ved planavdelingen har det vært benyttet innleid konsulenthjelp hele året. Mht. saksmengde er utfordringen ved årsskiftet større på plansiden enn på byggesak. Endringer i personalsituasjonen på PLUT har medført at ansatte på planavdelingen også har blitt trukket mer inn i overordnede planprosesser i kommunen. Stillingen som Fagansvarlig står etter flere utlysingsrunder fortsatt ledig. Planavdelingen har hatt flere langtidssykemeldinger i 2008.

Oppmålingsavdelingen; Arbeidet med overgang til Euref_89 koordinatsystem og ny matrikkel har fortsatt. Overgangen finner sted i mars 2009. For overgangen til Euref er det på grunnlag av måling av ca. 550 punkter laget en ny transformasjonsformel. Stillingen som håndlanger er omgjort til landmåler med virkning fra 2009.

Landbruk; Bemanningssituasjonen i 2008 har vært preget av at fagansvarlig fungerte som enhetsleder fram til 1. mai. Dette medførte at en del oppgaver – f.eks. arbeidet med Klima- og Energiplanen – måtte skyves ut til 2009. Under ellers normale forhold er bemanningen ved landbruk tilfredsstillende.

10.3 – BRANN- OG FEIERTJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Tabellen er ekskl. feiertjenesten, jfr nedenfor. Merforbruk på lønn har sammenheng med økt sykefravær, økning i antall unødige utrykninger, bistand nabobrannvesen i Mykland og lønnsøkning utover budsjett. Dette blir delvis kompensert av økte inntekter og refusjoner. Økt bruk av driftsmidler har gått til nødvendig reparasjon av den eldre bilparken og leie av vanntankbil. Inntektene har økt noe som følge av at flere ønsker alarmtilknytning til brannstasjonen. Enheten har også bistått helsesektoren ved utkjøring av hjelpemidler og transport til dagsentrene.

Leder:	Tore Olsen			
Antall årsverk:	18,2			
Antall brukere:	Hele kommunen			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	11 036 894	9 420 200	-1546 694	116
Varer og tjenester	749 681	815 500	65 819	92
Driftsmidler	465 923	371 000	-94 923	126
Kjøp av tjenester	557 420	570 000	-7 420	101
Overføringer	0	2 000	2 000	0
Finansutgifter	1 080 000	1 080 000	0	100
Sum utgifter	13 919 918	13 328 700	-1581 218	113
Salgsinntekter	-1 445 482	-1 022 000	423 482	141
Refusjoner	-458 485	-191 700	266 785	239
Overføringer				
Finansinntekter				
Sum inntekter	-1 903 967	-1 213 700	690 267	157
Sum netto utgifter	12 005 951	11 115 000	-890 951	108

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

- Føre tilsyn med særskilte brannobjekter; oppnådde dekning på ca 60 %. Dette må sees i sammenheng med at enheten også i 2008 måtte avgi ressurser til byggesaksbehandling. Tilsyn med fyrverkeriutsalg og innvilgede skjenkesteder var 100 %.
- Delta på nasjonale og regionale kampanjer mot brann; enheten har drevet opplæring og informasjon om brannfarer ved å delta på alle nasjonale kampanjer. I tillegg har det vært gjennomført over 55 lokale aktiviteter med samme formål.
- Drive systematisk opplæring og trening; det har vært gjennomført øvelser med beredskapstyrken. Tilgang på 3 rivingsobjekter som øvelseshus var viktig trening.
- Lovbestemte kurs; lederkurs i kjemikalievern og vekterutdanning ble gjennomført iht. opplæringsplanen.
- Legge til rette for fysisk aktivitet; enheten opplevde en økning i sykefraværet til 4,31 % (1.8 % i 2007). Ansatte er med på felles fritidsaktiviteter som bowling, fotball, sykkel og innebandy. Fraværet skyldes mye "idrettskader".
- Redusere brannrisikoen hos den økende andelen eldre og pleietrengende; enheten gjennomførte øvelser med deler av Hjemmetjenesten i kommunen, og mottak av 350 trygghetsalarmer bidrar også til økt sikkerhet med kontroll og skifte av batteri i røykvarslere.

Feiertjenesten

Mindreforbruk på lønn har sammenheng med delvis ubesatte stillinger. Dette har medført kjøp av tjenester for ivareta lovpålagte oppgaver. Mindre avsetning til fond (=finansutgift) bidrar til bedre resultat for tjenesten enn budsjett.

Manglende refusjon fra Lillesand vil bli rettet opp i 2009. Feiertjenesten skal levere to feinger og ett tilsyn av fyringsanlegget i løpet av en fireårsperiode. I Grimstad kommune ble utført 3742 feinger og gjennomført 1712 tilsyn. Tjenesten blir også utført i Lillesand kommune.

Leder:	Tore Olsen			
Antall årsverk:	5			
Antall brukere:	Hele kommunen			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	1 667 336	1 769 308	101 972	94
Varer og tjenester	221 407	217 500	-3 907	102
Driftsmidler	355 128	565 100	209 972	63
Kjøp av tjenester	189 624	2 000	-187 624	9481
Overføringer	4 752	0	-4 752	0
Finansutgifter	542 841	978 592	435 751	56
Sum utgifter	2 981 088	3 532 500	551 412	84
Salgsinntekter	-2 315 174	-2 325 000	-9 826	100
Refusjoner	-652 712	-1 207 500	-554 788	54
Overføringer				
Finansinntekter	-274 204		274 204	
Sum inntekter	-3 242 090	-3 532 500	-290 410	92
Sum netto utgifter	261 002	0	-261 002	

10.4 – BYGG- OG EIENDOMSTJENESTEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Bygg- og eiendom har et samlet merforbruk. Avvik lønn tilskrives hovedsakelig feilbudsjettering av overførte lønnsmidler fra alle skoler og barnehager, til Bygg- og eiendom fra årsskiftet 01.01.08. Avvik driftsmidler må ses i sammenheng med sum økte inntekter. Avviket skyldes hovedsakelig oppgradering av nedslitt utstyr (-340) for renholderne og kjøp av varer og tjenester til vedlikehold (-3 241). Sum totale inntekter er økt

Leder:	Øyvind Takle Terjesen			
Antall årsverk:	63			
Brukere:	Hele kommunen			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	24 732 154	22 624 000	-2 108 154	109
Varer og tjenester	16 863 424	16 386 798	-476 626	103
Driftsmidler	12 873 866	9 292 202	-3 581 664	139
Kjøp av tjenester	1 257 991	1 095 000	-162 991	115
Overføringer	10 396	0	-10 396	0
Finansutgifter	7 336 875	7 301 000	-35 875	101
Sum utgifter	63 074 705	56 699 000	-6 375 705	111
Salgsinntekter	-20 345 205	-18 091 000	2 254 205	113
Refusjoner	-1 855 298	0	1 855 298	
Overføringer				
Finansinntekter	-58 526 000	-58 526 000	0	100
Sum inntekter	-80 726 503	-76 617 000	4 109 503	105
Sum netto utgifter	-17 651 798	-19 918 000	-2 266 202	113

(+4 100) som følge av et for lavt budsjettmessig anslag på forventede inntekter. Hovedsakelig er dette økte husleieinntekter og refusjoner. Gjennom årets tertialrapport ble det varslet en utsatt virkning av vedtatt innsparing på renhold, men årsakssammenhengen viser seg i ettertid å ha sammenheng med den nevnte feilbudsjetteringen av lønnsmidler på renhold. Regnskapsmessig status, isolert sett for renhold, utgjør kr. - 3 280, hvor halvparten kan tilskrives budsjetteringsfeilen, resterende utgjør merforbruk på lønn, varer- og tjenester, samt nødvendig oppgradering av utstyrsparken. Den ordinære driften i Bygg- og eiendom har likevel klart å redusere driften, slik at det samlede årsresultatet ble redusert fra - 3 280 og ned til - 2 266.

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Gjennom "Brukerundersøkelsen 2008 – Grimstadskolen" kommer kommunens fysiske bygningsmasse godt ut. Lærere, elever og foreldre har avgitt svar. Av rapporten fremgår 46,4 % som svært fornøyde, 29,8 % fornøyd, 12,5 % ganske fornøyd, litt fornøyd 6,4 % med skolebyggene – kun 4,9 % oppgir at de ikke er fornøyd med skolebyggene. Isolert sett for renhold er også tallene gode; kun 9,9 % oppgir at de ikke er fornøyde med renhold. Gjennom året er det jobbet konkret med medarbeidertilfredshet og tiltak for å få ned sykefraværet. Totalt sykefravær var ved årsslutt 10,82 %. Hovedvekten av fraværet ligger på renhold (15,4 %), uten at en kan peke på årsakssammenheng, opprinnelig stab (dvs. uten renhold) hadde sykefravær 5.71 %. Videre kommenteres de hovedmål Bygg- og eiendomstjenesten ønsket å oppnå i 2008, jf handlingsprogrammet HP 2008-2011:

Få mest mulig igjen for hver krone som benyttes til drift- og vedlikehold; videreutviklet nytt system (web) for administrasjon av drift- og vedlikeholdsoppgaver i den samlede bygningsmassen. Systemet gir god oversikt og er i daglig bruk, slik at drift- og vedlikeholdsmidlene kan prioriteres direkte mot oppgavene – utfra økonomi, HMS, og vedlikeholdsparameterne; teknisk tilstand, alvorlighetsgrad, visuelle skader og brukernes behov. Innført løpende og pålagte myndighetskontroller som loggføres. Logger også kostnader knyttet til hærverk.

Implementere energibesparende tiltak i ny bygningsmasse; nye webbaserede målere som logger kilowattimeforbruket automatisk time for time er montert. Målerne gir oss sanntidsdata døgnet rundt, året rundt, til bruk ved vurdering av enkelttiltak, samtidig som vi kan analysere hver enkelt målerhistorikk. Det er samtidig montert automatikk for styring av varmeanlegget på deler av Berge Gård Senter. På Holvikhallen er det montert varmegjennvinner og redusert driftstid på ventilasjonsanleggene

Gjennomføre eiendomstaksring for hele Grimstad kommune; gjennom året er det foretatt løpende taksring av eiendommer, taksert uteglemte objekter, nye objekter, som tidligere ikke var belagt med eiendomsskatt.

Ferdigstilt ombygging- og rehabilitering av Grimstad ungdomsskole; utbyggingen ble planlagt gjennomført i to trinn; først skoledelen, deretter bygging av flerbrukshall. Skolen er nå renoveret fullstendig bygningsmessig og fremstår som "ny" med moderne tekniske fasiliteter og utstyr. Inne miljø, arealbruk, brann- og personsikkerhet er fokusområder det har vært arbeidet med.

Fullført Arbeidstilsynets pålegg om utbedring av Berge Gård Senter; det er foretatt en ombygging og utvidelse av Berge Gård Senter i henhold til de krav og pålegg som Arbeidstilsynet har satt for de ansattes fysiske arbeidsplass.

Kjøp- og salg av tomtegrunn; gjennom året er det solgt 25 boligtomter, og 5 tomter tilsvarende 14 500 m² med næringsareal i Østerhus industriområde. Gjenstående er henholdsvis 9 enebolig tomter, 23 boligtomter for konsentrert bebyggelse og 76 000 m² næringsareal.

10.5 – KOMMUNALTEKNISKE TJENESTER

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Tabellen viser *Kommunaltekniske tjenester ekskl. selvfinans og havn:*

- Økte lønnsutgifter skyldes noe merforbruk på korttidskontrakter med tilsvarende økning i sosiale utgifter, samt noe underbudsjett KLP.
- Merforbruk på varer og tjenester knyttet i hovedsak til års avregning for strømkostnader på veg og idrett som ikke var mottatt ved års avslutning 2007.
- Av avviket på kr. 970 000 i refusjoner, har kr. 703 000 sammenheng med at intern salg til havn ble bokført to ganger på 2007-regnskapet. Dobbelføringen på kr. 230.000 er dermed tilbakeført i 2008. Kr. 473.000 skyldes mindre overføringer fra staten enn budsjett og resten feilbudsjettering på mindre refusjonsposter.
- Tabellen gir ikke et riktig bilde med sum nettoutgifter kr. 895.979. I driftsbudsjettet ligger også prosjektkostnader til rundkjøring ved Campus med kr. 2.1 mill. I tillegg til kr. 306.000 til fyllplass i Reddal. Disse prosjektene er ikke gjennomført. Dette er hovedårsaken til avviket på overføringer som vist i tabellen. Det reelle tallet for sum netto utgifter er derfor minus kr. 1.510.021.
- Av finansinntekter på i alt kr. 410 000 utgjør om lag halvparten intern flytting av fond og resten bruk av bundne driftsfond knyttet til konkrete prosjekter. Innenfor Kommunaltekniske Tjenester har en gjennom flere år foretatt driftsmessig avsetning av midler på driftsfond, til kjøp av maskiner, såkalt "maskinfond". Som følge av årets regnskapsresultat for kommunen, trer strykningsreglene inn og tilbakefører årets budsjetterte avsetning på i alt kr. 573 000. Årets avsetninger er imidlertid ved en feil benyttet til innkjøp av maskiner i 2008. **I balansen står dermed maskinfondet i minus.**

Leder:	Svein Flo			
Antall årsverk:	20			
Antall brukere:	Hele kommunen			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	11394 456	10 757 424	-637 032	106
Varer og tjenester	3 798 311	3 585 785	-212 526	106
Driftsmidler	8 002 348	8 353 433	351 085	96
Kjøp av tjenester	308 436	334 000	25 564	
Overføringer	551 405	2 500 500	1 949 095	22
Finansutgifter	2 910 539	2 927 000	16 461	99
Sum utgifter	26 965 495	28 458 142	1 492 647	95
Salgsinntekter	-3 218 500	-3 253 267	- 34 767	99
Refusjoner	-3 083 513	-4 055 775	-972 262	76
Overføringer				
Finansinntekter	-410 361	0	410 361	
Sum inntekter	-6 712 374	-7 309 042	-596 668	92
Sum netto utgifter	20 253 121	21 149 100	895 979	96

Havn

Årsregnskapet for Havn, gjøres opp med et mindre forbruk på i alt kr.

635 926.- Mindreforbruk i

lønn har sammenheng med at det ikke har vært gjort bruk av vikarer og personell i korttidskontrakter. Mindreforbruk i driftsmidler er generell nøkternhet jevnt fordelt på alle ansvar. Dette må sees i sammenheng med rapporten fra Safe Control, som påpeker snarlig behov for større oppgraderinger av enkelte kai- og

legg. Det årlige tilskudd til Grimstad Min By er i budsjettet oppført som en kostnad under "Kjøp av tjenester". I regnskapet er denne kostnaden kun ført som en reduksjon av salgsinntekter. Dermed oppstår det en budsjettmessig differanse på kjøp av tjenester på 385 000 kroner og det tilsvarende beløpet er trukket i konto for salgsinntekter, slik at denne også avviker i forhold til budsjett med tilsvarende beløp. Internoverføringer for tjenester utført av kommunalteknikk, ble belastet to ganger i 2007 og dette forklarer det meste av årets mindreforbruk i kjøp av tjenester. Avviket i finansutgifter og -inntekter er avskrivninger og ikke disponert tidligere netto driftsresultat som samlet utgjør ca 1,6 mill.

Leder:	Svein Flo Fagansvarlig HAVN: Inger Aaseby Skorstad			
Antall årsverk:	1			
Antall brukere:	Sjøtrafikk og småbåteiere			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	554 524	771 000	216 476	72
Varer og tjenester	551 041	639 000	87 959	86
Driftsmidler	898 995	1 342 610	443 615	67
Kjøp av tjenester	0	385 000	385 000	0
Overføringer	4 450	0	-4 450	0
Finansutgifter	2 529 351	976 890	-1 552 461	259
Udisp. mindreforbr.	635 926		635 926	
Sum utgifter	5 174 287	4 114 500	- 1 059 787	126
Salgsinntekter	-3 324 044	-3 614 500	-290 456	92
Refusjoner	-246 967	-475 000	-228 033	52
Overføringer				
Finansinntekter	-1 603 276	-25 000	1 578 276	
Sum inntekter	-5 174 287	-4 114 500	-1 059 787	126
Sum netto utgifter	0	0		

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSESamferdsel (veg, parkering):

- Det er gjennomført trafikksikkerhetstiltak i form av gang/sykkelveier på Bergemoen.
- Startet opp arbeidet med nytt databasert vegregister

Havn:

- Arbeidet med regulering for utvidelse av Grimstad Gjestehavn er stoppet i påvente av arbeidet med ny havneplan.
- Den påtenkte utvidelsen av Holvika Småbåthavn, ble lagt på "is" i påvente av en grundigere utredning i samband med kommunedelplan.
- Det er startet arbeid med en vurdering av mulighetene for flere båt plasser innenfor det regulerte området for båthavnen i Holvika.
- Arbeide med fenderverk er utsatt som følge av kartleggingen rundt kaienes tilstand utført av Safe Control.
- Ny "liggekai" for fiskere er påbegynt og vil bli ferdigstilt i 2009.
- Prosjektering av nye flytebrygger i sentrum er påbegynt og vil bli ferdigstilt i 2009.
- Under budsjettbehandlingen høsten 2007 ble ansvar for oppgradering av Sandum brygge flyttet til Havn. Anbudskonkurransen ble utført i 2008 og gjennomføringen ventes ferdig i løpet av 2009.

Bygartner:

- Kunstgressbanene i Holvika og Levermyr, samt friidrettsanlegget på Levermyr har siden sommeren 2008 vært kommunalt drevet. Det legges opp til en høy standard på driften, bl.a. skal kunstgressbanen på Levermyr være fri for snø og is før hver trening/kamp
- Arbeider med oppgradering av Kirkeheia er påbegynt, men fremdeles gjenstår mye arbeid.
- Sykkelbyprosjektet er videreført med aktivitetsskapende aktivitet, hovedplan for gang/sykkelveier er vedtatt. Startet arbeid med detaljplaner for Grooseveien og deler av Vesterled.
- Det er bygd ny turløype (traktorvei) fra Deidalen til Kollen.

- Det har vært arbeidet med å sikre nye arealer til friluftsmål. Arbeidet med å sikre seg Donkjølen førte imidlertid ikke frem.

Selvfinansierende tjenester - Vannforsyning, Avløp og Renovasjon (VAR)

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

- *Lønn*, har mindre forbruk p.g.a. vakante stillinger. Dette skyldes mangel på kvalifiserte søkere.
- Merutgifter på kjøp av tjenester skyldes kostnadsøkning utover budsjett, fordelt på tilsynsavgift til mattilsynet, nytt datasystem for gebyrer, leveranse av kloakk til Arendal og tjenester fra Agder Renovasjon.

Leder:	Svein Flo			
Antall årsverk:	18			
Antall brukere:	Hele kommunen			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	9 307 170	10 195 659	888 489	91
Varer og tjenester	5 808 065	5 563 209	-244 856	105
Driftsmidler	8 048 545	8 166 957	118 412	98
Kjøp av tjenester	17 817 315	17 286 000	-531 315	103
Overføringer	2 267 158	1 000	-2 266 158	
Finansutgifter	10 852 112	15 566 975	4 714 863	70
Sum utgifter	54 100 365	56 779 800	2 679 435	95
Salgsinntekter	-44 892 111	-44 480 578	411 533	101
Refusjoner	-325 845	-152 500	173 345	214
Overføringer	0	0	0	
Finansinntekter	-3 374 909	-12 146 722	-15 521 631	74
Sum inntekter	-41 843 047	-56 779 800	-14 936 753	74
Sum netto utgifter	-12 257 318	0	-12 257 318	

- Merutgift på overføringer skyldes erstatning i forbindelse med klausulering av en eiendom i forhold til drikkevann. Samlet kostnad inkl. juridisk bistand utgjør om lag 2,4 mill. kr. Disse kostnadene lå opprinnelig inne i et investeringsprosjekt med egne midler. Ved avslutning av regnskapet godkjenner ikke revisor dette som et investeringsprosjekt, men sier at det skal føres på drift.
- Finansutgifter: Tidligere ble aktivering av nyanlegg foretatt det året anlegget ble ferdigstilt. Nå er dette prinsippet endret, slik at aktivering foretas løpende med siste års investert beløp. Det var ikke tatt høyde for denne prinsippendringen i budsjettet for 2008, følgelig ble årets ordinære avskrivninger om lag 1,2 mill kroner høyere en budsjettet. Endringen i kalkulatoriske renter utgjorde dermed også et merforbruk utover budsjett på kr 300 000.- for hele VARF-området.
- Budsjettet for 2008 ble utarbeidet og vedtatt med bruk av fond på VAR i størrelsesorden kr. 11,7 mill. En var på det tidspunktet ikke tilstrekkelig oppmerksom på endringen i regelverket som medførte at negativfond senere måtte tas inn som post til inndekning i årets driftsregnskap. Årets underdekning fra fond utgjør samlet for hele VARF-området ca 7,5 mill kroner og er i overensstemmelse med budsjettet negativ fond. Dette beløpet framgår av årsregnskapet som en "manglende inntekt" under finansinntekter, og forklarer sammen med de øvrige postene det samlede avvik for VARF på i alt kr. 12 257 318.-. Summen er som følge av selvkostprinsippet å anse som et midlertidig utlegg (memoriapost), som inndeckes via fremtidige publikumsavgifter.

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

- Arbeidene med utbedring av gamle vann- og kloakkledninger har fortsatt, bl.a. i Groosåsen Syd. Saneringen av dette området blir ferdig i 2009. Når denne saneringen er ferdig, er all kloakksanering i sentrums- og boligområdene i Grimstad kommune utført. Disse arbeidene har pågått nesten kontinuerlig siden tidlig på 1980 – tallet.
- Grunnerverv for kloakkrenseanlegget i Homborsund er brakt i orden. Planlegging av nytt renseanlegg er startet opp.
- Vannledning til Reddal er ferdig lagt, og abonnenter har startet påkopling til anlegget.

11 – STØTTEFUNKSJONER OG FELLESOMRÅDET

11.1 – SERVICESENTERET

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Servicesenteret (OSS), inkl. Turistkontoret, oppnådde i 2008 et negativt økonomisk resultat på 480.000 kr. Resultatet for hele OSS fordeler seg slik:

- OSS (Rådhuset) kr -529 701
 - Turistkontoret kr 51 587
- OSS fikk overført kr 100 000 av fjorårets regnskapsmessige overskudd til årets budsjett.

I 2008 har lønnskostnadene økt betydelig. Dette skyldes bl.a.

lønnsoppgjøret og at sykefraværet har vært høyere enn forventet. Det har vært nødvendig å sette inn vikarer og det har

vært et økt behov for bruk av overtid. OSS har fått mer refusjoner enn budsjettert pga sykefravær samt refusjoner i forbindelse med ulike tilskuddsordninger fra NAV. Varer og tjenester har hatt et merforbruk. Det har vært nødvendig å gå til anskaffelse av en del nytt utstyr, materiell og maskiner som bl.a. var utrangert. Dette også som et ledd i en fysisk tilrettelegging av arbeidsplasser til ansatte. Det har også blitt foretatt en ombygging av våre lokaler på Rådhuset for å få i stand et ”stillerom” og et tomannskontor. Driftsmidler er høyere enn budsjettert, noe som skyldes at telefonutgiftene er blitt ca. kr. 140 000 høyere enn forventet. Dette er en av flere utgiftsposter hvor vi er avhengige av at andre enheter bidrar for å minske utgiftene, i og med at OSS betaler telefonutgiftene for enheter tilknyttet Rådhuset. En annen er trykking/kopieringsutgifter/serviceavtaler som er ca. kr. 120 000 høyere enn forventet.

Da Servicesenteret ble opprettet, ble ansatte fra flere ulike arbeidsplasser og med ulike kulturer fysisk samlet på to steder. Dette har til dels bydd på store utfordringer. Ansatte gikk også over fra å være spesialister på sine fagområder til mer å bli generalister. Kulturbygging tar tid og det har derfor vært helt nødvendig å prioritere ovennevnte, også med økonomiske midler. Det har derfor vært betydelige utgifter, ca. kr. 300 000, knyttet til kompetanseheving/velferdstiltak:

- To medarbeidere har i løpet av året fullført Servicestudiet ved Høgskolen i Hedmark.
- En medarbeider tar Arkivskolen som nettbasert undervisning via KS.
- Ansatte har fått muligheter til både å få nye/andre arbeidsoppgaver og andre ansvarsområder. En rekke ansatte har deltatt på kurs og annen form for opplæring.
- Det har blitt avholdt flere personalseminar, og vi har besøkt andre Servicesenter.

OSS har bl.a. saksbehandling i forbindelse med Startlån, bostøtte og utbedringstilskudd. Inntektene ble større enn budsjettert og skyldes bl.a. salg annonser/kasse, provisjon utleie/booking turer.

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

2008 har vært Servicesenterets tredje hele driftsår. Kulturbygging tar lang tid, og det jobbes kontinuerlig med å smelte sammen tidligere kulturer til en samlet enhet. Det er iverksatt mange tiltak for å bedre arbeidsmiljøet, for derigjennom å bidra til oppnåelse av målet om å ha fokus på et godt arbeidsmiljø og at Servicesenteret skal være en attraktiv arbeidsplass. Det har generelt vært mange søkere til ledige stillinger i OSS. Servicesenteret har også i 2008 mottatt få klager fra publikum.

Leder:	Anni Nybøen			
Antall årsverk:	17,10			
Antall brukere:	Hele kommunen (publikum + internt)			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	7 780 257	7 478 000	-302 257	104
Varer og tjenester	3 137 825	1 950 000	-1 187 825	161
Driftsmidler	363 810	204 000	-159 810	178
Kjøp av tjenester				
Overføringer	1 451 003	0	-1 451 003	0
Finansutgifter	1 049 963	939 000	-110 963	112
Sum utgifter	13 782 858	10 571 000	3 211 858	130
Salgsinntekter	-2 137 534	-1 000 000	1 137 534	214
Refusjoner	-1 900 209	-1 478 000	422 209	129
Overføringer	-1 174 000	0	1 174 000	0
Finansinntekter	-150 000	-150 000	0	100
Sum inntekter	-5 361 743	-2 628 000	2 733 743	204
Sum netto utgifter	8 421 114	7 973 000	-478 114	106

Styringskart (visjon/hovedmål): Vi har utarbeidet styringskart med visjon "Servicesenteret – hjertet i organisasjonen" og hovedmål "Vår kompetanse og erfaring skal gi god service og sikrer tjenester med høy kvalitet".

Sentralbord/Ekspedisjon: For å kunne yte en bedre service, både eksternt og internt, er Netwice oppgradert. Vi er nok fortsatt et stykke unna målet om å håndtere 80% av alle henvendelser, men det er ikke foretatt noen nærmere måling av dette.

Scanning av fakturaer og post: Scanning av inngående fakturaer og post er ikke blitt i gang. Dette bl.a. både fordi man måtte avvente valg av IKT-løsninger for scanning av post (dette for å unngå å gjøre samme jobb to ganger) og grunnet sykefravær i OSS (scanning av fakturaer).

Deltakelse i prosjekt:

- To medarbeidere har vært engasjert i utarbeiding av konkurransegrunnlaget for innkjøp av henholdsvis nytt sak- og arkivsystem og portalløsninger for innbygger- og ansattportal (ref. IKT-samarbeid med Arendal, Froland og Aust-Agder Fylkeskommune).
- Enhetsleder var prosjektleder for Grimstad Kommune vedr. scanning av historisk byggesak/VA arkiv (ref. IKT-samarbeid med Arendal, Froland og Aust-Agder Fylkeskommune).
- OSS har sammen med VA vært pilot i et prosjekt hvor det innføres et nytt system for kommunale avgifter.
- Grimstad Kommune v/OSS og 20 andre kommuner er med i det 3-årige prosjektet eGovMon. Prosjektet er i regi av UiA og går ut på å utarbeide automatiske metoder for å måle nettsider.

"Politiker-PC": På slutten av året fikk politikere i de største utvalgene utdelt egen laptop, slik at det ikke lenger er nødvendig å sende ut sakene i papirformat. OSS varsler via SMS når sakene er lagt ut på nett.

Arbeidstøy: Det ble i OSS satt ned en arbeidsgruppe med fullmakt til å gå til innkjøp av nytt arbeidstøy. Nytt arbeidsantrekk var på plass før jul.

Lærling kontorlag/praksisavtaler med Dahlske videregående skole: Fra høsten 2008 har OSS tatt inn en lærling i kontorlag. I tillegg er det inngått avtaler med Dahlske videregående skole om praksisplass for elever. Fire elever har i løpet av 2008 hatt praksisplass i OSS.

Utprøvningsarena for merkantile arbeidsoppgaver: OSS har også fungert som en arena for utprøving/tilrettelegging av merkantile arbeidsoppgaver for andre ansatte i kommunen.

Samarbeid sosialtjenesten: Sosialtjenesten benytter også i 2008 tre kontor i Servicesenteret.

Turistkontoret: Det har vært fokus på å få Turistkontoret "opp å gå igjen". Flere av våre medarbeidere på Rådhuset var "utlånt" for å bidra til dette, da Turistkontoret over tid har hatt en del langtidsfravær. Stillingen som fagansvarlig ble først utlyst som et vikariat f.o.m. 1. juni, men ble deretter fast besatt m.v.f. 01.01.09. Av aktiviteter kan nevnes: Kortfilmfestivalen, booking av Solrik, sykkel- og båtutleie, utarbeiding av Grimstad guiden, planlegging/tilrettelegging av sommersesongen m.m. I sommersesongen ble tre vikarer innleid. Se ellers hovedmålsetting OSS/Turistkontoret. I 2008 ble det innvilget kr 50 000 til brukerundersøkelse. På grunn av situasjonen på Turistkontoret, har det ikke vært aktuelt å sette i gang den bevilgede brukerundersøkelsen blant aktørene i reiselivsbransjen i 2008.

11.2 – ORGANISASJONSAVDELINGEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Regnskapsmessig er det fremkommet et merforbruk på ca kr 882.000. Avdelingen har en akkumulert underbudsjettering på lønn, som ikke har vært fanget godt nok opp pga mindreforbruk de foregående årene som et resultat av mange vakanser ifm svangerskapspermisjoner og sykdom. Lønnsoppjøret i 2007 gav en økning i lønnsutgiftene på 11% for ansatte i avdelingen, samt en økning på ca 8% for tillitsvalgte/verneombud, noe som for 07 kun var kompensert med 3%. Virkningen for lønnsoppjøret i 2008 var ca 6,5%, dvs 1,5 mer enn deflatoren på 5%. Andre driftsutgifter er stort sett fellesutgifter som bl.a. gaver til ansatte ifm overgang til pensjon/25- og 40års jubileer, opplæring, konsulentbruk, felles administrativt kjøretøy, og lignende. Disse postene blir budsjetter med utgangspunkt i et gjennomsnittlig "normalår", men der utgiftene for inneværende år har lagt over normalen.

Leder:	Organisasjonssjef Thor Lund			
Antall årsverk:	13,3 årsverk hvorav 3 årsverk til hovedtillitsvalgte og 0,4 til hovedverneombud.			
Antall brukere:	Alle ansatte i Grimstad kommune			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	7 554 279	7 040 400	-513 879	107
Varer og tjenester	1 005 161	672 400	-332 761	149
Driftsmidler	458 717	103 000	-355 717	445
Kjøp av tjenester	328 227	328 000	-227	100
Overføringer				
Finansutgifter				
Sum utgifter	9 346 384	8 143 800	-1 202 584	114
Salgsinntekter				
Refusjoner	-967 861	-1 065 000	-97 139	91
Overføringer				
Finansinntekter	-460 668	-43 400	417 268	1061
Sum inntekter	1 428 529	1 108 400	320 129	128
Sum netto utgifter	7 917 856	7 035 400	-882 456	113

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Avdelingen har i 2008 hatt en del vakanser i stillinger, deriblant avdelingens lederstilling. Dette har redusert avdelingens muligheter til å iverksette nye tiltak.

Avdelingen har ellers gjennomført lokale forhandlinger for *alle* ansatte i Grimstad kommune. I tillegg gjennomføres fortløpende enkeltforhandlinger og drøftinger med ansattes organisasjoner i løpet av året. Alle forhandlinger og drøftinger har vært gjennomført i et positivt samarbeidsklima og i en god tone.

Avdelingen har hatt ansvaret for gjennomføringen av Nærværprosjektet, og prosjektet har i samarbeid med avdelingen gjennomført ulike tiltak som Arbeidsmiljøpris, sommertilstelning for ansatte, med mer. I tillegg har prosjektet støttet ulike lokale tiltak med bidrag oppad til kr 10.000,-.

Avdelingen bruker mye av sine ressurser ifm den felles IKT-satsingen i regi av IKT-Agder IKS. Avdelingen har 6 ansatte som deltar både som prosjektledere felles og internt, og som prosjektdeltagere i fellesgrupper.

Avdelingen har sammen med ekstern aktør arbeidet med evalueringer av ny administrativ organisering. Hovedevalueringen legges frem for kommunestyret i mars 2009.

Organisasjonsavdelingen deltar i flere interkommunale felleskonstellasjoner og fellesprosjekt. Dette gjelder bl.a.;

- Interkommunalt arbeidsgivernetttverk i Aust-Agder
- OFA – Offentlig Fellesinnkjøp på Agder (både styre og arbeidsutvalg)
- Felles forsikringssamarbeid, herunder utredning av Captive ordninger
- Strategisk samarbeids- og sikkerhetsorgan for eierne av IKT Agder.
- Nasjonalt produktråd for Aggresso lønn- og personal system.
- Felles standardiserings- og anskaffelsesprosjekt for IKT-Agder

11.3 – PLAN- OG UTVIKLINGS-AVDELINGEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Plan- og utviklingsavdelingen hadde et samlet netto mindreforbruk på ca 0,66 mill kr. Av beløpet er 0,2 mill kr overført som mindreforbruk fra 2006, slik at det reelle mindreforbruket er på 0,46 mill kr. Resultatet er relativt jevnt fordelt på avdelingens områder:

- Plan/utvikling (+204 974)
- Regnskap (+131 179)
- Skatt (+327 104)

Til tross for økte lønnsutgifter i FASIT-prosjektet var det et mindreforbruk på lønn. Dette skyldes vakant planstilling i deler av året. Salgsinntekter er

betydelig høyere enn budsjettert på både regnskap og skatt. For øvrig må merforbruk på varer og kjøp av tjenester ses i sammenheng med refusjons/overføringsinntekter, som følge av prosjektfinansiering av økonomianalyse, UiA-avtale vedr Dikternes By, kommuneplanen og økonomiforvaltningsprosjektet FASIT. Her burde det vært foretatt budsjettreguleringer.

Leder:	Plan- og utviklingssjef Knut Johansen			
Antall årsverk:	18,9 årsverk, hvorav 5,9 på regnskap og 5 på skatt			
Brukere:	Hele kommuneorganisasjonen			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	10 685 988	10 887 000	201 012	98
Varer og tjenester	1 262 364	1 107 500	-154 864	114
Driftsmidler	620 537	539 000	-81 537	115
Kjøp av tjenester	883 763	390 000	-493 763	227
Overføringer	21 434	20 000	-1 434	107
Finansutgifter	674 662	549 000	-125 662	123
Sum utgifter	14 148 748	13 492 500	-656 248	105
Salgsinntekter	-1 002 729	-530 000	472 729	189
Refusjoner	-1 754 321	-1 123 500	630 821	156
Overføringer	-144 611	0	144 611	0
Finansinntekter	-71 343	0	71 343	0
Sum inntekter	-2 973 004	-1 653 500	1 319 504	180
Sum netto utgifter	11 175 743	11 839 000	-663 257	94

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Plan- og utviklingsavdelingen fikk i løpet av 2008 endelig på plass bemanningen innen økonomi- og regnskapsfunksjonene. Året er brukt til kompetanseheving og utvikling av system/ rutiner innen området. Dette arbeidet vil bli videreført i 2009. I forhold til vedtatte mål er følgende oppnådd:

- Gjennomføring av 'styringshjulet'; Regnskapet ble 3-4 uker forsinket på grunn av etterlep i regnskapsseksjonen. Arbeidet med budsjett/handlingsprogram foregikk etter planen, men økonomistyringen og støtten til enhetene gjennom året har ikke vært tilfredsstillende. Økonomiforvaltningsprosjektet FASIT er etablert for å øke kvaliteten innen økonomistyring, økonomisk internkontroll, Agresso, fakturascanning m.v. og vil bli sluttført i 2009.
- Nytt styringssystem for Grimstad kommune; Arbeidet er videreført i alle enheter i henhold til revidert framdriftsplan. Egen prosjektleder var engasjert i 1.halvår. IKT-verktøy er anskaffet sammen med IKT Agder-kommunene og implementeres våren 2009. Avdelingen er selv pilot sammen med helsetjenesten og Grimstad ungdomsskole.
- Ny kommuneplan; Planprogram ble utarbeidet og vedtatt sendt på høring. Planprosessen startet med et scenarieprosjekt, der kommunestyret, administrasjon og representanter for organisasjons- og næringsliv drøftet framtidbilder for Grimstad 2035 – 30.000 innbyggere.
- Stabil bemanning; For første gang siden omorganiseringen i 2005 fikk avdelingen på plass full bemanning i løpet av 2008. Gjennom særskilte tillegg nærmer avdelingen seg nå et konkurransedyktig lønnsnivå i forhold til sammenlignbare kommuner. Dette må imidlertid fortsatt ha fokus for sikre stabilitet. Kontinuitet i bemanningen gir avdelingen muligheter til å drive utviklingsarbeid/økonomistyring på en helt annen måte enn før.
- Gjennomføring av planer og prosjekter; I tillegg til styringshjulet har avdelingen bidratt aktivt i mange prosjekter; spesielt brukerundersøkelser, etiske retningslinjer, parkering i fjell, kommunedelplan for byområdet (byplanen), ATP-samarbeid med Arendal, byutviklingsprosjekt for havneområdet og arealplan for Campus Grimstad. Prosjektene er i hovedsak gjennomført i henhold til framdriftsplan. Sammen med det langsiktige perspektivet i kommuneplanarbeidet vil dette være sentrale planprosjekter i utformingen av det framtidige Grimstad.
- Gjennomføre skatteoppkreving; Innkreving for Grimstad og Lillesand er foretatt i samsvarende med statlige resultatmål

11.4 – RÅDMANNEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Ansvarsområdet omfatter følgende:

- Lønns- og driftsutgifter for rådmann og SLT-koordinator
- Tilskudd og driftsutgifter til kommunens næringsutvikling

Det ble i 2. tertialrapport 2008 forventet at budsjetttrammen skulle holdes. Regnskapet viser et mindreforbruk i 2008 på 120.000 kr. Dette skyldes i hovedsak mindre lønnsutgifter.

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Når det gjelder resultatvurdering og måloppnåelse, viser rådmannen til årsmeldingens generelle del.

Kommunen arbeider tett sammen med Grimstad Næringsråd og Grimstad Min By med gjennomføringen av kommunens næringspolitikk. Samarbeidet er positivt og en har valgt å fortsette dette. Nedenfor gir Grimstad Næringsråd en kort beskrivelse av arbeidet.

Næringsutvikling:

Den globale finanskrisen har preget Grimstad i 2008 selv om det bare er deler av næringen som er rammet. Spesielt gjelder dette fritidsbåtbransjen. Arendal/Grimstad-regionen står for en stor prosent av landets produksjon av fritidsbåter. Sviktende salg har resultert en sterk nedgang i produksjonen av nye båter. Resultatet er permisjoner og oppsigelser. En lang rekke underleverandører til båtbransjen er også rammet. Utover dette klarer næringslivet i Grimstad seg godt under de rådende forholdene. Det har til nå ikke gitt store utslag i forhold til håndverksnæringen. Handelen hadde en økning i forhold til 2007.

Store byggeprosjekter i Grimstad har sikret aktivitet og sysselsetting. Byggingen av E-18 og Campus Grimstad er store prosjekter som vil få viktig betydning for Grimstad i framtida. Dette vil styrke Grimstad posisjon på Sørlandet. Planlegging og prosjektering av parkeringsanlegg i Vardeheia og ikke minst det nye biblioteket vil gi grunnlag for stor aktivitet. Dette er byggearbeid som vil foregå fram mot 2011.

Arbeidet med planene rundt utvikling av sentrum, havneområdet og Campus Grimstad har foregått i 2008. Arbeidet fortsetter og vil legge grunnlag for utvikling av nye bydeler som er nødvendig for å ivareta den veksten Grimstad vil få framover og tilby de tjenester som befolkning og næringsliv har behov for.

Regionalt samarbeid er nødvendig for å tilrettelegge for næringsutvikling. Det gjelder arealplanlegging, infrastruktur og tilrettelegging for næringsutvikling. På det politiske og administrative plan er det tett samarbeid som skal styrke veiutbygging, kollektivtilbud og flytilbud. Dette er samarbeidsområder som er viktig for å styrke næringslivet i kommunen. Det regionale næringsfondet for Arendal, Froland og Grimstad som ble etablert i 2007 etter initiativ fra fylkeskommunen fikk i 2008 tilført kr 3.360.000 kr. Av dette gikk kr 1.699.500 til bedrifter og prosjekter i Grimstad. En rekke nye bedrifter ble etablert.

En flytting av maritime virksomheter ut av Grimstad er et tegn på selskapenes behov for å samle virksomhetene i større miljøer. Dette er negativt for Grimstad som må bevare sin maritime kompetanse for å beholde sin posisjon som et Sørlands senter for rederiaktivitet. Men samtidig med flytting ser vi også at nye virksomheter flytter til byen. Miljøet er preget av optimisme.

På tross av den finansielle situasjonen er utfordringen for næringslivet å rekruttere kvalifisert arbeidskraft. Importen av utenlandsk arbeidskraft har økt sterkt og alt tyder på at det vil fortsette i årene framover.

Leder:	Rådmann Hans Ole Ziegler			
Antall årsverk:	2			
Antall brukere:	Hele kommunen, eksternt og internt			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	1 522 204	1 658 500	136 296	92
Varer og tjenester	92 414	94 000	1 586	98
Driftsmidler	3 320	5 000	1 680	66
Kjøp av tjenester				
Overføringer	1 208 045	1 198 000	-10 045	101
Finansutgifter	137 538	137 000	-538	100
Sum utgifter	2 963 521	3 092 500	128 979	96
Salgsinntekter				
Refusjoner	-248 445	-256 000	-7 555	97
Overføringer				
Finansinntekter				
Sum inntekter	-248 445	-256 000	-7 555	97
Sum netto utgifter	2 715 075	2 836 500	-121 425	96

11.5 – FELLESOMRÅDET HELE KOMMUNEN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Kommunens fellesområde består av (tall i parentes er regnskapsmessig nettoresultat):

- Politikere (-345 312)
- Div felleskostnader (585 549)
- Overformynderi (101 762)
- Felles IKT (-629 513)

Nettoutgiftene til politikere har et merforbruk på kr. 345 312. I vesentlig grad skyldes dette høyere kostnader enn budsjettet til godtgjørelse folkevalgte, blant annet pga økt møtevirksomhet.

Antall årsverk:	1,60 (ordfører, varaordfører og barnas representant)			
Antall brukere:	Hele kommunen			
TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn	6 597 688	6 035 375	-562 313	109
Varer og tjenester	5 665 235	6 451 000	785 765	88
Driftsmidler	6 298 159	2 913 200	-3 384 959	216
Kjøp av tjenester	12 515 920	16 192 000	3 676 080	77
Overføringer	1 231 017	335 725	-895 292	367
Finansutgifter	713 693	548 000	-165 693	130
Sum utgifter	33 021 712	32 475 300	-546 412	102
Salgsinntekter	-395 777	-330 000	65 777	120
Refusjoner	-116 300	-81 300	35 000	143
Overføringer				
Finansinntekter	-243122	-85000	158122	286
Sum inntekter	-755 199	-496 300	258 899	152
Sum netto utgifter	32 266 513	31 979 000	-287 513	101

Diverse felleskostnader er i hovedsak fellesutgifter for kommunen som ikke er knyttet til tjenesteproduksjon (revisjon, KS-kontingenter, AFP, personalforsikringer m.v.). Samlet er det et mindreforbruk på kr 585 549.

Kommunens overformynderi har i 2008 ikke hatt store utgifter til juridisk bistand i enkelt-saker, og dermed hatt ett mindreforbruk på kr 101 762 i forhold til budsjettet.

Felles IKT har et samlet merforbruk på kr 630 000. Kommunens ikt-utgifter er dog blitt kr 1,2 millioner dyrere enn budsjettet. Dette skyldes i vesentlig grad at hjemhenting av Agresso-driften fra Ergo til IKT Agder ble forsøkt (gjennomført først nå i mars -09). Den økonomiske besparelsen ble derfor ikke utløst. Den kommunale organisasjonen har også økt i omfang utover hva som var budsjettet IKT-messig, noe som utløser økte drifts- og lisens-kostnader. IKT-Agder fakturerer pr brukernavn(dvs ansatt) ift drift. Fra 2009 er også lisens-avtalene fra Microsoft (Enterprise avtale) gått inn i driften. Kommunen har dog rettigheter til nyeste versjoner av ulike programvare som bl.a. Ms Office uten at vi må investere ca kr 3-4.000,- pr ansatt. Det er brukt kr 580 000 mindre enn budsjettet til skole. Dette skyldes bl.a. utgifter til IKT Agder for omlegging til Agderskolen på Eide oppvekstsenter og tilsvarende for Voksenopplæringen, da dette ikke er utført enda og heller ikke belastet 2008. Begge de to siste forholdene vil slikt sett påvirke resultatene for 2009.

I 2. tertialrapport 2008 ble det varslet om et mindreforbruk på ca 0,5 mill kr. Til tross for dette ble det et merforbruk på kr 287 513 på kommunens fellesområde. Dette kan i hovedsak forklares med at det i desember kom en utgift på kr 1 million angående erstatning til tidligere barnevernsbarn (oppreisningsordningen som ble vedtatt i 2007), som det ikke var budsjettet med. En valgte å belaste denne utgiften på kommunens fellesområde fordi den ikke tilhører noen spesiell sektor.

11.6 – KIRKE/TROSSAMFUNN

RESSURSBRUK – AVVIK BUDSJETT/REGNSKAP

Merforbruket på kr 41 372 i 2008 skyldes at den reelle andelen av medlemmer i Den norske kirke prosentvis er mindre enn andel andre trossamfunn sett i forhold til befolkningen. Overføringene til andre trossamfunn ble noe mer enn budsjettert. Denne budsjettposten er en anslagspost som varierer noe fra år til år. Overføringene til Kirkelig Fellesråd er i samsvar med kommunestyrets vedtak.

TEKST	REGNSKAP	BUDSJETT	AVVIK	%
Lønn				
Varer og tjenester				
Driftsmidler	533 466	0	-533 466	0
Kjøp av tjenester				
Overføringer	14 035 372	13 994 000	-41 372	103
Finansutgifter				
Sum utgifter	14 568 838	13 994 000	-574 838	104
Salgsinntekter				
Refusjoner	-533 466	0	533 466	0
Overføringer				
Finansinntekter				
Sum inntekter	-533 466	0	533 466	0
Sum netto utgifter	14 035 372	13 994 000	-41 372	100

RESULTATVURDERING OG MÅLOPPNÅELSE

Kommunens ansvar for tilskudd til Den norske kirke følger av Kirkelovens §15. I tillegg plikter kommunen å gi tilskudd til andre trossamfunn utenfor Den norske kirke i henhold til Lov om trossamfunn §19. Tilskudd til andre trossamfunn skal beregnes i forhold til hva som er budsjettert av tilskudd til Den norske kirke (utgifter til kirkegårdsdrift holdes utenfor) og også beregnes i forhold til antall medlemmer. Kirkelig Fellesråd i Grimstad utarbeider egen årsmelding og rådmannen viser til denne.